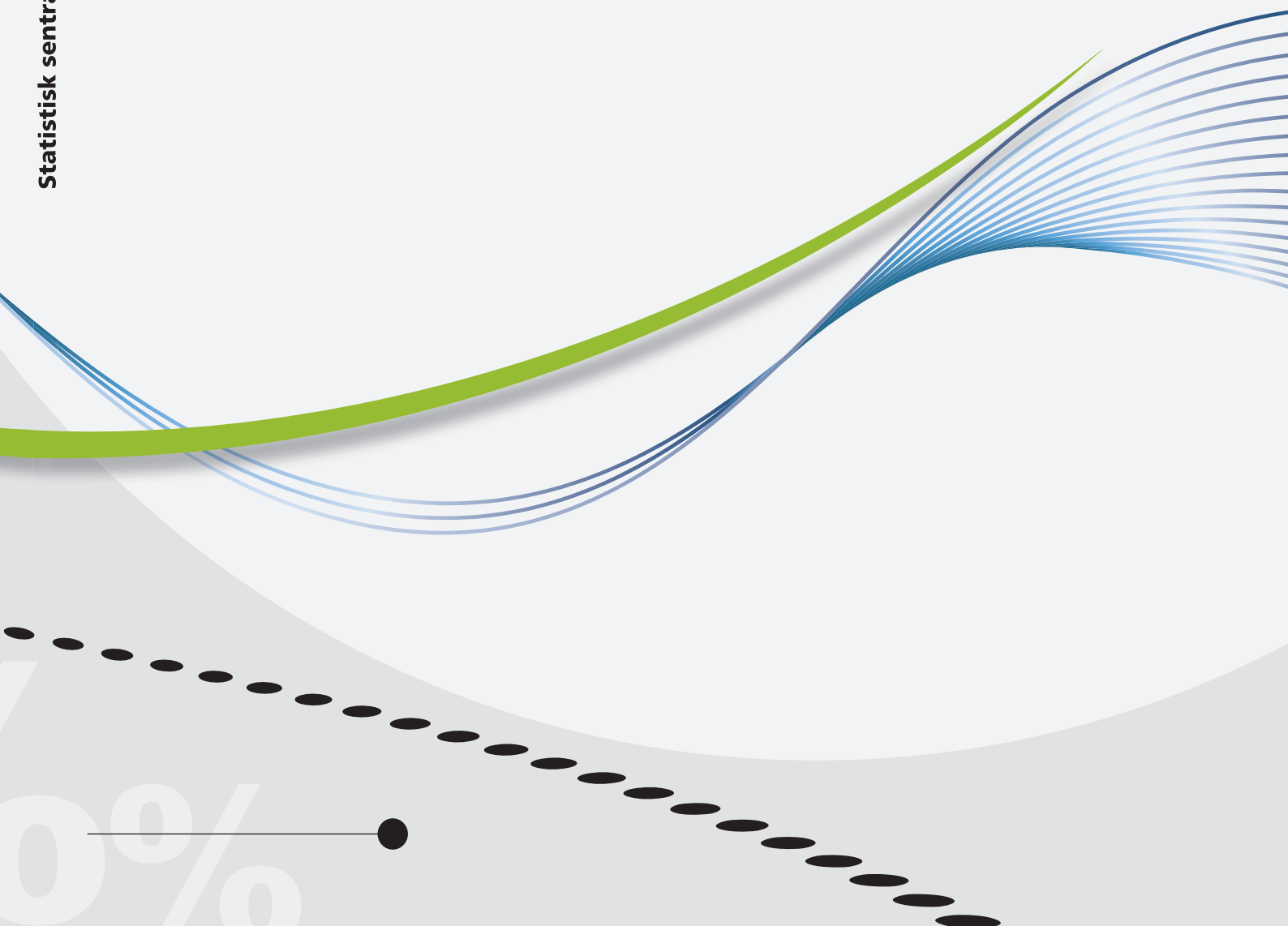

Reidar Steffenstorpet og Anne Snellingen Bye

Landbrukstelling 2010

Dokumentasjon

Reidar Steffenstorpet og Anne Snellingen Bye

Landbrukstelling 2010

Dokumentasjon

© Statistisk sentralbyrå Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde. Publisert juli 2013	Standardtegn i tabeller Tall kan ikke forekomme Oppgave mangler Oppgave mangler foreløpig Tall kan ikke offentliggjøres Null Mindre enn 0,5 av den brukte enheten Mindre enn 0,05 av den brukte enheten Foreløpig tall Brudd i den loddrette serien Brudd i den vannrette serien Desimaltegn	Symbol : - 0 0,0 * — ,
---	--	---

Forord

Landbrukstelling 2010 omfattet en kombinert skjema- og registerbasert fulltelling av aktive jordbruksbedrifter og en registerbasert telling av alle landbruks-eiendommer, uten hensyn til om det var jordbruksdrift eller ikke på eiendommen. Tellingen dekket både informasjon som Norge var forpliktet å rapportere til Eurostat ifølge EØS-avtalen og informasjon som skulle dekke nasjonale databehov. Både i planleggings- og gjennomføringsfasen av Landbrukstelling 2010 var hovedfokus på tellingen av de aktive jordbruksbedriftene. En kombinasjon av skjema- og registerbasert datainnsamling for mer enn 45 000 enheter er svært ressurskrevende, omhandler mange arbeidsoperasjoner og samarbeid mellom mange seksjoner i SSB.

Statistikk fra Landbrukstelling 2010 ble fortløpende publisert i DS-meldinger, magasinartikler og tabeller i Statistikkbanken. Tellingsresultatene blir også samlet i en egen rapport.

Landbrukstelling 2010 var organisert som et eget prosjekt i perioden 2008-2012. Arbeidet med tellingen ble avsluttet i 2013. Dagfinn Sve ble tilsatt som tellingsleder høsten 2008 og ledet tellingsarbeidet fram til han høsten 2011 gikk over i annen stilling. Deretter overtok Anne Snellingen Bye som leder for det gjenstående arbeidet.

Formålet med notatet er å gi en samlet oversikt over arbeidet som er utført i prosjektet Landbrukstelling 2010. Notatet er utarbeidet av rådgiver Reidar Steffenstorpet, seksjon for primærnæringsstatistikk og seniorrådgiver Anne Snellingen Bye, seksjon for primærnæringsstatistikk. Seniorrådgiver Geir Inge Gundersen og statistikkrådgiver Ole Rognstad har bidratt med gode innspill og tilbakemeldinger.

Statistisk sentralbyrå, 17. juni 2013

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Landbrukstelling 2010 ble gjennomført som en fulltelling av Statistisk sentralbyrå, seksjon for primærnæringsstatistikk. Tellingen var organisert som et eget prosjekt i seksjonen i perioden 2008-2012.

Tellingen omfattet følgende:

- En kombinert skjema- og registerbasert telling av alle aktive jordbruksbedrifter inkl. hagebruk
- En registerbasert telling av alle landbrukseiendommer, uten hensyn til om det var jordbruksdrift eller ikke på eiendommen

Tellingen dekket både informasjon som Norge var forpliktet å rapportere til Eurostat ifølge EØS-avtalen og nasjonale databehov.

I den skjemabaserte tellingen av aktive jordbruksbedrifter var alle som drev minst 5 dekar jordbruksareal per 31. juli 2010 opplysningspliktige. Det var dessuten fastsatt supplerende betingelser for å fange opp øvrige enheter med husdyrhold eller hagebruk over et visst omfang.

Statistisk sentralbyrå utarbeider årlig en Totalpopulasjon av jordbruksbedrifter med grunnlag i registeret for søknad om produksjonstilskudd i jordbruket og andre relevante administrative registre. Alle disse registrene danner grunnlaget for tellingspopulasjonen.

Den viktigste administrative datakilden for jordbruksbedriftene var søknad om produksjonstilskudd i jordbruket. Denne datakilden ga blant annet opplysninger om bruken av jordbruksarealet og antall husdyr. For landbrukseiendommer var Landbruksregisteret og Matrikkelen de sentrale datakildene. I tillegg ble det benyttet data fra andre registre i SSB som Virksomhets- og foretaksregisteret, Befolkningsregisteret og Utdanningsbasen.

Den skjemabaserte datainnsamlingen omfattet tre skjematyper: Et hovedskjema som alle opplysningspliktige jordbruksbedrifter skulle fylle ut, et hagebruksskjema som ble fylt ut av alle enheter med hagebruk over definerte minstegrenser og et tilleggsskjema om jordbruksareal og husdyr som ble fylt ut av enheter som ikke søkte produksjonstilskudd i jordbruket. Det var i alt 46 624 opplysningspliktige jordbruksbedrifter, av disse drev 3 036 hagebruk over de definerte minstegrensene. 855 enheter søkte ikke produksjonstilskudd og fylte ut tilleggsskjemaet. Skjema ble sendt i posten til alle aktive jordbruksbedrifter. Oppgavegiverne hadde mulighet til å besvare skjemaene elektronisk via web-portalen Altinn. Andel oppgavegivere som benyttet webskjema var 24 prosent.

I SSB gjennomgikk skjemaene kontroll og oppretting i flere faser. Dataene ble både manuelt og maskinelt kontrollert. Maskinelle kontroller og opprettinger ble gjort i revisjonsapplikasjonen DynaRev. Det ble også utviklet et eget program for automatisk oppretting og imputering (AO-SAS), der imputeringen var basert på "nærmeste nabo"-prinsippet samt registeropplysninger om enheten. Ca. 3 prosent av de opplysningspliktige enhetene unnlot å levere skjema eller skjemaet uteble av andre årsaker. For disse enhetene ble opplysninger imputert ved hjelp av AO-SAS.

På grunn av forsinkelser i arbeidet med den skjemabaserte datainnsamlingen, konsistensproblematikk mv., ble arbeidet med landbrukseiendommer sterkt forsinket og mer avgrenset enn det som opprinnelig var planlagt. Basert på registerkoblinger og bruk av GIS-verktøy ble det likevel utført analyser som baner vei for mer løpende statistikk framover.

Publisering av foreløpige tellingsresultater via dagens statistikkmeldinger på ssb.no startet i desember 2010. De første endelige resultatene ble presentert juli 2011. I tillegg til publisering av strukturdata og statistikk basert på skjemadata har det i tellingen også blitt utviklet nye statistikker. Arealstatikk for landbrukseiendommer, fullstendig leiejordstatistikk og statistikk for omsetning på jordbruksbedrifter er nye statistikker fra tellingen. Alle publiserte statistikker fra tellingen vil være tilgjengelig i en samlepublikasjon.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Innhold	5
1. Innledning og omfang	6
1.1. Historikk	6
1.2. Lovhjemmel mv.	6
1.3. Populasjoner og enheter	7
2. Organisering og hovedaktiviteter	7
2.1. Organisering og ressursbruk	7
2.2. Hovedaktiviteter.....	8
3. Jordbruksbedrifter	9
3.1. Opplysningsplikt	9
3.2. Etablering av tellingspopulasjon	9
3.3. Variabler/kjennemerker	10
3.4. Gjennomføring	11
3.4.1 Prøvetelling	11
3.4.2 Informasjon og opplæring.....	12
3.4.3 Datainnsamling.....	12
3.4.4 Revisjon og editering.....	16
3.5. Estimering og analyse	17
3.5.1 Estimering av foreløpige tall	17
3.5.2 Ikke-utvalgsfeil	17
3.6. Evaluering av resultatene	17
3.7. Andre erfaringer fra datainnsamlingen	19
4. Ny registerbasert statistikk og statistikk for landbrukseiendommer	19
4.1. Nytt beregningsopplegg for leiejord på jordbruksbedrifter	20
4.2. Omsetning på jordbruksbedrifter	20
4.3. Arealstatistikk for landbrukseiendommer.....	21
4.4. Arrondering av jordbruksareal	22
5. Publisering	22
6. Aktualitet og punktlighet	24
7. Konfidensialitet og sikkerhet	24
8. Rapportering til Eurostat	24
Vedlegg 1 Landbrukstelling 2010 – hovedskjema (personlige brukere)	26
Vedlegg 2 Landbrukstelling 2010 – hovedskjema (upersonlige selskap)	34
Vedlegg 3 Landbrukstelling 2010 – Hagebruksskjema	42
Vedlegg 4 Landbrukstelling 2010 – Areal- og husdyrskjema	50
Vedlegg 5 Hagebruksundersøkelsen 2010 – Produksjon i veksthus	58
Vedlegg 6 Landbruksundersøkelsen 2011 – Produksjonsmetoder	62
Vedlegg 7 Resultater fra brukerundersøkelse	70
Vedlegg 8 Brev til kommunene	73
Vedlegg 9 Revisjonsinstruks	75
Vedlegg 10 AO-SAS	91
Vedlegg 11 Arealer på landbrukseiendommer	93
Vedlegg 12 Arrondering av jordbruksareal	96
Vedlegg 13 Dokumentasjonsnotat til Eurostat	98

1. Innledning og omfang

1.1. Historikk

Formålet med en fullstendig landbrukstelling er å gi en oversikt over ressurs- og produksjonsgrunnlag og driftsmessige, miljømessige og økonomiske forhold innen landbruksnæringen. I tillegg skal tellingen gi en oversikt over historisk utvikling innen næringen. En fulltelling gir muligheter til å formidle tall på mindre geografiske område enn det som er tilfelle med utvalgsundersøkelser. Dette gir et bedre datagrunnlag for kommunal forvaltning og for å vurdere utviklingen i næringen på mindre regioner enn fylke.

Det er tidligere holdt fullstendige jordbrukstellinger i 1907, 1918, 1929, 1939, 1949, 1959, 1969 og 1999. I 1979 og 1989 ble det holdt fullstendige landbrukstellinger. Landbrukstellingene omfattet alle landbrukseiendommer medregnet reine skogeiendommer og uavhengig av om det var selvstendig jordbruksdrift på eiendommen. I perioden 1835-1900 var det kombinerte folke- og jordbrukstellinger. Videre er det holdt fullstendige skogbrukstellinger i 1920-27, 1957 og 1967 og fullstendige hagebrukstellinger i 1974 og 1985. Ved tellingene i 1969, 1979, 1989 og 1999 var det eget tilleggsskjema for hagebruk. Pelsdyrhold hadde eget tilleggsskjema ved tellingene i 1969, 1979 og 1989. Tellingene i 1999 og 2010 omfattet ikke pelsdyrhold.

I årene mellom de fullstendige tellingene ble det tidligere samlet inn data om antall jordbruksbedrifter, bruken av jordbruksarealet og husdyr via utvalgsundersøkelser. Etter hvert ble ulike administrative registre tatt i bruk. I perioden etter 1999 er det sammenstilt en årlig totalpopulasjon av alle jordbruksbedrifter. Totalpopulasjonen blir avledet av aktive bedrifter i Landbruksregisteret, søknader om produksjonstilskudd, opplysningspliktige enheter ved SSBs utvalgsundersøkelser, data fra leveranseregistrene for korn og slakt samt uttrekk av nye enheter siste år fra Virksomhets- og foretaksregistret (VoF) med næringskode for jordbruk.

Etter 1999 har SSB også utviklet en årlig statistikk for landbrukseiendommer, bebyggelse og bosetting med utgangspunkt i Landbruksregisteret og bl.a. opplysninger fra Matrikkelen. Etter en prøveundersøkelse med data for 2000, er det publisert årlige tall fra og med 2006.

Publikasjonene fra alle de fullstendige tellingene siden 1907 er tilgjengelig på internett "Historisk statistikk",
<http://www.ssb.no/a/histstat/landbrukstellinger.html>.

1.2. Lovhjemmel mv.

For den skjemabaserte delen av Landbrukstelling 2010 hentet Statistisk sentralbyrå inn opplysningene med hjemmel i *lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå* (statistikkloven) av 16. juni 1989 nr. 54 § 2-2, jf. kgl. res. av 16. juni 1989 nummer 387 og delegasjon fra Finansdepartementet av 13. februar 1990 nummer 1228. Etter statistikkloven § 2-3, har Statistisk sentralbyrå myndighet til å ilegge tvangsmulkt til de som ikke gir opplysninger innen en oppgitt frist. Bruk av data fra administrative registre bygger på statistikklovens § 3-2. I Direktørmøtet 21. juni 2010 ble det vedtatt opplysningsplikt og adgang til å bruke tvangsmulkt. Dette er et enkelvedtak som oppgavegiver kan klage på.

Registermelding for Landbrukstelling 2010 har SSB reg.nr. 725.

1.3. Populasjoner og enheter

Grovt sett ble det operert med to populasjonsbegrep; jordbruksbedrifter og landbrukseiendommer. En egen hagebrukspopulasjon inngikk som del av jordbruksbedriftene.

Definisjon av **jordbruksbedrift**:

Virksomhet med jordbruksdrift, inkludert hagebruk og husdyrhold. Bedriften omfatter alt som blir drevet som en enhet under en ledelse og med felles bruk av produksjonsmidler. Jordbruksbedriften er uavhengig av kommunegrenser. En jordbruksbedrift skal ha et driftssenter på en landbrukseiendom.

Definisjon av **landbrukseiendom**:

Eiendom som benyttes eller kan benyttes til jord- og/eller skogbruk. Alt som tilhører samme eier i en kommune hører til samme landbrukseiendom uten hensyn til om den omfatter flere matrikelnumre (grunneiendommer). En landbrukseiendom er eiendom med minst 25 dekar produktivt skogareal og/eller minst 5 dekar jordbruksareal.

2. Organisering og hovedaktiviteter

2.1. Organisering og ressursbruk

Landbrukstelling 2010 ble ledet av Statistisk sentralbyrå, Seksjon for primærnæringsstatistikk. Ved Seksjon for primærnæringsstatistikk var tellingen organisert som et prosjekt med eget budsjett for perioden 2008 – 2012. Egen prosjektleder ble tilsatt fra høsten 2008. Videre ble det internt i SSB opprettet ei styringsgruppe og ei referansegruppe for tellingsprosjektet. Styringsgruppa besto av direktøren for Avdeling for næringsstatistikk og seksjonssjef for seksjon for primærnæringsstatistikk. Referansegruppa besto av personer fra ulike seksjoner i SSB; IT, datafangst, informasjon og publisering og standarder og metoder.

I tillegg til intern støtte benyttet prosjektet Rådgivende utvalg for landbruksstatistikk i forbindelse med valg av kjennemerker og utforming av hovedskjema. Rådgivende utvalg ble også benyttet for å avklare nasjonale databehov for den registerbaserte delen av Landbrukstelling 2010, både for jordbruksbedrifter og landbrukseiendommer. Medlemmene i Rådgivende utvalg representerer viktige brukergrupper som næringsorganisasjoner, offentlig forvaltning og utdannings- og forskningsmiljøer. Ved utforming av gartneri- og hagebruksskjemaet ble Norsk Gartnerforbund, Statens landbruksforvaltning (SLF) og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) brukt som rådgivere. I samarbeid med SLF ble det laget et opplegg for informasjon om Landbrukstelling 2010 og rapportering av data i forbindelse med søknad om produksjonstilskudd i jordbruket.

Prosjektet hadde hjelp fra andre avdelinger og seksjoner i SSB underveis i gjennomføringen av tellingen:

- Avdeling for IT; etablering og vedlikehold av baser med tellingsdata, revisjonsrutiner mv.
- Seksjon for datafangst; spørreskjemametodikk, datafangst og dataregistrering
- Seksjon for metoder og standarder; estimering av foreløpige tall
- Seksjon for informasjon og publisering; informasjon og presentasjon av resultater

I perioden 2008 – 2012 ble det brukt i alt 26 000 timeverk til tellingen i SSB. Planleggingsarbeid i 2008 ble utført som del av det ordinære budsjettet for seksjonen. Tellingsprosjektet holdt seg innenfor de økonomiske rammene på 15 mill. kroner, som var avsatt til arbeidet med tellingen i perioden 2009 -2012.

Ved utgangen av 2012 gjensto arbeid med samlepublikasjon og dokumentasjon. Dette arbeidet ble slutført 1. halvår 2013.

Landbrukstelling 2010 var del av SSBs system for porteføljestyring.

2.2. Hovedaktiviteter

Våren 2008	Brukerundersøkelse
Høst 2008	Prosjektleder ansatt
Okt. 2008-mars 2009	Prosjektplan
2009	- Rekruttering av to personer i planleggingsstaben - Koordinering med søknad om produksjonstilskudd i jordbruket (SLF) - Valg av tellingsvariabler og utarbeiding av hovedskjema - Prøvetelling med hovedskjema - Utvikling av produksjonsrutiner
Høsten 2009	Registergjennomgang
1. halvår 2010	- Justering av hovedskjema - Utvikling av produksjonsrutiner for datamottak og databearbeiding - Utvikling av hagebruksskjema inkludert produksjonsrutiner - Utvikling av areal- og husdyrskjema for tilleggsenheter inkludert produksjonsrutiner
Juli 2010	Utsending av skjema mv. til oppgavegiver
31. juli 2010	Tellingsdato
Aug 2010	Rekruttering av fem personer til revisjonsarbeidet
Aug - Des 2010	Datainnsamling fra skjema
Aug 2010 - Nov 2011	Revisjon av skjema
2010	Utvikling, test og tilpasning av AO-SAS
Des 2010	Publisering av foreløpige tall fra hovedskjema og areal- og husdyrskjema
Mar 2011	Publisering av foreløpige tall fra hagebruksskjema
Apr 2011 - Juni 2011	Datainnsamling av skjema om produksjonsmetoder i jordbruket
Juli 2011	Publisering av endelige tall fra hovedskjema og areal- og husdyrskjema
Juli 2011 - Nov 2011	Revisjon av skjema om produksjonsmetoder i jordbruket
Juli 2011 - Juni 2013	GIS-baserte utviklingsprosjekt for landbrukseiendommer
Des 2011	Publisering av endelige tall fra hagebruksskjema
Des 2011	Publisering av foreløpige tall fra skjema om produksjonsmetoder i jordbruket
Juni 2012	Publisering av ny arealstatistikk for landbrukseiendommer
Juni - Aug 2012	Rapportering av data og dokumentasjon til Eurostat
Des 2012 – Juni 2013	Utarbeiding av dokumentasjonsnotat og samlepublikasjon med resultater fra tellingen.

I brukerundersøkelsen våren 2008 ble det sendte brev til 65 potensielle statistikkbrukere. Et sammendrag av resultatene er vist i vedlegg 7.

Flere av arbeidsprosessene viste seg å bli betydelig mer tidkrevende enn planlagt. Det gjaldt spesielt skjemaautforming, revisjonsprosessen rundt hagebruksskjemaet og harmonisering av data fra søknad om produksjonstilskudd i jordbruket, hagebruksavlinger 2010 og tellingsdataene fra hagebruksskjemaet. Dataene omhandlet samme rapporteringsperiode, men til ulike rapporteringstidspunkt og der oppgavegiver i en god del tilfeller ikke hadde oppgitt samsvarende data.

Forsinkelsene medførte senere publisering av spesifikke hagebruksdata og senere oppstart av den registerbaserte delen av tellingen. Det siste gikk spesielt ut over statistikk for landbrukseiendommer.

Den skjemabaserte utvalgsundersøkelsen om produksjonsmetoder i jordbruket var ikke formelt en del av Landbrukstelling 2010. Undersøkelsen omfattet 2010-variabler som skulle rapporteres til Eurostat, men der det ikke var krav til fulltelling. Det ble derfor valgt å gjennomføre denne tellingen som 2011-utgaven av den årlige Landbruksundersøkelsen. Utvalget ble trukket blant oppgavegiverne til landbrukstillingen.

3. Jordbruksbedrifter

3.1. Opplysningsplikt

Eurostat har krav til minstegrenser for innsamling og rapportering av data. På grunn av nasjonale statistikkbehov avvek minstegrensene som ble benyttet i Norge noe fra disse. Det gjaldt spesielt arealbaserte produksjoner der de norske grenseverdiene var lavere enn kravene fra Eurostat.

Den skjemabaserte delen av Landbrukstelling 2010 rettet mot jordbruksbedrifter omfattet bedrifter som fylte én eller flere av følgende betingelser per 31. juli 2010:

- Drev minst 5 dekar jordbruksareal
- Drev minst 300 m² veksthusareal
- Drev minst 2 dekar grønnsaker på friland, inkludert urter
- Drev minst 1 dekar frukttrær
- Drev minst 1 dekar bær på friland
- Drev minst 1 dekar planteskole. Omfatter ikke areal som bare brukes til skogplanter
- Hadde minst 10 storfe, medregnet kalver
- Hadde minst 20 sauer over 1 år
- Hadde minst 10 geiter over 1 år
- Hadde minst 5 avlssvin og/eller 50 andre svin
- Hadde minst 1 000 høner og/eller kyllinger påsatt til verpehøns
- Hadde minst 1 000 slaktekyllinger
- Hadde minst 25 bikuber i produksjon

Betingelsene for opplysningsplikt var tilnærmet de samme som ved jordbrukstillingen i 1999 og utvalgsundersøkelsene på 2000-tallet. Forskjellene var:

- I 1999 var det ingen opplysningsplikt for bier. Det var heller ikke spørsmål om antall bikuber på tellingsskjemaet. Av 618 enheter med bier i 2010 var 329 kun opplysningspliktige for bier.
- I 1999 var betingelsen for sau over 1 år satt til 25 sauer. I 2010 var det 3 enheter som kun har 21-24 sauer over 1 år.
- I 1999 var betingelsen for "andre svin" 200. I 2010 var det 36 enheter som kun var opplysningspliktige for 51-199 "andre svin".
- I 1999 var betingelsen for slaktekylling 5 000. I 2010 var det 7 enheter som kun var opplysningspliktige for 1 001-4 999 slaktekyllinger.

3.2. Etablering av tellingspopulasjon

For å etablere populasjonen for den skjemabaserte fulltelling av aktive jordbruksbedrifter ble det hentet informasjon fra en rekke undersøkelser og registre i og utenfor SSB. Jordbrukspopulasjonen kan omfatte små enheter som ikke inngår i VoF, og jordbruk kan inngå på enheter som er registrert med annen næring enn

jordbruk i registeret. VoF kan dermed ikke benyttes alene for å etablere tellingspopulasjonen.

Følgende datakilder ble brukt, registreier i parentes:

- Søknader om produksjonstilskudd 31.07.2009 (Statens landbruksforvaltning (SLF))
- Søknader om produksjonstilskudd 01.01.2010 (SLF)
- Landbruksundersøkelsen 2009 (SSB)
- Hagebruksundersøkelsen 2009 (SSB)
- Potet- og grovfôravlanger 2009 (SSB)
- Leveranseregisteret for korn og oljevekster 2009 (SLF)
- Leveranseregisteret for slakt 2009 (2. halvår) (SLF)
- Refusjon av sukkeravgift til biholdere 2009 (Toll- og avgiftsdirektoratet)
- Økologisk godkjent jordbruksareal og husdyrhold 2009 (Debio)
- Virksomhets- og foretaksregisteret, nye enheter med hovednæring jordbruk (01) etter 01.08.2009 (SSB)
- Gartneritellinga 2007 (SSB)
- Medlemslister hagebruk (Gartnerforbundet)

Øvrige datakilder brukt som kontroll av populasjonen:

- Datafiler for tellingsenheter som har gitt beskjed at de ikke lenger er aktive (SSB)
- VoF-sjekk av ”bestående”/”ikke bestående” enheter (SSB)
- Landbruksregisteret (SLF)
- Landbrukseiendommer (SSB)
- Foreløpig totalpopulasjon for jordbruksbedrifter 2009 (SSB)
- Inntektsdata (SSB)

Brutto antall enheter i populasjonen var 50 475 jordbruksbedrifter. Skjema ble sendt direkte til alle oppgavegivere.

3.3. Variabler/kjennemerker

Ifølge EØS-avtalen skal Norge gjennomføre de samme strukturundersøkelser i jordbruket som medlemslandene i EU. I en 10-årsperiode skal det være én basisundersøkelse (fullstendig telling) og 2-3 oppfølgende undersøkelser. Sistnevnte kan være i form av utvalgsundersøkelser. Landbrukstelling 2010 var en basisundersøkelse.

De generelle bestemmelsene for strukturundersøkelsen i 2010 ble gitt i *Forordning (EC) nr. 1166/2008 av Europa Parlamentet og Rådet av 19. november 2008, publisert i offentlig journal for EU L 321, p. 14 den 1. desember 2008*. I tillegg til generelle bestemmelser omfattet Forordningen også en liste med opplysningspliktige kjennemerker til basisundersøkelsen. Definisjon av kjennemerkene ble gitt i *Kommisjonsforordning (EC) nr. 1200/2009*. Utfyllende informasjon ble dessuten gitt av Eurostat i en håndbok som ble løpende oppdatert mens tellingen pågikk. For Norge gjaldt enkelte unntak og tilpasninger.

Landbrukstelling 2010 omfattet også mange kjennemerker/variabler som spesifikt ivaretok nasjonale databehov. Under planlegging av tellingen ble det gjort en brukerundersøkelse for å kartlegge nasjonale behov. Valg av kjennemerker ble også drøftet med Rådgivende utvalg for landbruksstatistikk.

Referanseperiode/-dato

Tellingsdato for den skjembaserte datainnsamlingen var 31. juli 2010. Datoen samsvarte med ”tellingsdatoen” for søknad om produksjonstilskudd i jordbruket. Følgende datoer eller perioder gjaldt for ulike variabler:

Jordbruksbedrifter, jordbruksareal i drift etter vekster. Antall husdyr, unntatt sau. Tilleggsnæringer, fornybar energi, alder på eng, dårlig drenert areal	31. juli 2010
Antall sauer	1. juni 2010 eller ved beitesesongens start.
Arbeidsinnsats, bruk av husdyrgjødsel og vanning	Siste 12 måneder før tellingsdato 31. juli 2010
Drenering, areal	Siste 5 år
Jordbearbeiding*	Høst 2009/vår 2010
Plantedekke*	Vinter 2009-2010
Beiting*	Sesong 2010
Husdyrrom*	2010
Husdyrgjødsel, lagring*	2010
Vannet areal etter vekst, vanningsutstyr, vannkilder, vekstskifte*	2010

* Inngikk i Landbruksundersøkelsen 2011

Endring av definisjoner mv. som påvirker sammenlignbarheten med tidligere tellinger

Ved omregning av arbeidsinnsats i jord- og hagebruk fra timeverk til årsverk ble det i 2010 benyttet 1 845 timer per årsverk. I 1999 ble det benyttet 1 875 timer per årsverk. Endringen skjedde i 2002, etter avtale mellom partene i jordbruksoppgjøret i 2001.

Standard klassifisering av jordbruksbedriftene etter driftsform er endret fra og med 2010. Eurostat har erstattet det felles størrelsesmålet som er grunnlag for inndelingen fra standard dekningsbidrag til standard omsetning. De to inndelingene er ikke sammenlignbare. Det betyr at årgangene 1999-2009 må kodes om til ny standard.

Ellers er det ingen vesentlige endringer siden forrige fullstendige telling i 1999.

3.4. Gjennomføring

Landbrukstelling 2010 omfattet en kombinert skjema- og registerbasert fulltelling av aktive jordbruksbedrifter.

Både i planleggings- og gjennomføringsfasen av Landbrukstelling 2010 var hovedfokus på tellingen av de aktive jordbruksbedriftene. En kombinasjon av skjema- og registerbasert datainnsamling for mer enn 45 000 enheter er svært ressurskrevende, omhandler mange arbeidsoperasjoner og krever samarbeid mellom mange ulike seksjoner i SSB. Erfaringer knytta til gjennomføring av tellingen var også tema på flere nordiske seminar.

3.4.1 Prøvetelling

Høsten 2009 ble det gjennomført en prøvetelling med hovedformål å teste spørsmålene på hoved-skjemaet. Andre formål var å teste datafangstrutiner og IT-systemer i SSB. I forkant av prøvetellingen ble det sendt brev til kommunene med informasjon om Landbrukstelling 2010 og prøveundersøkelsen i 2009 (vedlegg 8).

I alt ble skjema sendt til 698 oppgavegivere spredt over hele landet, og det resulterte i en svarandel på 59 prosent. Ulike skjema med hensyn til lengde på papirskjema (5 eller 8 sider) og skjema med eller uten sporvalg for enkeltpersonforetak og selskap ble prøvd ut. Samtidig ble det laget et elektronisk skjema i Altinn 1. Prøvetellingen ga verdifull informasjon når det gjaldt utforming av endelig spørreskjema og utforming av revisjonsapplikasjonen i ISEE¹/Dynarev.

¹ ISEE Integrert System for Estimering og Editering

Hovedskjemaet ble ytterligere testet ved at 6 aktive gårdbrukere ble observert og intervjuet i forbindelse med utfylling av skjema. To tester ble utført før prøvetellingen og fire tester ble utført vinter 2010. Det var spesielt fokus på spørsmålene om arbeidskraft. Disse utdypende intervjuene ble foretatt av skjemametodikere med assistanse fra fagseksjon. Resultatene fra testene ga grunnlag for forbedringer av hovedskjemaet.

3.4.2 Informasjon og opplæring

Følgende aktiviteter ble gjennomført for å informere oppgavegiverne i forkant av tellingen:

- Etablering av en egen webside på ssb.no med informasjon om tellingen, historikk og visning av skjemaene.
- Publisering av artikler om tellingen i fagtidsskrifter og aviser.
- Koordinering med utsending av Søknad om produksjonstilskudd i jordbruket: Informasjon om tellingen lagt ved papirsøknadsskjema og lenke fra elektronisk søknadsskjema til elektronisk skjema for Landbrukstelling 2010.

Til kontroll- og opprettingsarbeid i SSB ble det i august 2010 engasjert 5 personer. Dette var dels personer med erfaring fra tilsvarende arbeid på andre statistikkområder i SSB og dels personer med erfaring fra tidligere landbruksundersøkelser. Alle gjennomgikk opplæring i regelverk for tellinga og rutiner for manuell og maskinell revisjon.

3.4.3 Datainnsamling

3.4.3.1 Skjema

Fulltellingen av aktive jordbruksbedrifter bestod av 3 skjemaer. Skjemaene forelå som papirskjema som ble sendt i posten sammen med informasjon om muligheten til å rapportere elektronisk via webportalen Altinn. Papirskjemaene og Altinn-skjemaene forelå både på bokmål og nynorsk. Skjemaene til Landbrukstelling 2010 var av de første SSB-skjemaene som benyttet Altinn som rapporteringskanal. Det medførte at kunnskap og kompetanse måtte bygges opp i organisasjonen. Det ble brukt mye ressurser på skjemautvikling. Underveis ble det bestemt at to av skjemaene skulle utvikles i en annen plattform (Altinn 2) enn hovedskjema (Altinn 1), og dette førte til nye runder med opplæring og uttesting.

Hovedskjema (RA-0666)

Alle opplysningspliktige jordbruksbedrifter skulle fylle ut et hovedskjema. Dette skjemaet fantes i to versjoner, ett skjema for enkeltpersonsforetak (personlige brukere) og ett for ansvarlige selskap, aksjeselskap, stiftelser m.v. (upersonlige brukere). Det elektroniske skjemaet var utviklet i Altinn 1 og bestod av et skjema hvor det var sporvalg for å skille om enheten var enkeltpersonsforetak eller selskap.

Hovedskjemaet inneholdt spørsmål om:

- Tilleggsnæringer på jordbruksbedriften
- Fornybar energi
- Arbeidsinnsats
- Alder på eng
- Bruk av husdyrgjødsel
- Drenering
- Vanning

Brutto var det 50 475 potensielle jordbruksbedrifter som fikk tilsendt hovedskjema. Endelige tall viste 46 624 opplysningspliktige jordbruksbedrifter på telledatoen 31.07.2010.

Hagebruksskjema (RA-0667)

Hagebruksskjemaet skulle fylles ut av alle som oppfylte ett eller flere av arealkravene for dyrking av grønnsaker på friland, frukt eller bær samt drift av veksthus eller planteskole. Det elektroniske skjemaet ble utviklet i Altinn 2. Brutto var det 3 674 jordbruksbedrifter som fikk tilsendt hagebruksskjema. Endelige tall viste 3 036 jordbruksbedrifter med hagebruksaktivitet på telledatoen.

I motsetning til ved tidligere fulltellingene omfattet ikke hagebruksskjemaet detaljerte data for veksthusproduksjoner og noen færre detaljer for andre hagebruksproduksjoner. Dette skulle hentes inn i den årlige Hagebruksundersøkelsen i slutten av 2010. Hagebruksundersøkelsen for 2010 omfattet 2 skjemaer, ”Hagebruksundersøkelsen 2010 – Produksjon på friland og i planteskole” (RA-0571) og ”Hagebruksundersøkelsen 2010 – Produksjon i veksthus” (RA-0703). Hagebruksundersøkelsen innhenter data både om arealer og avlinger.

Tilleggsskjema for jordbruksbedrifter som ikke søkte produksjonstilskudd (RA-0668)

Oppgavegivere som ikke søkte produksjonstilskudd per 31. juli 2010, måtte fylle ut et tilleggsskjema med tilsvarende spørsmål om bruken av jordbruksarealet, antall husdyr og om jordbruksarealet var eid eller leid. Det elektroniske skjemaet ble utviklet i Altinn 2. Brutto var det 2 328 enheter som fikk tilsendt skjemaet. Endelige tall viste 855 jordbruksbedrifter som ikke hadde søkt om produksjonstilskudd. Dette omfattet bl.a. 300 gartnerier, i hovedsak med produksjon av blomster, ca 100 produsenter med frukt og bær, ca 150 kornprodusenter og i underkant av 100 enheter med sau som produksjon.

3.4.3.2 Skjemabasert datafangst

I den skjemabaserte fulltellingen av aktive jordbruksbedrifter ble brev med papirskjema sendt oppgavegivere med start 21. juli 2010. Svarfrist var 20. august, som var sammenfallende med søknadsfristen for søknader om produksjonstilskudd i jordbruket. Virksomhets- og foretaksregisteret ble brukt som adresseregister ved utsending av skjema.

Undersøkelsen var basert på at den enkelte bruker eller driftsleder besvarte enten papirskjema eller elektronisk skjema via Altinn. De kommunale landbruksmyndigheter var varslet via e-post om tellingen og ble bedt om å hjelpe oppgavegivere med utfylling av skjema dersom noen ønsket dette. Skjemaene var laget med spørsmålsveiledning i selve skjemaet, og det ble ikke laget separat veiledningsbrev. Informasjons/følgerebrev var også integrert i selve skjemaet og bestod av de to første sidene i det 8-sider lange hovedskjemaet.

Til første purring hadde om lag 80 prosent levert skjema. SSB sendte ut purring til ca. 10 000 jordbruksbedrifter 5. oktober 2010 med ny svarfrist 20. oktober 2010. 10. november 2010 ble brev om tvangsmulkt utsendt, med svarfrist 1. desember 2010. Noen få oppgavegiverne som ikke svarte, slapp tvangsmulkt på grunn av spesielle omstendigheter som sykdom, dødsfall i nær familie, ulykke o.l. Totalt ble 1 472 oppgavegivere ilagt tvangsmulkt. Liste over disse jordbruksbedriftene ble oversendt Statens innkrevningsentral 21. desember 2010.

Andelen oppgavegivere som benyttet det elektroniske skjemaet i Altinn var 24 prosent.

Estimert gjennomsnittlig tid brukt til skjemautfyllingen var 30 minutter. Estimater ble laget med grunnlag i intervjuene og testene ved prøvetellingen. Oppgavegivers eventuelle tidsbruk til forberedelser forut for skjemautfyllingen ble ikke målt.

Dette var første gang en fullstendig telling har blitt gjennomført uten bruk av verken tellere (intervjuere) eller kommunale landbruksmyndigheter til å samle inn skjema. Erfaringene fra datainnsamlingen var likevel gode.

Ved mottak av skjema i SSB ble papirskjemaene skannet, verifisert og innkvittert. Deretter ble dataene overført og gjort tilgjengelig i revisjonsapplikasjonen. Data fra Altinn ble innhentet, lastet og tilgjengeliggjort ved en egen "lasterutine". Alle enheter i populasjonen var før utsending lagt inn i SFU (system for utvalgs-administrasjon) med registernummer 3371. Fra registeret ble det tatt ut oversikter over tallet på innkvitterte skjema, historikk for utsending, eventuelle purringer og antall registrerte merknader etter for eksempel telefonhenvendelser.

3.4.3.3 Totalpopulasjon av jordbruksbedrifter

Siden 2000 har SSB utarbeidet en årlig populasjon av aktive jordbruksbedrifter, en "fulltelling" basert på registerdata. Kjernen i populasjonen er enheter som søker produksjonstilskudd i jordbruket per 31. juli det enkelte år. I tillegg benytter SSB ulike registre for å fange opp øvrige aktive jordbruksbedrifter. Det omfatter informasjon fra Landbruksregisteret, søknad om produksjonstilskudd per 1. januar året etter rapporteringsåret, opplysningspliktige enheter ved SSBs årlige utvalgsundersøkelser, leveranseregistrene for korn og slakt, uttrekk av nye enheter siste år med næringskode for jordbruk fra Virksomhets- og foretaksregisteret samt tilleggs-skjemaet "Landbruk" til næringsoppgave. Informasjon fra totalpopulasjonen for 2009 ble brukt til å etablere tellingspopulasjonen.

3.4.3.4 Administrative registre

En rekke landsdekkende registre ble benyttet ved Landbrukstelling 2010. Registrene ble brukt for å avgrense populasjoner, for kontroll av innsamlede data og som datakilde for tellingsvariabler. Her følger en kort beskrivelse av de viktigste registrene.

Landbruksregisteret

Landbruksregisteret er landbrukets registerkjerne for tilskuddsforvaltning og administrasjon. Landbruks- og matdepartementet er registreier, mens Statens landbruksforvaltning (SLF) har forvaltningsansvaret. Registeret omfatter de fleste landbrukseiendommer, jordbruksbedrifter og personer (inkl. juridiske personer) knyttet til disse som eiere og/eller brukere. Landbruksregisteret benyttes som felles register for landbruksforvaltningen, for offisiell landbruksstatistikk i SSB og som overbygning for medlems- og kunderegistre i mange av landbrukets organisasjoner. SSB tok i bruk registeret for fullt fra og med Jordbrukstillingen 1999.

Registeret blir oppdatert mot søknad om produksjonstilskudd, Det sentrale folke-registeret, Enhetsregisteret og Matrikkelen. For å heve kvaliteten spesielt på arealopplysningene i registeret, ble det i 2005 startet et prosjekt med utarbeiding av nye gårdskart ved Norsk institutt for skog og landskap. Først rundt 2014 vil alle eiendommer ha oppdaterte arealopplysninger. Grovt sagt medfører nye gårdskart en reduksjon i jordbruksareal og en økning i arealene av produktivt skogareal og annet areal.

Informasjon fra landbruksregisteret ble i Landbrukstelling 2010 brukt til å etablere tellingspopulasjonen og til å rapportere enkelte variabler til Eurostat.

Søknad om produksjonstilskudd i jordbruket

Godkjente søknader om produksjonstilskudd i jordbruket per 31. juli 2010 ble brukt som kilde for data om bruken av jordbruksarealet fordelt på ulike arealkategorier og tallet på husdyr for de ulike husdyrslagene. Systemet med produksjonstilskudd i jordbruket blir administrert av Statens landbruksforvaltning, SLF. Det er to søknadsomganger for tilskudd knytta til 2010; per 31. juli 2010 og per 1. januar 2011.

Register for økologisk jordbruk

Alle utøvere av økologisk jordbruk må være sertifisert av godkjenningsorganet Debio. Debios arbeid er basert på en avtale med Mattilsynet. Register for økologisk jordbruk er Debios database over enheter som driver økologisk jordbruk eller som

er under omlegging til økologisk jordbruk. Ved en årlig kontroll blir det registrert arealer av ulike jordbruksvekster og antall husdyr, fordelt etter økologisk produksjon, karens eller konvensjonell produksjon. Informasjon fra register for økologisk jordbruk ble brukt til å etablere tellingspopulasjonen og til å rapportere enkelte variabler til Eurostat.

Storferegisteret

Storferegisteret er et verktøy for å spore storfe gjennom hele livsløpet. Registeret forvaltes av Mattilsynet. Husdyrholdere må rapportere om fødsler, kjøp og salg, slakting og død for alle storfe. Informasjon om alder og kjønn på storfe ble ved Landbrukstelling 2010 koblet til storfedata fra Søknad om produksjonstilskudd og fra tilleggsskjemaet RA-0668 for å gruppere storfe etter alder og kjønn. Dette omfatter variabler som skal rapporteres til Eurostat og som også inngår i beregningen av driftsformer i jordbruket.

Selvangivelse og skatteligning

For personlige brukere (enkeltpersonforetak) og ektefeller/samboere ble det innhentet data fra selvangivelsen og skatteligningen. Selvangivelsen gir oversikt over skattepliktige inntekter, inntektsfradrag, formue og gjeld. Opplysningene om ulike typer inntekter, gjeld, renteutgifter mv. omfatter ikke bare jordbruksdriften, men alt som den enkelte person har gitt opplysninger om på selvangivelsen. Opplysningene kommer fra Skattedirektoratet via Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk i SSB. Informasjon fra selvangivelse og skatteligning ble brukt under revisjon av skjemadata og benyttes ellers til den årlige statistikken Gårdbrukernes inntekt og formue.

Merverdiavgiftsregisteret

Omfatter alle foretak med momspiktig omsetning etter merverdiavgiftsloven. Et foretak er registreringspliktig først når årlig omsetning overstiger kroner 50 000. Informasjon fra merverdiavgiftsregisteret ble brukt til å utarbeide en egen statistikk om omsetning på jordbruksbedrifter.

Utdanningsregisteret

Opplysninger om brukers utdanningsnivå og type er basert på Nasjonal utdanningsdatabase. SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk bruker databasen til å lage et utdanningsregister for statistikkformål. Registeret ble koblet til tellingsmaterialet for å lage statistikk over bruker og ektefelle/samboers utdanningsnivå, og det ble laget et eget uttrekk av alle typer jordbruksutdanning (ikke bare høyeste utdanning) som grunnlag for å rapportere data til Eurostat.

Virksomhets- og foretaksregisteret (VoF)

SSBs Virksomhets- og foretaksregister skal være heldekkende og kvalitetssikret for alle næringsbaserte enheter som er relevante for norsk statistikk. De viktigste formålene med registeret er:

- Grunnlag for felles og enhetlige populasjoner
- Definisjon og konstruksjon av statistiske enheter
- Nærings- og sektorklassifisering av enhetene
- Samordning av utvalg og undersøkelser
- Informasjonsskilde til statistiske analyser av foretak og bedrifter, bl.a. avgang og tilgang av enheter
- Redskap for å utarbeide næringsstatistikk

VoF er knyttet til Enhetsregisteret i Brønnøysund. Informasjon fra VoF ble brukt i arbeidet med å etablere tellingspopulasjonen. Registeret ble benyttet som adresse-register ved utsending av skjemaene ved Landbrukstelling 2010. Kode for organisasjonsform for jordbruksbedriftene ble hentet fra VoF, og næringskoden SN07 ble benyttet i forbindelse med publisering av omsetningsstatistikk for jordbruksbedrifter.

Matrikkelen

Matrikkelen er landets offisielle eiendomsregister. Registeret er bygd opp av GAB, som er et register over grunneiendommer, adresse og bygninger, og digitale eiendomskart. Kartverket er registreier. SSB-Matrikkelen er SSBs statistiske versjon av Matrikkelen. Eiendommer og eieropplysninger er viktige byggesteiner i beregningsopplegget for jordleiestatistikk. Eurostats krav til stedfesting av jordbruksbedrifter ble oppfylt med utgangspunkt i koordinater fra Matrikkelen.

3.4.4 Revisjon og editering

3.4.4.1 Kontroll av data

Dataene ble kontrollert i flere steg etter inntøkt, i hovedsak ved hjelp av maskinelle kontroller og etterfølgende manuelle eller automatiske opprettinger.

Data ble kontrollert og revidert ved hjelp av revisjonsapplikasjonen DynaRev, som er standard editeringsverktøy i SSB. Fagseksjon stod for utvikling av kontrollene som ble foretatt i DynaRev. Revideringsprosessen foregikk ved at revisor fikk fram skjema med feil i DynaRev og deretter vurderte opprettinger i henhold til revisjonsinstruks (vedlegg 9). I DynaRev var det ved revidering av hagebruksskjemaet lagt inn en automatisk oppretting på enkelte variabler som ikke trengte spesiell vurdering av en revisor.

Da ca. 5 000 skjemaer var ferdig revidert ble den nyutviklede applikasjonen AO-SAS (Automatisk Oppretting SAS) for automatisk editering og imputering benyttet på data fra hovedskjemaet. En av metodene som blir brukt i applikasjonen er imputering fra "nærmeste nabo" RENI (Restricted Neighbour Imputation). Den nye applikasjonen er nærmere beskrevet i vedlegg 10. Etter gitte regler ble variabler kontrollert og automatisk rettet eller imputert basert på hva nærmeste like enhet i vedkommende enhets stratum hadde av verdi. Selve editeringen og imputeringen ble foretatt i SAS, og kontrollerte data ble lastet tilbake i DynaRev. I alt ble 133 variabler editert i AO-SAS. Dette var i all hovedsak variabler knyttet til temaene arbeidsinnsats, tilleggsnæringer, alder på eng og husdyrgjødsel.

Ved slutten av revisjonsprosessen ble det foretatt kontroller av datasettet for alle variabler. Dette for å sikre at eventuelle ekstremverdier eller inkonsistente svar ikke skulle forekomme i datasettet.

I DynaRev var det lagt inn kontroller og hjelpefelt med data fra VoF, søknader om produksjonstilskudd og selvangivelsen. I hovedsak gikk revisjonsprosessen bra, og med de tilgjengelige kontrollmulighetene ble det sikret en god datakvalitet. Erfaringen med AO-SAS viste at det må vurderes nøye hvilke variabler som skal kontrolleres og rettes. For å ha et tilstrekkelig antall "givere" i "nærmeste nabo"-imputeringsrutinen, må revisjonen starte tidlig. For å unngå dobbeltarbeid bør revisjonen stoppes fra data blir tatt ut av Dynarev for å bli gjennomgått i AO-SAS til dataene blir lastet tilbake til Dynarev. Generelt vil det være en avveining av hva som lønner seg: Bruk av tid til å programmere et godt AO-SAS-program eller kun revidere ved hjelp av kontroller i DynaRev. Ved mindre engangsundersøkelser vil det tidsmessig ikke være lønnsomt å benytte AO-SAS.

Revisjonsprosessen ble forsinket på grunn av konsistensproblemer mellom hovedskjema, hagebruksskjema, tilleggsskjema og søknad om produksjonstilskudd. Spesielt krevende var arbeidet da opplysningene fra Hagebruksundersøkelsen 2010 (avlingsundersøkelse høsten 2010) skulle kombineres med øvrige data fra hagebruksskjemaet og data fra og søknad om produksjonstilskudd. Selv om rapporteringsperioden for dataene var lik, var rapporteringen foretatt til ulike tidspunkt og med ulike innrapporterte verdier på mange skjema.

De administrative registrene som ble nyttet i tellingen, blir i første rekke kontrollert av det forvaltningsorganet som var ansvarlig for systemet. Registrene gjennomgår også kontroller og opprettinger i SSB før de benyttes i statistikkproduksjonen.

3.4.4.2 Frafall

Ved manglende data eller mistanke om ukorrekte data ble det i noen tilfeller tatt kontakt med oppgavegiver på nytt, enten via e-post eller telefon. Dersom manglende data ikke kunne skaffes, ble verdier noen ganger imputert manuelt, basert på øvrige opplysninger gitt på skjema, opplysninger gitt ved tidligere undersøkelser/tellinger eller gjennomsnittstall for vedkommende kommune/fylke. I hovedsak ble frafall imputert ved hjelp av applikasjonen AO-SAS. Blant annet ble AO-SAS benyttet for de 1 472 oppgavegiverne som av ulike årsaker ikke sendte inn skjema i det hele tatt.

3.5. Estimering og analyse

Landbrukstelling 2010 var en fullstendig telling, det vil si at den omfattet alle i den definerte populasjonen. Feilkilder i sammenheng med utvalg, slik som skjevhet og utvalgsusikkerhet ble dermed unngått. I en fulltelling er utregningene relativt enkle med opptelling, gruppering av variabler og krysstabulering av variabler.

3.5.1 Estimering av foreløpige tall

ISEEs Strukturmodul ble benyttet ved estimeringen av foreløpige tall. For å kunne publisere foreløpige tall fra Landbrukstelling 2010 på et tidlig tidspunkt, ble det trukket et utvalg av alle innsendte skjema. Disse ble prioritert i revisjonsarbeidet. Input til estimeringen var en populasjonsfil med 46 279 enheter og en utvalgsfil med 26 730 reviderte enheter. Utvalget var stratifisert etter størrelsen på jordbruksareal i drift og etter de fem hovedproduksjonene melk, kjøtt, sau, korn og ”annet” innen hvert fylke.

3.5.2 Ikke-utvalgsfeil

Feilkilder i en fulltelling kan være mangelfullt registergrunnlag, frafall og målefeil. Målefeil kan oppstå f.eks. når oppgavegiver ikke kjenner det eksakte svaret på spørsmålet som blir stilt eller svarer feil fordi han/hun har misforstått spørsmålet. En annen type målefeil er feil som oppstår under revisjonsprosessen og når skjema blir lest optisk.

Under arbeidet med tellingen ble det ikke avdekket noe som tilsier at et nevneverdig antall jordbruksbedrifter manglet i populasjonen, men det kan ikke utelukkes at enkelte jordbruksbedrifter med liten produksjon kan ha falt ut. Dette vil eventuelt være enheter som ikke søkte tilskudd, ikke leverte melk til meieri, slakt til slakteri eller korn til kornmottak i 2010. Et eksempel kan være enheter med hestehold og tilhørende engarealer til slått og beite.

I utgangspunktet var det et frafall av enheter på drøyt 3 prosent. Som nevnt under 3.4.4.2 ble det kompensert for dette ved bruk av AO-SAS.

Det er ikke avdekket systematiske målefeil i materialet. Det er heller ikke avdekket at systematiske feil har oppstått i forbindelse med bearbeidingen. Omfanget av eventuelle målefeil er ikke forsøkt målt, f.eks. i feltkontroll.

3.6. Evaluering av resultatene

Resultater fra Landbrukstelling 2010 ble sammenlignet med tidligere tellinger og siste tiårs utvalgsundersøkelser. Statistikk for drenering, vanning, alder av eng og tilleggsnæringer viste ingen uventede resultater. For de øvrige temaene er det gitt noen kommentarer:

Arbeidsinnsats

Tall for arbeidsinnsats viser at det i alt ble utført 51 200 årsverk i jord- og hagebruk i 2009/10. Dette var en nedgang på 30 800 årsverk sammenlignet med 1998/99, og 9 300 årsverk siden 2006/2007. Spesielt var nedgangen i antall årsverk sterkere enn forventet fra 2006/07 til 2009/10. Dette førte til en grundig evaluering av utvalgsundersøkelsene for 2001, 2003, 2005 og 2007, hvor arbeidsinnsats var tema. Gjennomgangen tydet på en overestimert av arbeidsinnsatsen for årene 2003, 2005 og 2007. Det ble foretatt nye beregninger der vektingen ble gjort med utgangspunkt i en justert driftsforminndeling og der størrelsesmålet "jordbruksareal i drift" ble erstattet med størrelsesmålet "standard omsetning".

Spørsmålene om arbeidsinnsats er krevende å besvare for oppgavegiverne. Svært få fører fortløpende registreringer av utførte timeverk, spesielt for bruker selv og familiemedlemmer, og det er vanskelig å svare for arbeidsinnsatsen for en hel 12-månedersperiode.

Utenlandsk arbeidskraft

Spørsmål om utenlandsk arbeidskraft i 2010 omfattet flere typer arbeidskraft enn i 1999. Da ble utenlandsk arbeidskraft avgrenset til "gjestearbeidere som er i landet i kortere tidsperioder og som deltok i f.eks. innhøstingsarbeid." Spørsmålet i 1999 ble ellers bare stilt til oppgavegivere med hagebruksproduksjon.

I etterkant av publisering av tall for arbeidsinnsats i hagebruket, kom det spørsmål fra andre seksjoner i SSB rundt hvem som ble regnet som utlending. Begrepet utenlandsk var ikke definert. Det vil si at oppgavegiverne kan ha forstått spørsmålet på ulike måter. Spørsmålene ble stilt for å kartlegge bruk av utenlandsk arbeidskraft fordelt på kategoriene fast ansatte og midlertidig hjelp og i hagebruksnæringen. Det er rimelig å tro at oppgavegiverne når de har rapportert andel utenlandsk arbeidskraft kan ha tatt med ikke bare utenlandske statsborgere som er i Norge for en tidsavgrenset periode på grunn av et arbeidsforhold, men også utenlandske statsborgere som er bosatt i Norge, og til og med innvandrere med norsk statsborgerskap. Men det er usikkerhet knyttet til dette.

Fornybar energi

Temaet fornybar energi, hvor oppgavegiver skulle besvare spørsmål om utstyr eller anlegg for produksjon av visse typer fornybar energi, viste seg å være vanskelig. Forutsetningen om at produksjonen skulle knyttes til bruk i egen drift eller salg til andre hadde nok blitt oversett av flere oppgavegivere. Mange hadde også avkryssing for "annet", men ved hjelp av opplysninger gitt i kommentarfeltet kunne en del av svarene flyttes til andre svaralternativ.

Tilleggsnæringer

Spørsmål om andre næringer (tilleggsnæringer) ble stilt første gang i 1999. På disse elleve årene har oppmerksomheten om tilleggsnæringer økt, samtidig som utforming av spørsmålene har blitt noe justert. Dette kan ha hatt innvirkning på noen av resultatene, for eksempel er tallene for "utleie av jakt- og fiskeretter" i 1999 trolig for lave.

Jordbruksarealer

Fra 2005 og framover har det kommunevis blitt produsert nye elektroniske gårdskart. Dette har vist seg å påvirke totalt jordbruksareal. Beregninger gjort av Statens landbruksforvaltning for perioden 2005-2010 tyder på en engangsreduksjon i jordbruksarealet på 2,5 prosent i snitt i kommunene det året nytt kartverk ble tatt i bruk. Mulig årsak til nedgangen kan være bedre målemetoder eller små arealer som av ulike årsaker har gått ut av drift eller er omdisponert, for eksempel ved utvidelse av veg, hustomt og lignende. Dette kan ha skjedd over mange år og de små endringene har trolig ikke blitt tatt med når det for eksempel søkes om produksjonstilskudd i jordbruket.

Avvik mellom foreløpige og endelige tall

Da endelige tall ble publisert i juli 2011, var tallene for arbeidsinnsats betydelig lavere enn det en hadde forventet i forhold til foreløpige tall. Årsaken til forskjellen viste seg i hovedsak å være at utvalget som ble benyttet til foreløpige tall ikke var godt nok til å fange opp dynamikk og spesialisering i jordbrukspopulasjonen. Avviket var særlig knyttet til "andre driftsformer" som omfatter mange ulike produksjoner og kombinasjoner av arbeidsintensive og arbeidsektensive produksjoner.

Det ble høsten 2011 skrevet et eget notat om avviket: SDA, 23. september 2011, Oppsummering av gjennomgang av foreløpige og endelige tall.

3.7. Andre erfaringer fra datainnsamlingen

Datainnsamling for jordbruksbedriftene ved Landbrukstelling 2010 var i hovedsak knytta til tellingsskjemaene som er vist i vedleggene 1-4 og til bruk av registerdata. Under planlegging av tellingen ble det besluttet at opplysningene om veksthusproduksjonene, dvs. areal, mengder og omsetning for ulike slag grønnsaker, blomster og bær i veksthus, skulle samles inn ved "Hagebruksundersøkelsen" i 2010. Dette er en årlig avlingsundersøkelse for hagebruk, som dekker grønnsaker og bær både på friland og i veksthus. Det ble laget et eget skjema for veksthusproduksjonene, se vedlegg 5.

For data om produksjonsmetoder i jordbruket, dvs. praksis for jordarbeiding, beiting, vanning, husdyrrom og dyreplasser, lagring av husdyrgjødsel og spredning av husdyrgjødsel, var det ikke krav til fulltelling ved rapportering til Eurostat. Med unntak av data for spredning av husdyrgjødsel og ett spørsmål om vanning, ble det valgt å samle inn disse dataene i 2011-utgaven av den årlige utvalgsbaserte Landbruksundersøkelsen. Dataene skulle omhandle samme referanseperiode som hovedtelling og rapporteres til Eurostat for den enkelte bedrift sammen med dataene innsamlet i 2010. 2011-skjemaet er vist i vedlegg 6.

Hovedgrunnen til at disse løsningene ble valgt var å få fordelt oppgavebyrden for oppgavegiverne og arbeidsbyrden på seksjonen over tid. Samlet sett ble oppgavebyrden redusert ved å flytte noe av datainnsamlingen fra fulltelling til utvalg. Det ble ikke gjennomført noen 2010-utgave av Landbruksundersøkelsen.

Erfaringene fra disse løsningene var ikke bare gode. Det var spesielt arbeidskrevende å få konsistens mellom data innhentet til ulike tidspunkt. Det ble bl.a. gitt en del data for feil referanseperiode. Etter mye arbeid rundt datainnsamling og konsistens mellom ulike datakilder, ble det klart at en ikke kunne publisere data for deler av det innsamlede materialet for produksjoner i veksthus. Det viste seg at en god del oppgavegivere ikke hadde rapportert de nødvendige dataene, og en klarte ikke i ettertid å samle inn tilstrekkelig med tilleggsinformasjon. Veksthusproduksjon er sterkt preget av spesialisering, slik at imputering og lignende er umulig.

4. Ny registerbasert statistikk og statistikk for landbrukseiendommer

Den registerbaserte delen av Landbrukstelling 2010 omfattet blant annet statistikk for landbrukseiendommer. På grunn av forsinkelser i arbeidet med den skjema-baserte datainnsamlingen, arbeidet med konsistens mv., ble arbeidet med landbrukseiendommer sterkt forsinket og mindre omfattende enn opprinnelig planlagt.

I 2011 ble det publisert 2010-tall for landbrukseiendommer og for overdragelser av landbrukseiendommer som del av årlig statistikk. Statistikken "Landbrukseiendommer", <http://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/statistikker/laeiby>, skal gi et bilde av bebyggelse, bosetting og arealer på

landbrukseiendommer og hvem som eier landbrukseiendommene. Statistikken ”Overdragelser av landbrukseiendommer”, <http://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/statistikker/laeti>, skal vise omfanget og utviklingen av tinglyste omsetninger av landbrukseiendommer. Dette ble publisert et år før en hadde avsluttet tellingsprosjektet ”Arealstatistikk for landbrukseiendommer” (se pkt. 4.3). Tellingsprosjektet viste seg ikke bare å gi mer informasjon om arealer, men endret også eiendomspopulasjonen.

4.1. Nytt beregningsopplegg for leiejord på jordbruksbedrifter

Ved tidligere fullstendige tellinger har det blitt samlet inn data om leiejord via spørreskjema. For 2010 var målet å lage en registerbasert statistikk for leiejord på jordbruksbedrifter. Utgangspunktet var følgende registre og data:

- Søknad om produksjonstilskudd 31. juli 2010: Areal i drift og bruker-opplysninger
- Tilleggsskjema LT2010 for tellingsenheter som ikke søkte tilskudd: Areal i drift, brukeropplysninger og eiendomsopplysninger om eget jordbruksareal og leid jordbruksareal
- Arealtabell fra Søknad om produksjonstilskudd 31. juli 2010: Kommune-, gårds-, bruks- og festenummer for landbrukseiendommer med arealer som er i drift på jordbruksbedriftene, og arealet på den enkelte eiendom fordelt på fulldyrka areal, overflatedyrka areal og innmarksbeite
- Landbruksregisteret desember 2010: Landbrukseiendommer
- Matrikkelen 4. kvartal 2010: Eieropplysninger
- Husholdningsregisteret: Sivilstand og parstatus

Alt areal som inngår på søknader om produksjonstilskudd skal være fysisk plassert på landbrukseiendommer som inngår i Landbruksregisteret. Ved å kombinere eier- og brukeropplysninger sammen med arealoppgavene, ble jordbruksarealet som var i drift på den enkelte jordbruksbedrift fordelt på eid areal og leid areal.

Siden 1984 har jordbruksareal i drift i hovedsak blitt publisert etter den kommunen der jordbruksbedriften har sitt driftssenter. Jordeie og -leie på tvers av kommunegrenser gjør at en da ikke viser en kommunenes faktiske jordbruksareal i drift. Som et tilleggsprodukt til det nye opplegget for jordleie, ble jordbruksarealet som er i drift plassert både i ”bedriftskommunen” og i den kommunen der det er fysisk plassert.

Resultatet av koplingene i leiejordsprosjektet var også tenkt som del av et nytt opplegg for statistikk over aktivitet på landbrukseiendommer. Det ble ikke tid til å fullføre dette arbeidet.

4.2. Omsetning på jordbruksbedrifter

I Landbrukstelling 2010 ble det for første gang publisert statistikk for omsetning på jordbruksbedrifter. Følgende datakilder ble benyttet:

- Alle opplysningspliktige jordbruksbedrifter til Landbrukstelling 2010
- Merverdiavgiftsregisteret
- Virksomhets- og foretaksregisteret

Av 46 624 jordbruksbedrifter i tellingen var 43 800 enheter registrert i merverdiavgiftsregisteret. Registeret omfatter alle foretak med momspliktig omsetning etter merverdiavgiftsloven. Et foretak er registreringspliktig først når årlig omsetning overstiger kroner 50 000. Omsetningen omfatter all omsetning og uttak av varer og tjenester, innenfor og utenfor merverdiavgiftslovens område. Finansielle inntekter, offentlige tilskudd og merverdiavgift er ikke med. Omsetning kan omfatte omsetning fra mer enn én næring. Omsetningen kan ikke splittes etter næring.

Standard for næringsgruppering (SN07) er en standard som koder enheter etter viktigste aktivitet, og som blant annet brukes til å klassifisere enhetene i SSBs Virksomhets- og foretaksregister. For å skille mellom enhetene i jordbrukspopulasjonen som hadde jord- og hagebruk som eneste eller viktigste næring og enheter med andre næringer, ble jordbruksbedriftene gruppert i tre kategorier:

- 01 Jordbruk og tjenester tilknyttet jordbruk, jakt og viltstell
- 02 Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk
- ”Andre næringer” som er en samlegruppe for alle øvrige næringer i næringsstandarden.

4.3. Arealstatistikk for landbrukseiendommer

I dette GIS-baserte registerprosjektet var målet å gi detaljert arealstatistikk av god kvalitet for landbrukseiendommene i Landbruksregisteret. Følgende datakilder ble benyttet:

- Landbruksregisteret
- Matrikkelen
- Arealressurskart

Matrikkelen

Matrikkelen er beskrevet under pkt. 3.4.3 for jordbruksbedriftene. I dette prosjektet er digitalt eiendomskartverk (DEK) sentralt. DEK gir en systematisk, geografisk beskrivelse (form, størrelse, beliggenhet og naboskap) av grunneiendommer, festegrunn og seksjonert areal ved hjelp av koordinatfestede grensepunkt, grenselinjer og eiendomsflater (teiger).

Arealressurs kartdata (AR-STAT)

Fra Norsk institutt for skog og landskap har SSB mottatt et heldekkende kartgrunnlag kalt AR-STAT som er tilrettelagt for statistikkformål. AR-STAT danner basis for beregningen av arealressurser. AR-STAT er basert på data fra AR5 (arealressurskart i målestokk 1:5 000) og AR50 (arealressurskart i målestokk 1:50 000) som bygger på markslag i Økonomisk kartverk, topografisk Norgeskart N50, og satellittbildetolking av snaumark i AR-fjell (arealressurskart for fjellområdene). Innen de bebygde områdene er det i praksis AR5 som brukes. Statistisk sentralbyrå etablerte i 2012 en ny regulær statistikk for arealbruk og arealressurser for hele landet basert på kobling av register- og kartdata fra mange kilder. Dataene er klassifisert etter en vedtatt statistisk standard og bearbeidet ved hjelp av GIS-verktøy (geografiske informasjonssystemer).

Prosjektet tok utgangspunkt i grunneiendommene i Landbruksregisteret. Grunneiendommene ble først koblet til eiendomskartet i Matrikkelen, og deretter til arealressurskart med beregning av arealer etter ulike markslag. I denne prosessen ble det funnet nærmere 15 000 grunneiendommer med jordbruksareal og/eller skogareal som ikke inngikk i Landbruksregisteret. Alt areal på disse grunneiendommene ble tatt med i analysen, og summert opp til landbrukseiendommer med bakgrunn i eieropplysninger fra Matrikkelen. Om lag 10 000 av grunneiendommene i Landbruksregisteret ble enten ikke funnet igjen i Matrikkelen eller manglet jordbruksareal og produktivt skogareal. Netto førte dette til om lag 4 000 flere landbrukseiendommer enn hva som tidligere var gitt som offisiell statistikk for 2010 (<http://www.ssb.no/emner/10/04/laeiby/>).

I prosjektet ble det totalt beregnet arealer for 23 ulike arealslag per eiendom. I tillegg ble det tatt med 9 ulike undergrupper for næringsbebyggelse.

I tillegg til en detaljert arealstatistikk medførte dette prosjektet også en kontroll av hele eiendomsmassen i Landbruksregisteret. Som beskrevet ble resultatet av koplingene en ny populasjon av landbrukseiendommer som vil være en viktig byggestein framover bl.a. for statistikkene ”Landbrukseiendommer”, ”Overdragelser av landbrukseiendommer” og ”Strukturen i skogbruket”.

Prosjektet er nærmere beskrevet i vedlegg 11.

4.4. Arrondering av jordbruksareal

Spørsmål om arrondering av jordbruksarealene var første gang med i en telling i 1999. Dette var i form av spørsmål om antall teiger og jordstykker både på eget og på leid jordbruksareal. Erfaringene fra tellingen viste at det var vanskelig for oppgavegiver å svare på disse spørsmålene, og de krevde stor grad av editering og imputering i samråd med lokale landbrukskontor. Ved planlegging av Landbrukstelling 2010 kom det fra brukerhold ønsker om å kartlegge arronderingen på nytt. En så tidlig at det kunne ligge muligheter for å gjøre opptelling av teiger og jordstykker på eiendomsnivå ved å bruke geografiske informasjonssystemer (GIS). Det ble derfor ganske tidlig i planprosessen besluttet at en ville forsøke å hente inn opplysninger om arrondering fra kartdata og andre administrative registre.

Det ble gjort en del tester av ulike metoder i GIS på eiendomsnivå for å komme fram til hvordan jordbruksarealene var oppdelt. Etter en tilfredsstillende testperiode ble det besluttet å kjøre en GIS-analyse for hele landet. Underveis i prosjektet viste det seg at det var en del svakheter i kartgrunnlag og metode i tillegg til en del klassifiseringsproblemer. Med bakgrunn i disse funnene ble metoden justert. En valgte å jobbe videre med 5 testkommuner for å test den nye metoden.

Prosjektet konkluderte med at det er mulig å beregne arrondering av jordbruksareal ved hjelp av en GIS-analyse. Resultatene fra analysen som er gjennomført vil bli drøftet videre med sentrale brukere og samarbeidspartnere. Dels for å få kritiske merknader til selve metoden, og dels for å få respons fra brukerne på hva det er viktigst å belyse. Dette vil tjene som grunnlag for nye beregninger etter forbedret metode.

Opprinnelig var det satt et mål om å publisere resultater for arrondering fra Landbrukstelling 2010.

I stedet ble det utarbeidet et notat som beskriver prosjektet, definisjoner, metode, resultater og diskusjon av resultatene.

Prosjektet er beskrevet i vedlegg 12.

5. Publisering

Som for all SSB-statistikk var internett hovedmedium for formidling av informasjon om Landbrukstelling 2010 og presentasjon av tellingsresultater. Tellingene ble gjennomført samtidig med at SSB arbeidet med en omfattende omlegging av sine nettsider. Ved planlegging av tellingen så en for seg publisering av tellingsresultatene på de nye sidene, men på grunn av stadige forsinkelser i omleggingsprosjektet ble nesten alt publisert på gamle web-sider. Usikkerheten rundt lanseringstidspunktet for de nye nettsidene medførte at publiseringsplanen ble vanskelig å gjennomføre. I etterkant av publiseringen i 2011 var tilbakemeldingene fra viktige brukere at tellingsresultatene var vanskelige å finne. Det ble derfor laget en ny og mer synlig "samleside" med oversikt over alle publiseringer og alle tellingsrelaterte tabeller i Statistikkbanken.

De endelige tallene fra Landbrukstelling 2010 ble dokumentert i en samlepublikasjon som ble publisert i 2013. De aller fleste tabellene er også tilgjengelige i Statistikkbanken.

Jordbruksbedrifter

Det ble publisert i alt 6 "dagens statistikk"-meldinger (DS-meldinger) for jordbruksbedriftene:

- 15. desember 2010 Sterk nedgang i arbeidsinnsatsen (foreløpige tall)
- 21. mars 2011 Store endringer dei siste ti åra (foreløpige tall)
- 4. juli 2011 Mange driv med andre landbruksbaserte næringer
- 28. november 2011 Høgare snittalder blant gardbrukarane
- 13. desember 2011 Meir miljøvennleg energi i veksthusnæringa
- 19. desember 2011 To av tre gardsbruk leiger jord

I januar 2013 ble det publisert en magasinartikkel med tall for omsetning på jordbruksbedriftene

- 31. januar 2013 Stor variasjon i omsetning i jordbruket

I tillegg til de nye publiseringene fra Landbrukstelling 2010, ble strukturstatistikk fra tellingen publisert på nettsiden der den årlige strukturstatistikken blir publisert. Tilsvarende ble det publisert 2010-tall for "Gårdbrukernes inntekt og formue" på nettsiden for den årlige statistikken.

Det omfatter følgende DS-publiseringer:

- 15. desember 2010 24 000 færre jordbruksbedrifter sidan 1999 (foreløpige tall)
- 4. juli 2011 24 000 færre jordbruksbedrifter sidan 1999 (endelige tall)
- 12. mars 2012 Gårdbrukernes inntekter økte med 8 prosent

Alle tabeller som ble publisert i DS-meldingene ligger tilgjengelig i Statistikkbanken.

Landbrukseiendommer

Høsten 2012 ble det publisert en magasinartikkel om landbrukseiendommer, eiendomsstørrelse og detaljerte arealdata.

- 13. september 2012 Landbruket eier tre fjerdedeler av Norge

I 2011 ble det publisert 2010-tall for landbrukseiendommer og for overdragelser av landbrukseiendommer som del av årlig statistikk. Det omfatter følgende DS-publiseringer:

- 20. juni 2011 1 million bygninger i landbruket
- 27. oktober 2011 Tre av fem eiendommer overdratt til familie

Ad-hoc tabeller

Tellingsmaterialet er omfattende, og det er umulig å presentere resultater for et hvert behov i artikler og publikasjoner. Datamaterialet ligger lagret på individnivå (jordbruksbedrift eller landbrukseiendom), noe som gjør det mulig å produsere "skreddersydd" statistikk. Dette har blitt gjort på forespørsel. Hensynet til personvernet setter likevel grenser for hvor detaljert statistikk som kan publiseres.

Filer/register

Følgende hovedfiler/register er lagret:

- Delregister (3371): Identifikasjon av jordbruksbedriften, evt. fødselsnummer for bruker
- Data fra hovedskjemaet, areal- og husdyrdata fra søknader om produksjonstilskudd/tilleggsskjemaet og variabler fra hagebruksskjemaet er arkivert og dokumentert i DATADOK (lt2010/sbmetode/arkiv)

I tillegg er dokumenter og arbeidsfiler lagret på tre områder:

- Q:\DOK\LT2010
- X:\430\FULLSTENDIGE TELLINGER\Landbrukstelling 2010
- X:\430\DOKUMENTASJON\Landbrukstellinger\LT2010

6. Aktualitet og punktlighet

Første foreløpige tall ble publisert 4,5 måneder etter telledatoen, eller om lag 1 måned etter at perioden for datainnsamling ble avsluttet. De første endelige tallene ble publisert 11 måneder etter tellingsdatoen. Data for ulike tellingstema ble publisert fortløpende ettersom materialet ble ferdig. Aktualiteten ble vurdert til å være høy. Publiseringdatoen for endelige tall for hagebruk ble forskjøvet i forhold til opprinnelige planer grunnet merarbeidet med å harmonisere data om hagebruksenhetene fra ulike datakilder.

7. Konfidensialitet og sikkerhet

Resultatene fra tellingen ble undertrykt ved publisering dersom det var for få observasjoner bak resultatene, eller at resultatene kunne spores tilbake til enkeltbedrifter.

Statistikkloven legger rammene for SSB sine rettigheter og plikter som statistikkprodusent. Et viktig prinsipp for datainnsamling og lagring av data er plikten til å ta hensyn til personvernet. Retningslinjer for konfidensialitet er gitt i Statistisk sentralbyrås sikkerhetshåndbok. Data samlet inn for statistisk formål skal ikke benyttes til andre forvaltningsformål. Sikkerhetshåndboken gir klare retningslinjer for hvordan data skal behandles, og alle ansatte i SSB er underlagt taushetsplikt.

8. Rapportering til Eurostat

Eurostat har egne krav til rapporteringsfrister, konsistens, datakvalitet og dokumentasjon. Norge skal i henhold til EØS-avtalen sende data fra strukturundersøkelsene i jordbruket til Eurostat. Oversendelse av individfil til Eurostat ble gjort sommer 2012. Eurostat utarbeider selv tabeller og publiserer resultater.

For miljørelaterte data som skulle rapporteres til Eurostat var det ikke krav om fullstendig telling. Disse ble samlet inn som en del av Landbruksundersøkelsen 2011 og senere koplet til Landbrukstelling 2010. Konsistensproblemene som tidligere er nevnt bl.a. for hagebruksdata slo også til her, med et krevende arbeid for å få sammenheng i data i to undersøkelser med ulike rapporteringstidspunkt. Rapporteringen til Eurostat omfattet også et dokumentasjonsnotat, "Farm Structure Survey 2009/2010, Survey on Agricultural Production Methods 2009/2010, National Methodological Report (NMR)", med beskrivelse av gjennomføringen av Landbrukstelling 2010 inkl. utvalgsundersøkelsen i 2011 om produksjonsmetoder (LU2011). Dokumentasjonsnotatet er gitt i vedlegg 13.

Både tellingsresultater og dokumentasjonsnotat ble sendt Eurostat innen oppsatte frister.

Ved 2010-tellingen skulle en for første gang rapportere stedfesting av jordbruksbedriftene ved hjelp av koordinater. Opplysningene ble hentet fra Matrikkelen. Av hensyn til konfidensialitet ble samme referansepunkt benyttet for 5 nærliggende bedrifter innen samme kommune.

Ved rapportering til Eurostat skal alle jordbruksbedrifter ha en kode for driftsform. Norge rapporterte jordbruksbedrifter etter driftsform for første gang i forbindelse med Jordbrukstelling 1999. Driftsforminndelingen for perioden 1999-2009 benyttet faktorer for standard dekningsbidrag som grunnlag for koding. I forbindelse med 2010-tellingen endret Eurostat beregningsopplegget, og standard dekningsbidrag ble erstattet med standard omsetning som kodegrunnlag. Også selve klassifikasjonen ble noe justert. Det ble laget en dokumentasjonsrapport for driftsforminndelingen fra 1999. Det er laget et tilsvarende notat for den nye driftsforminndelingen fra 2010 og framover.

Ved rapportering av data fra Jordbrukstelling 1999 og fra utvalgsundersøkelsene i 2003, 2005 og 2007 ble variabelen "temporary grass", dvs. fulldyrka eng til slått og beite, rapportert etter "Eurostat"-definisjonen. Der er det krav om at engarealet skal være tilsådd eller fornyet siste 4 år. Er engarealet eldre blir det regnet som "permanent pasture and meadow", dvs. overflatedyrka eng til slått og beite. Nærmere halvparten av det fulldyrkede engarealet i Norge ble dermed flyttet til overflatedyrket eng. Nasjonalt er det den norske definisjon av fulldyrket eng som benyttes. Dette ga uheldige utslag utover på 2000-tallet, både for driftsforminndeling, ved annen rapportering til Eurostat og ved at det er gitt ulike tall for Norge i ulike sammenhenger internasjonalt. Ved 2010-rapporteringen ble det besluttet å rapportere tall for fulldyrket eng til slått og beite etter norsk definisjon.

Landbrukstelling 2010 - hovedskjema

Vedlegg 1 Landbrukstelling 2010 i hovedskjema (personlige brukere)

Det gjennomføres nå en ny fullstendig landbrukstelling. Siden 1907 og med rundt ti års mellomrom, har Statistisk sentralbyrå (SSB) samlet inn opplysninger fra gardsbruk i Norge i egne tellinger. Årets telling er den 14. i rekken.

Formål

Formålet med tellingen er å gi en oversikt over ressurs- og produksjonsgrunnlag og driftsmessige, miljømessige og økonomiske forhold innen landbruksnæringen. I tillegg skal tellingen gi en oversikt over historisk utvikling innen næringen, også på regionalt nivå. Her kan det legges til at publikasjonene fra alle de fullstendige tellingene siden 1907 er tilgjengelig på våre internettsider <http://www.ssb.no/lt2010/>. Med årets undersøkelse bidrar dere til å dokumentere utviklingen i næringen de siste 100 år.

Det meste av informasjonen blir hentet fra datakilder som forvaltes av andre statlige organer, men noen opplysninger må hentes inn med spørreskjema.

Dersom jordbruksbedriften ikke er i drift i år, ber vi om at skjema returneres med opplysninger om dette. Kryss av i riktig boks på skjemaets forside og send inn skjema. Alle utfylte skjema er underlagt taushetsplikt etter statistikklovens § 2-4.

Send opplysninger over Internett

Dere kan benytte Altinn til innrapportering. Dette er myndighetenes egen kanal for innrapportering av opplysninger til det offentlige. Dette er en enkel og sikker måte å rapportere på, og adressen er <https://www.altinn.no>. Det er spesielle rutiner for pålogging i Altinn, og i vedlagte brosjyre kan dere lese mer om både pålogging og utfylling av skjema. Er man allerede bruker av Altinn, kan en bruke de påloggingsrutiner som en er vant til. Skjemaet til Landbrukstelling 2010 skal ligge under mottatte meldinger på din hovedside i Altinn, eller det kan hentes fram fra skjema katalogen i Altinn. De som rapporterer via Altinn, får kvittering på at opplysninger er sendt inn, og en trenger ikke sende inn papirversjon av skjema. Merk at de som søker produksjonstilskudd i jordbruket via Altinn får tilgang til begge skjemaene ved samme innlogging.

Har dere fått tilsendt flere forskjellige skjema?

Til tellingen er det utarbeidet et hagebruksskjema og et areal- og husdyrskjema for enheter som ikke søker produksjonstilskudd i jordbruket. Dersom dere har fått tilsendt ett eller begge av disse skjemaene, er det fordi SSB har opplysninger om at dere fyller vilkårene for utfylling. Skjemaene er også tilgjengelig på [altinn.no](https://www.altinn.no). Papirskjemaene kan returneres til SSB i samme svarkonvolutt. Har dere bare mottatt ett skjema, er det bare dette som skal fylles ut nå.

Dersom jordbruksbedriften er en samdrift, eller deltager i samdrift, må skjemaene for samdriften og deltagerne i samdriften sees i sammenheng. Arbeidsinnsats skal f.eks. fordeles på de ulike foretakene.

Svarfrist

Vi håper at dere kan rapportere via altinn.no eller returnere utfylt skjema innen **20. august 2010**.

Har dere spørsmål?

Dersom dere har spørsmål om undersøkelsen kan dere ta kontakt med vår svartjeneste på telefon 62 88 56 38 mellom klokka 08:00 og 15:45, eller via e-post Landbrukstelling@ssb.no. Vi ber om at foretakets organisasjonsnummer oppgis ved henvendelse til SSB. Dersom virksomheten er opphørt eller solgt, må dette rapporteres til Enhetsregisteret i Brønnøysund ved bruk av Samordnet registermelding. Dette kan gjøres elektronisk via altinn.no. Mer informasjon om landbrukstelingen finnes på <http://www.ssb.no/LT2010>.

Vedtak om opplysningsplikt

Statistisk sentralbyrå samler inn opplysningene med hjemmel i statistikkloven § 2-2. Dette er et enkeltvedtak som det kan klages på. Nedenfor står det mer om klageadgang.

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Øystein Olsen
administrerende direktør

Vedlegg: Informasjon om bruk av altinn.no og frankert svarkonvolutt og eventuelt Hagebruksskjema eller Areal- og husdyrskjema

Opplysningsplikt

Statistisk sentralbyrå henter inn opplysninger med hjemmel i *lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå* (statistikkloven) av 16. juni 1989 nr. 54 § 2-2, jf. kgl. res. av 16. juni 1989 nummer 387 og delegasjon fra Finansdepartementet av 13. februar 1990 nummer 1228.

Etter statistikkloven § 2-3, har Statistisk sentralbyrå myndighet til å ilegge tvangsmulkt til de som ikke gir opplysninger innen en oppgitt frist.

Klageadgang

Man kan klage på vedtaket om opplysningsplikt etter reglene i forvaltningslovens kapittel VI. Dette gjelder også senere vedtak om avvisning av klage. Følgende regler må følges dersom man skal klage:

- Vedtaket kan påklages til Finansdepartementet som er klageinstans, men klagen skal fremsettes for, det vil si sendes til, Statistisk sentralbyrå, Seksjon for Primærnæringsstatistikk, 2225 Kongsvinger. Klagen må være skriftlig.
- Fristen for å klage er 3 - tre - uker fra det tidspunktet vedtaket er mottatt. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen klagefristens utløp.
- Etter § 29 i forvaltningsloven, kan klagefristen forlenges i særlige tilfeller. Etter § 31 kan en klage som er sendt inn for sent, likevel bli behandlet dersom den opplysningspliktige i sin klage sannsynliggjør at foretaket ikke kan lastes for overskridelsen av tidsfristen eller det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd.
- I en klage må det opplyses hvilken statistisk undersøkelse det gjelder og hvem den opplysningspliktige er. Videre må klagen begrunnes, og det bør også tas med andre opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av klagen. Klagen må være undertegnet av den opplysningspliktige eller en annen person med fullmakt. Oppgi juridisk organisasjonsnummer. Det står til høyre for postadressen på forsiden av brevet.

Søknad om fritak

I særlige tilfeller der det foreligger særskilte og dokumenterte grunner, f.eks. av helsemessig art, kan Statistisk sentralbyrå fritta fra opplysningsplikten.

Landbrukstelling 2010

Du kan også svare på Internett: <https://www.altinn.no>

Trenger du hjelp med utfylling av skjemaet, ring tlf. **62 88 56 38** eller send e-post til **Landbrukstelling@ssb.no**

Aktiviteter på jordbruksbedriften

1 Blir det drevet husdyrhold, jord- eller hagebruk på jordbruksbedriften per 31. juli 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → **Avslutt og send inn skjemaet**

2 Kryss av for den eller de andre næringene (tilleggsnæringer) nedenfor der en utnytter jordbruksbedriftens arealer, bygninger, maskiner og/eller produkter (råvarer). Dersom det ikke drives slik næring, ber vi om at det krysses av for dette.

☐ Leiekjøring med jordbruksbedriftens maskiner utenfor jordbruket	☐ Produksjon og salg av juletrær eller pyntegrønt
☐ Leiekjøring med jordbruksbedriftens maskiner for andre jordbruksbedrifter. Maskinsamarbeid og byttearbeid uten betaling skal ikke regnes med	☐ "Inn på tunet", f.eks. opplærings- eller omsorgstilbud der bruker er involvert som leder eller assistent
☐ Utleie av jakt- eller fiskerett, f.eks. salg av jakt- og fiskekort. Gjelder også utleie gjennom utmarkslag	☐ Husflid eller småindustri
☐ Utleie av våningshus eller driftsbygninger	☐ Pelsdyrhold
☐ Utleie av jordbruksareal	☐ Produksjon og salg av fornybar energi, f.eks. elektrisk kraft fra eget kraftverk
☐ Bortfeste av tomter	☐ Andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser (tilleggsnæring)
☐ Produksjon og salg av trelast eller ved	Vennligst spesifiser:
☐ Turisme i form av campingplass, hytteutleie, annen innkvartering eller gårdsturisme	
☐ Videreforedling av råvarer til matprodukt for salg, f.eks. honning	☐ Driver ikke med annen næring basert på bedriftens ressurser (tilleggsnæring)

Fornybar energi

3 Sett kryss dersom det finnes utstyr eller anlegg til produksjon av fornybar energi på jordbruksbedriften. Energiproduksjon kun til privat bruk skal ikke regnes med.

- ☐ Vindkraft
☐ Biogass
☐ Flytende biobrensel
☐ Fast biobrensel, for eksempel flis og pellets
☐ Solenergi
☐ Vannkraft
☐ Annen fornybar energi. Vennligst spesifiser:

Arbeidsinnsats

Nedenfor følger noen spørsmål om hvem som har arbeidet på jordbruksbedriften de siste 12 månedene, og hvor mye disse har arbeidet på og utenfor bedriften. Bruk skjønn der det er vanskelig å komme fram til antall timer.

- 4** Er det noen annen enn personlig bruker eller personlig brukers eventuelle ektefelle/samboer som er driftsleder for jordbruksbedriften? Driftsleder er den som har ansvaret for de daglige rutinene knyttet til økonomi og produksjon på jordbruksbedriften.

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **8**

- 5** Er driftsleder i familie med personlig bruker?

☐ Ja

☐ Nei

- 6** Er driftsleder mann eller kvinne?

☐ Mann

☐ Kvinne

- 7** Hvor gammel er driftsleder?

år, per 31. juli 2010

- 8** Hvor mange timer har personlig bruker, personlig brukers ektefelle/samboer og eventuelt driftsleder arbeidet de siste 12 månedene? Er det ikke utført arbeid, føres 0 timer. Tid brukt til husarbeid, hagearbeid, ferie/fritid, skolegang, fødselspermisjon, militærtjeneste o.l. holdes utenom. Et vanlig årsverk innen industri og tjenesteyting er på ca. 1750 timer. Selv om ektefelle/samboer ikke deltar aktivt i drifta, skal det gis opplysninger om hans/hennes arbeid utenom jordbruksbedriften.

Timer på jordbruksbedriften. Byttearbeid utført for andre, samt papir- og vedlikeholdsarbeid knyttet til driften skal regnes med

Timer utenom jordbruksbedriften

	I husdyrhold, jord- og hagebruk	I skogbruk, dvs. til planting, ungskogpleie, tynning eller avvirking mv	I andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser (jf. spm. 2)	Timer som ansatt eller som selvstendig næringsdrivende i annen næring. Timer som deltaker i samdrift skal også regnes med her
Personlig bruker				
Ektefelle/samboer				
Driftsleder				

- 9** Finnes det andre personer, 16 år eller eldre, som har utført lønnet eller ulønnet arbeid i tilknytning til jordbruksbedriften i løpet av de siste 12 månedene?

☐ Ja → Gå til **10**

☐ Nei → Gå til **18**

10 Var noen av disse familiemedlemmer, dvs. besteforeldre, foreldre, barn, barnebarn, søsken eller svigerfamilie av personlig bruker?

- ☐ Ja
☐ Nei → Gå til **12**

11 Hvor mange timer har hvert av familiemedlemmene arbeidet de siste 12 månedene? Kryss av for kjønn og før opp timer for opptil fem familiemedlemmer. Er det flere enn fem, tas de med færrest timer med i spm. 16.

		Timer på jordbruksbedriften		
		I husdyrhold, jord- og hagebruk	I skogbruk, dvs. til planting, ungskogpleie, tynning eller avvirking mv.	I andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser
Familiemedlem 1	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Familiemedlem 2	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Familiemedlem 3	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Familiemedlem 4	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Familiemedlem 5	☐ Mann			
	☐ Kvinne			

12 Bortsett fra ev. familiemedlemmer, finnes det andre personer, 16 år eller eldre, som har arbeidet fast, dvs. hver uke eller størstedelen av året, f.eks. som avløser? Familie-medlemmer som arbeider som avløsere skal tas med i spm. 11

- ☐ Ja
☐ Nei → Gå til **15**

13 Hvor mange timer har hver av de fastarbeidende arbeidet de siste 12 månedene? Kryss av for kjønn og før opp timer for opptil seks fastarbeidende. Er det flere enn seks fastarbeidende, tas de med færrest timer med i spm. 16

		Timer på jordbruksbedriften		
		I husdyrhold, jord- og hagebruk	I skogbruk, dvs. til planting, ungskogpleie, tynning eller avvirking mv.	I andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser
Fast arbeidshjelp 1	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 2	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 3	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 4	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 5	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 6	☐ Mann			
	☐ Kvinne			

- 14** Hvor stor andel av arbeidsinnsatsen blant fastarbeidende ble utført av utenlandsk arbeidskraft?

--

 prosent

- 15** Finnes det andre personer, 16 år eller eldre, som har utført arbeid av mer sporadisk eller kortvarig art, f.eks. som ekstrahjelp i forbindelse med våronn og slått, bærplukkere e.l.?

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **18**

- 16** Hvor mange timer har de ikke-fastarbeidende arbeidet de siste 12 månedene? Oppgi hvor mange menn og hvor mange kvinner, og angi timer samlet for hver av gruppene.

		Timer på jordbruksbedriften						
Antall:		I husdyrhold, jord- og hagebruk	I skogbruk, dvs. til planting, ungskogpleie, tynning eller avvirking mv.	I andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser				
Menn	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Kvinner	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	

- 17** Hvor stor andel av arbeidsinnsatsen blant ikke-fastarbeidende ble utført av utenlandsk arbeidskraft?

--

 prosent

- 18** Har dyrlege eller regnskapsfører utført tjenester for jordbruksbedriften i løpet av de siste 12 månedene?

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **20**

- 19** Hvor mange timer ble utført av dyrlege og/eller regnskapsfører de siste 12 månedene? Dersom det er vanskelig å komme fram til antall timer, før opp arbeidskostnader uten mva.

Arbeidstid til sammen:

--

 timer, *eller* samle arbeidskostnader:

--

 kr u/mva

- 20** Har andre gårdbrukere, entreprenører, håndverkere eller servicefolk utført arbeid for jordbruksbedriften i løpet av de siste 12 månedene? Arbeid knyttet til våningshus, skogbruk og andre næringer knyttet til jordbruksbedriften skal ikke regnes med her.

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **22**

- 21** Hvor mange timer brukte andre gårdbrukere, entreprenører, håndverkere eller servicefolk til...

...vedlikehold av driftsbygninger?

--

 timer

...nyanlegg av driftsbygninger?

--

 timer

...grøfting og nydyrking?

--

 timer

...løpende drift, dvs. til pressing av rundballer, sprøyting, spredning av gjødsel og kalk, tresking, o.l., samt til servicearbeid på melkeanlegg, el-anlegg, utstyr og maskiner, mv.?

--

 timer

Alder på eng

- 22** Har jordbruksbedriften fulldyrka eng, egen eller leid, til slått eller beite i 2010? Overflatedyrka eng og innmarksbeite skal ikke regnes med.

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **25**

- 23** Hvor mange dekar fulldyrka eng har jordbruksbedriften i alt i 2010?

dekar

- 24** Fordel arealet oppgitt i spm. 23 etter alder på enga, dvs. ut ifra hvor lenge det er siden den ble tilsådd eller fornyet sist.

Tilsådd eller fornyet for 0-4 år siden, dvs. i løpet av 2006 - 2010

dekar

Tilsådd eller fornyet for 5-9 år siden, dvs. i løpet av 2001 - 2005

dekar

Tilsådd eller fornyet for minst 10 år siden, dvs. i 2000 eller tidligere

dekar

Bruk av husdyrgjødsel

- 25** Har det blitt spredd husdyrgjødsel på eget eller leid jordbruksareal i løpet av de siste 12 månedene? Ta med husdyrgjødsel mottatt fra andre. Ta ikke med areal som leies eller disponeres kun for spredning av husdyrgjødsel og avlingen høstes av andre.

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **27**

- 26** Hvor stort areal ble det spredd husdyrgjødsel på i løpet av de siste 12 månedene? Fordel arealet på vekst. Dersom det ble spredd husdyrgjødsel på samme areal flere ganger, skal arealet bare regnes med én gang. Dersom både bløtgjødsel og fastgjødsel er tilført samme areal, oppgis arealet på den gjødseltypen som betydde mest. Hvis arealet ble gjødslet før jordbearbeiding høsten 2009, føres arealet under den veksten arealet blir brukt til i vekstsesongen 2010.

	Bløtgjødsel, dekar	Herav areal injisert/nedmoldet innen 4 timer, dekar	Fastgjødsel, dekar	Herav areal nedmoldet innen 4 timer, dekar
Fulldyrket eng				
Overflatedyrket eng/innmarksbeite				
Korn- og oljevekster				
Potet				
Annet areal				

- 27** Har det i løpet av de siste 12 månedene blitt solgt eller levert husdyrgjødsel til andre?

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **29**

- 28** Hvor stor andel av produsert mengde gjødsel de siste 12 månedene ble solgt/levert til andre?

prosent

Drenering

29 Er noe av eget eller leid jordbruksareal som jordbruksbedriften driver, dårlig drenert?

☐

Ja

☐

Nei → Gå til **31**

30 Hvor mange dekar kan karakteriseres som dårlig drenert?

Eget areal

dekar dårlig drenert

Leid areal

dekar dårlig drenert

31 Har noe av jordbruksarealet som er i drift, blitt drenert siste fem år, dvs. i løpet av 2006-2010? Vedlikehold av eksisterende grøfter og profilering av myr tas også med. Ta med både eget og leid areal.

☐

Ja

☐

Nei → Gå til **33**

32 Hvor mange dekar eget eller leid areal ble drenert i løpet av de siste fem årene?

Eget areal

dekar

Leid areal

dekar

Vanning

33 Har jordbruksbedriften vanningsanlegg? Vanningsanlegg i veksthus skal ikke regnes med.

☐

Ja

☐

Nei → Avslutt og send inn skjemaet

34 Hvor mange dekar av jordbruksarealet kan anlegget brukes på?

dekar

35 Hvor mange dekar ble vannet minst én gang i løpet av de siste 12 månedene?

dekar

Kommentarer

36 Dersom du har noen kommentarer, kan du skrive dem i feltet nedenfor:

Landbrukstelling 2010 - hovedskjema

Vedlegg 2 Landbrukstelling 2010 i hovedskjema (upersonlige selskap)

Det gjennomføres nå en ny fullstendig landbrukstelling. Siden 1907 og med rundt ti års mellomrom, har Statistisk sentralbyrå (SSB) samlet inn opplysninger fra gardsbruk i Norge i egne tellinger. Årets telling er den 14. i rekken.

Formål

Formålet med tellingen er å gi en oversikt over ressurs- og produksjonsgrunnlag og driftsmessige, miljømessige og økonomiske forhold innen landbruksnæringen. I tillegg skal tellingen gi en oversikt over historisk utvikling innen næringen, også på regionalt nivå. Her kan det legges til at publikasjonene fra alle de fullstendige tellingene siden 1907 er tilgjengelig på våre internettsider <http://www.ssb.no/lt2010/>. Med årets undersøkelse bidrar dere til å dokumentere utviklingen i næringen de siste 100 år.

Det meste av informasjonen blir hentet fra datakilder som forvaltes av andre statlige organer, men noen opplysninger må hentes inn med spørreskjema.

Dersom jordbruksbedriften ikke er i drift i år, ber vi om at skjema returneres med opplysninger om dette. Kryss av i riktig boks på skjemaets forside og send inn skjema. Alle utfylte skjema er underlagt taushetsplikt etter statistikklovens § 2-4.

Send opplysninger over Internett

Dere kan benytte Altinn til innrapportering. Dette er myndighetenes egen kanal for innrapportering av opplysninger til det offentlige. Dette er en enkel og sikker måte å rapportere på, og adressen er <https://www.altinn.no>. Det er spesielle rutiner for pålogging i Altinn, og i vedlagte brosjyre kan dere lese mer om både pålogging og utfylling av skjema. Er man allerede bruker av Altinn, kan en bruke de påloggingsrutiner som en er vant til. Skjemaet til Landbrukstelling 2010 skal ligge under mottatte meldinger på din hovedside i Altinn, eller det kan hentes fram fra skjemakatalogen i Altinn. De som rapporterer via Altinn, får kvittering på at opplysninger er sendt inn, og en trenger ikke sende inn papirversjon av skjema. Merk at de som søker produksjonstilskudd i jordbruket via Altinn får tilgang til begge skjemaene ved samme innlogging.

Har dere fått tilsendt flere forskjellige skjema?

Til tellingen er det utarbeidet et hagebruksskjema og et areal- og husdyrskjema for enheter som ikke søker produksjonstilskudd i jordbruket. Dersom dere har fått tilsendt ett eller begge av disse skjemaene, er det fordi SSB har opplysninger om at dere fyller vilkårene for utfylling. Skjemaene er også tilgjengelig på [altinn.no](https://www.altinn.no). Papirskjemaene kan returneres til SSB i samme svarkonvolutt. Har dere bare mottatt ett skjema, er det bare dette som skal fylles ut nå.

Dersom jordbruksbedriften er en samdrift, eller deltager i samdrift, må skjemaene for samdriften og deltagerne i samdriften sees i sammenheng. Arbeidsinnsats skal f.eks. fordeles på de ulike foretakene.

Svarfrist

Vi håper at dere kan rapportere via altinn.no eller returnere utfylt skjema innen **20. august 2010**.

Har dere spørsmål?

Dersom dere har spørsmål om undersøkelsen kan dere ta kontakt med vår svartjeneste på telefon 62 88 56 38 mellom klokka 08:00 og 15:45, eller via e-post Landbrukstelling@ssb.no. Vi ber om at foretakets organisasjonsnummer oppgis ved henvendelse til SSB. Dersom virksomheten er opphørt eller solgt, må dette rapporteres til Enhetsregisteret i Brønnøysund ved bruk av Samordnet registermelding. Dette kan gjøres elektronisk via altinn.no. Mer informasjon om landbrukstelling finnes på <http://www.ssb.no/LT2010>.

Vedtak om opplysningsplikt

Statistisk sentralbyrå samler inn opplysningene med hjemmel i statistikkloven § 2-2. Dette er et enkeltvedtak som det kan klages på. Nedenfor står det mer om klageadgang.

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Øystein Olsen
administrerende direktør

Vedlegg: Informasjon om bruk av altinn.no og frankert svarkonvolutt og eventuelt Hagebruksskjema eller Areal- og husdyrskjema

Opplysningsplikt

Statistisk sentralbyrå henter inn opplysninger med hjemmel i *lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå* (statistikkloven) av 16. juni 1989 nr. 54 § 2-2, jf. kgl. res. av 16. juni 1989 nummer 387 og delegasjon fra Finansdepartementet av 13. februar 1990 nummer 1228.

Etter statistikkloven § 2-3, har Statistisk sentralbyrå myndighet til å ilegge tvangsmulkt til de som ikke gir opplysninger innen en oppgitt frist.

Klageadgang

Man kan klage på vedtaket om opplysningsplikt etter reglene i forvaltningslovens kapittel VI. Dette gjelder også senere vedtak om avvisning av klage. Følgende regler må følges dersom man skal klage:

- Vedtaket kan påklages til Finansdepartementet som er klageinstans, men klagen skal fremsettes for, det vil si sendes til, Statistisk sentralbyrå, Seksjon for Primærnæringsstatistikk, 2225 Kongsvinger. Klagen må være skriftlig.
- Fristen for å klage er 3 - tre - uker fra det tidspunktet vedtaket er mottatt. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen klagefristens utløp.
- Etter § 29 i forvaltningsloven, kan klagefristen forlenges i særlige tilfeller. Etter § 31 kan en klage som er sendt inn for sent, likevel bli behandlet dersom den opplysningspliktige i sin klage sannsynliggjør at foretaket ikke kan lastes for overskridelsen av tidsfristen eller det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd.
- I en klage må det opplyses hvilken statistisk undersøkelse det gjelder og hvem den opplysningspliktige er. Videre må klagen begrunnes, og det bør også tas med andre opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av klagen. Klagen må være undertegnet av den opplysningspliktige eller en annen person med fullmakt. Oppgi juridisk organisasjonsnummer. Det står til høyre for postadressen på forsiden av brevet.

Søknad om fritak

I særlige tilfeller der det foreligger særskilte og dokumenterte grunner, f.eks. av helsemessig art, kan Statistisk sentralbyrå fritta fra opplysningsplikten.

Landbrukstelling 2010

Du kan også svare på Internett: <https://www.altinn.no>

Trenger du hjelp med utfylling av skjemaet, ring tlf. **62 88 56 38** eller send e-post til **Landbrukstelling@ssb.no**

Aktiviteter på jordbruksbedriften

1 Blir det drevet husdyrhold, jord- eller hagebruk på jordbruksbedriften per 31. juli 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → **Avslutt og send inn skjemaet**

2 Kryss av for den eller de andre næringene (tilleggsnæringer) nedenfor der en utnytter jordbruksbedriftens arealer, bygninger, maskiner og/eller produkter (råvarer). Dersom det ikke drives slik næring, ber vi om at det krysses av for dette.

☐ Leiekjøring med jordbruksbedriftens maskiner utenfor jordbruket	☐ Produksjon og salg av juletrær eller pyntegrønt
☐ Leiekjøring med jordbruksbedriftens maskiner for andre jordbruksbedrifter. Maskinsamarbeid og byttearbeid uten betaling skal ikke regnes med	☐ "Inn på tunet", f.eks. opplærings- eller omsorgstilbud der bruker er involvert som leder eller assistent
☐ Utleie av jakt- eller fiskerett, f.eks. salg av jakt- og fiskekort. Gjelder også utleie gjennom utmarkslag	☐ Husflid eller småindustri
☐ Utleie av våningshus eller driftsbygninger	☐ Pelsdyrhold
☐ Utleie av jordbruksareal	☐ Produksjon og salg av fornybar energi, f.eks. elektrisk kraft fra eget kraftverk
☐ Bortfeste av tomter	☐ Andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser (tilleggsnæring)
☐ Produksjon og salg av trelast eller ved	Vennligst spesifiser:
☐ Turisme i form av campingplass, hytteutleie, annen innkvartering eller gårdsturisme	
☐ Videreforedling av råvarer til matprodukt for salg, f.eks. honning	☐ Driver ikke med annen næring basert på bedriftens ressurser (tilleggsnæring)

Fornybar energi

3 Sett kryss dersom det finnes utstyr eller anlegg til produksjon av fornybar energi på jordbruksbedriften. Energiproduksjon kun til privat bruk skal ikke regnes med.

- ☐ Vindkraft
☐ Biogass
☐ Flytende biobrensel
☐ Fast biobrensel, for eksempel flis og pellets
☐ Solenergi
☐ Vannkraft
☐ Annen fornybar energi. Vennligst spesifiser:

Arbeidsinnsats

Nedenfor følger noen spørsmål om hvem som har arbeidet på jordbruksbedriften de siste 12 månedene, og hvor mye disse har arbeidet på og utenfor bedriften. Bruk skjønn der det er vanskelig å komme fram til antall timer.

- 4 Er driftslederen for jordbruksbedriften mann eller kvinne?** Driftsleder er den som har ansvaret for de daglige rutinene knyttet til økonomi og produksjon i jordbruksbedriften. Dersom det er vanskelig å peke ut en driftsleder, velges den med flest timer.

- ☐ Mann
☐ Kvinne

- 5 Hvor gammel er driftsleder?**

år, per 31. juli 2010

- 6 Hvor mange timer har driftsleder og den eller de andre deltakerne på jordbruksbedriften arbeidet de siste 12 månedene?** Tid brukt til husarbeid, hagearbeid, ferie/fritid, skolegang, fødselspermisjon, militærtjeneste o.l. holdes utenom. Et vanlig årsverk innen industri og tjenesteyting er på ca. 1750 timer. Før inn 0 der det ev. ikke er utført timer. Er det flere enn fire deltakere i foretaket, føres de resterende som fastarbeidende i spm. 9.

Timer på jordbruksbedriften. Byttarbeid utført for andre, samt papir- og vedlikeholdsarbeid knyttet til driften skal regnes med

Timer utenom jordbruksbedriften

	I husdyrhold, jord- og hagebruk	I skogbruk, dvs. til planting, ungsogpleie, tynning eller avvirking mv	I andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser (jf. spm. 2)	Timer som ansatt eller som selvstendig næringsdrivende i annen næring eller i annen jordbruksbedrift
Driftsleder				
Deltaker 1				
Deltaker 2				
Deltaker 3				

- 7 Finnes det andre personer, 16 år eller eldre, som har utført lønnet eller ulønnet arbeid i tilknytning til jordbruksbedriften i løpet av de siste 12 månedene?**

- ☐ Ja → Gå til **8**
☐ Nei → Gå til **14**

8 Har noen av disse arbeidet fast, dvs. hver uke eller størstedelen av året, f.eks. som avløser?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **11**

9 Hvor mange timer har hver av de fastarbeidende arbeidet de siste 12 månedene? Kryss av for kjønn og før opp timer for opptil elleve fastarbeidende. Er det flere enn elleve fastarbeidende tas de med færrest timer med i spm. 12

Timer på jordbruksbedriften

		I husdyrhold, jord- og hagebruk	I skogbruk, dvs. til planting, ungskogpleie, tynning eller avvirking mv.	I andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser
Fast arbeidshjelp 1	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 2	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 3	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 4	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 5	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 6	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 7	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 8	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 9	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 10	☐ Mann			
	☐ Kvinne			
Fast arbeidshjelp 11	☐ Mann			
	☐ Kvinne			

- 10** Hvor stor andel av arbeidsinnsatsen blant fastarbeidende ble utført av utenlandsk arbeidskraft?

--

 prosent

- 11** Finnes det andre personer, 16 år eller eldre, som har utført arbeid av mer sporadisk eller kortvarig art, f.eks. som ekstrahjelp i forbindelse med våronn og slått, bærplukkere e.l.?

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **14**

- 12** Hvor mange timer har de ikke-fastarbeidende arbeidet de siste 12 månedene? Oppgi hvor mange menn og hvor mange kvinner, og angi timer samlet for hver av gruppene.

		Timer på jordbruksbedriften						
Antall:		I husdyrhold, jord- og hagebruk	I skogbruk, dvs. til planting, ungskogpleie, tynning eller avvirkning mv.	I andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser				
Menn	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Kvinner	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>		<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	

- 13** Hvor stor andel av arbeidsinnsatsen blant ikke-fastarbeidende ble utført av utenlandsk arbeidskraft?

--

 prosent

- 14** Har dyrlege eller regnskapsfører utført tjenester for jordbruksbedriften i løpet av de siste 12 månedene?

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **16**

- 15** Hvor mange timer ble utført av dyrlege og/eller regnskapsfører de siste 12 månedene? Dersom det er vanskelig å komme fram til antall timer, før opp arbeidskostnader uten mva.

Arbeidstid til sammen:

--

 timer, *eller* samle arbeidskostnader:

--

 kr u/mva

- 16** Har andre gårdbrukere, entreprenører, håndverkere eller servicefolk utført arbeid for jordbruksbedriften i løpet av de siste 12 månedene? Arbeid knyttet til våningshus, skogbruk og andre næringer knyttet til jordbruksbedriften skal ikke regnes med her.

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **18**

- 17** Hvor mange timer brukte andre gårdbrukere, entreprenører, håndverkere eller servicefolk til...

...vedlikehold av driftsbygninger?

--

 timer

...nyanlegg av driftsbygninger?

--

 timer

...grøfting og nydyrking?

--

 timer

...løpende drift, dvs. til pressing av rundballer, sprøyting, spredning av gjødsel og kalk, tresking, o.l., samt til servicearbeid på melkeanlegg, el-anlegg, utstyr og maskiner, mv.?

--

 timer

Alder på eng

- 18** Har jordbruksbedriften fulldyrka eng, egen eller leid, til slått eller beite i 2010? Overflatedyrka eng og innmarksbeite skal ikke regnes med.

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **21**

- 19** Hvor mange dekar fulldyrka eng har jordbruksbedriften i alt i 2010?

dekar

- 20** Fordel arealet oppgitt i spm. 18 etter alder på enga, dvs. ut ifra hvor lenge det er siden den ble tilsådd eller fornyet sist.

Tilsådd eller fornyet for 0-4 år siden, dvs. i løpet av 2006 - 2010

dekar

Tilsådd eller fornyet for 5-9 år siden, dvs. i løpet av 2001 - 2005

dekar

Tilsådd eller fornyet for minst 10 år siden, dvs. i 2000 eller tidligere

dekar

Bruk av husdyrgjødsel

- 21** Har det blitt spredd husdyrgjødsel på eget eller leid jordbruksareal i løpet av de siste 12 månedene? Ta med husdyrgjødsel mottatt fra andre. Ta ikke med areal som leies eller disponeres kun for spredning av husdyrgjødsel og avlingen høstes av andre.

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **23**

- 22** Hvor stort areal ble det spredd husdyrgjødsel på i løpet av de siste 12 månedene? Fordel arealet på vekst. Dersom det ble spredd husdyrgjødsel på samme areal flere ganger, skal arealet bare regnes med én gang. Dersom både bløtgjødsel og fastgjødsel er tilført samme areal, oppgis arealet på den gjødseltypen som betydde mest. Hvis arealet ble gjødslet før jordbearbeiding høsten 2009, føres arealet under den veksten arealet blir brukt til i vekstsesongen 2010.

	Bløtgjødsel, dekar	Herav areal injisert/nedmoldet innen 4 timer, dekar	Fastgjødsel, dekar	Herav areal nedmoldet innen 4 timer, dekar
Fulldyrket eng				
Overflatedyrket eng/innmarksbeite				
Korn- og oljevekster				
Potet				
Annet areal				

- 23** Har det i løpet av de siste 12 månedene blitt solgt eller levert husdyrgjødsel til andre?

☐ Ja
☐ Nei → Gå til **25**

- 24** Hvor stor andel av produsert mengde gjødsel de siste 12 månedene ble solgt/levert til andre?

prosent

Drenering

25 Er noe av eget eller leid jordbruksareal som jordbruksbedriften driver, dårlig drenert?

☐

Ja

☐

Nei

→ Gå til **27**

26 Hvor mange dekar kan karakteriseres som dårlig drenert?

Eget areal

dekar dårlig drenert

Leid areal

dekar dårlig drenert

27 Har noe av jordbruksarealet som er i drift, blitt drenert siste fem år, dvs. i løpet av 2006-2010? Vedlikehold av eksisterende grøfter og profilering av myr tas også med. Ta med både eget og leid areal.

☐

Ja

☐

Nei

→ Gå til **29**

28 Hvor mange dekar eget eller leid areal ble drenert i løpet av de siste fem årene?

Eget areal

dekar

Leid areal

dekar

Vanning

29 Har jordbruksbedriften vanningsanlegg? Vanningsanlegg i veksthus skal ikke regnes med.

☐

Ja

☐

Nei

→ Avslutt og send inn skjemaet

30 Hvor mange dekar av jordbruksarealet kan anlegget brukes på?

dekar

31 Hvor mange dekar ble vannet minst én gang i løpet av de siste 12 månedene?

dekar

Kommentarer

32 Dersom du har noen kommentarer, kan du skrive dem i feltet nedenfor:

Landbrukstelling 2010 - Hagebruksskjema - veksthus, frilandsproduksjon og planteskoler

⊥

Vedlegg 3 Landbrukstelling 2010 - Hagebruksskjema

Du kan også svare på Internett: <https://www.altinn.no>

? Trenger du hjelp med utfylling av skjemaet, ring tlf. **62 88 56 38** eller send e-post til **landbrukstelling@ssb.no**

Bær på friland

1 Har bedriften minst 1,0 dekar bær på friland per 31. juli 2010? Ta også med areal som ikke er i bæring.

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **6**

⊥

2 Oppgi areal av bær på friland per 31. juli 2010. Oppgi dekar med én desimal.

Jordbær, småplante-
produksjon

,

dekar

Herav areal i
bæring

Jordbær i alt, unntatt
småplanteproduksjon

,

dekar →

,

dekar

Bringebær i alt

,

dekar →

,

dekar

Solbær i alt

,

dekar →

,

dekar

Hageblåbær i alt

,

dekar →

,

dekar

Andre bær i alt

,

dekar →

,

dekar

⊥

⊥

Bær i plasttunnel

3 Blir jordbær eller bringebær dyrket i plasttunnel i hele eller deler av vekstsesongen 2010?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **6**

4 Oppgi areal av jordbær i plasttunnel. Oppgi dekar med én desimal.

, dekar

5 Oppgi areal av bringebær i plasttunnel. Oppgi dekar med én desimal.

, dekar

Frukt

6 Har bedriften minst 1,0 dekar frukttrær per 31. juli 2010? Ta også med areal som ikke er i bæring.

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **8**

7 Oppgi areal av frukttrær per 31. juli 2010. Oppgi dekar med én desimal.

			Herav areal i bæring	
Tidligepler i alt	, dekar	→	, dekar	
Halvseine og seine eplesorter i alt	, dekar	→	, dekar	
Pærer i alt	, dekar	→	, dekar	
Plommer i alt	, dekar	→	, dekar	
Surkirsebær i alt	, dekar	→	, dekar	
Moreller i alt	, dekar	→	, dekar	

Grønnsaker og urter på friland

8 Har bedriften minst 2,0 dekar grønnsaker, inkludert urter, på friland per 31. juli 2010?

☐ Ja → Gå til **9**

☐ Nei → Gå til **12**

9 Oppgi areal av grønnsaker per 31. juli 2010. Oppgi dekar med én desimal.

	Dekar	
Hvitkål, sommer.....		
Hvitkål, høst/vinter....		
Rødkål.....		
Rosenkål.....		
Blomkål.....		
Brokkoli.....		
Kinakål.....		
Annen kål....		
Gulrot.....		
Kepaløk		
Rødløk.....		
Vårløk		
Sjalottløk.....		
Purre.....		
Nepe til mat		
Reddik		
Knollselleri ...		

	Dekar	
Stilkselleri		
Krustersille.....		
Sylteagurk.....		
Squash		
Asparges		
Isbergsalat.....		
Lollosalat (rød og grønn).....		
Hjertesalat		
Ruccula.....		
Romanosalat		
Annen salat.....		
Rødbeter.....		
Sukkermais.....		
Matkålrot.....		
Erter og bønner til konserver		
Andre grønnsaker		
Urter på friland.....		

10 Blir det benyttet dekkmateriale på hele eller deler av grønnsakarealet i 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → Gå til **12**

11 Oppgi hvor stort areal som dekkes med henholdsvis fiberduk, plast eller annet dekkmateriale. Oppgi dekar med én desimal.

Areal dekket av fiberduk			dekar
Areal dekket av plast			dekar
Areal dekket av kombinert fiberduk/ plast eller annet dekkmateriale			dekar

Veksthus

12 Har bedriften minst 300 m² veksthusareal per 31. juli 2010, utenom veksthusareal brukt til planteskole?

Ta også med veksthusareal som er midlertidig ute av drift. Med veksthus menes hus med vegger og tak av gjennomskinnelig materiale (glass eller plast) som brukes til innendørs dyrking av planter. Veksthuset kan være med eller uten varmeanlegg. Hus med så lav takhøyde at en ikke kan gå inn uten å fjerne taket, regnes som vekstbenk og ikke som veksthus.

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 36**

13 Oppgi veksthusareal per 31. juli 2010. Ta ikke med veksthusareal brukt til planteskole.

Veksthus med varmeanlegg		m ²
Veksthus uten fast varme- anlegg, inkl. plasthus		m ²
Samlet areal		m ²

14 Fordel det samlede veksthusarealet, oppgitt i spm. 13, etter bygningsmateriale

Enkel plast		m ²
Dobbel plast		m ²
Enkelt glass		m ²
Kanalplater		m ²
Kanalplater og glass i kombinasjon		m ²
Annet		m ²

15 Blir det i 2010 brukt vekstlys i veksthusproduksjonen? Ta ikke med veksthus brukt til planteskole.

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 17**

16 Fordel bruk av vekstlys på antall armaturer og belyst areal

	Antall armaturer		Belyst areal
Høytrykk kvikksølv halogen		stk	
Høytrykk natrium damp		stk	
Ioniseringslys (LED)		stk	
Andre armaturer		stk	

17 Blir det i 2010 tilført CO₂ i veksthusproduksjonen?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **28**

18 Blir det tilført CO₂ fra brenning av naturgass?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **21**

19 Hvor stort blomsterareal blir tilført CO₂ fra brenning av naturgass?

 m²

20 Hvor stort grønnsakareal blir tilført CO₂ fra brenning av naturgass?

 m²

21 Blir det tilført CO₂ fra brenning av propan?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **24**

22 Hvor stort blomsterareal blir tilført CO₂ fra brenning av propan?

 m²

23 Hvor stort grønnsakareal blir tilført CO₂ fra brenning av propan?

 m²

24 Blir det tilført ren CO₂?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **28**

25 Hvor stort blomsterareal blir tilført ren CO₂?

 m²

26 Hvor stort grønnsakareal blir tilført ren CO₂?

 m²

27 Hvor mye ren CO₂ ble tilført i 2009?

tonn

28 Har bedriften i 2010 vanningsystem i form av resirkulering av vann?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **31**

29 Hvor stort blomsterareal har resirkulering av vann?

m²

30 Hvor stort grønnsakareal har resirkulering av vann?

m²

31 Før opp forbruk og utgifter til energi i veksthus i 2009. Gjelder ikke veksthus brukt til planteskole. Energi til privat forbruk skal ikke regnes med.

	Forbruk		Beløp
Elektrisitet til vekstlys		kWh →	kr uten mva
Elektrisitet til elektrokjele		kWh →	kr uten mva
Elektrisitet til varmepumpe		kWh →	kr uten mva
Naturgass		kWh →	kr uten mva
Propangass		tonn →	kr uten mva
Fyringsolje (nr. 1 og nr. 6)		liter →	kr uten mva
Biogass		kWh →	kr uten mva
Biobrensel (flis, pellets, halm mv.) eller annet brensel, spesifiser:		→	kr uten mva

Kryss av for type mengdeenhet: ☐ m³ ☐ tonn ☐ liter ☐ kWh

- 32** Ble det i 2009 investert i veksthus, inkl. innredninger, røropplegg, fyringsanlegg og vekstlys? Med investering menes utgifter til nybygg, tilbygg og ombygging som ble aktivert i regnskapet. Vedlikehold skal ikke regnes med.

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **34**

- **33** Hvor stor var investeringen i regnskapsåret 2009? Det skal ikke gjøres fradrag for eventuelle tilskudd som er gitt i tilknytning til byggingen. Verdien av eget arbeid skal ikke regnes med.

kr uten mva

- 34** Ble det i 2009 inngått nye leasingavtaler for bruk av veksthus, inkl. innredninger, røropplegg, fyringsanlegg og vekstlys?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **36**

- **35** Hvor stor var kontraktsverdien som ble inngått i 2009?

kr uten mva

Planteskole

- 36** Har bedriften minst 1,0 dekar planteskoleareal per 31. juli 2010? Regn med areal på friland, areal av karplanter og veksthusareal. Skogplanteskole omfattes ikke av tellingen. De som driver kombinasjon, omfattes av tellingen dersom den delen av planteskolen som blir brukt til produksjon av prydplanter, frukttrær og bærbusker utgjør minst 1,0 dekar.

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **38**

- **37** Oppgi areal brukt til planteskole per 31. juli 2010. Ta ikke med areal til skogplanteskole. Oppgi dekar med én desimal.

Frilandsareal i produksjon

dekar

Karplanteareal i produksjon

m²

Veksthusareal i produksjon

m²

Investeringer i driftsbygninger o.a.

- 38** Ble det i **2009** investert i driftsbygninger med kjølelager, pakkeri, lagerrom o.a., inkludert innredninger? Med investering menes utgifter til nybygg, tilbygg og ombygging som ble aktivert i regnskapet. Vedlikehold skal ikke regnes med.

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **40**

- **39** Hvor stor var investeringen i regnskapsåret **2009**? Det skal ikke gjøres fradrag for eventuelle tilskudd som er gitt i tilknytning til byggingen. Verdien av eget arbeid skal ikke regnes med.

kr uten mva

Arbeidsinnsats

- 40** Hvor mange timer, fordelt på menn og kvinner, har blitt utført i hagebruket i løpet av de siste tolv månedene? Før også opp hvor mange prosent av timene som er utført av utenlandsk arbeidskraft. Ta med timer for alle som har jobbet i bedriften de siste tolv månedene, både driftsleder/bruker, familiemedlemmer, fast ansatte, midlertidig hjelp og selvstendig næringsdrivende. Et vanlig årsverk innenfor industri og tjenesteyting er på ca. 1 750 timer.

	Menn	Kvinner	Del av timeverk i alt utført av uten- landsk arbeidskraft
Grønnsaker og urter på friland	timer	timer	%
Frukt og bær på friland	timer	timer	%
Snittblomster og potteplanter i veksthus	timer	timer	%
Grønnsaker, urter og bær i veksthus	timer	timer	%
Prydplanter, frukttrær og bær- busker i planteskole	timer	timer	%

Kommentarer

- 41** Dersom du har noen kommentarer kan du skrive dem i feltet nedenfor:

Landbrukstelling 2010 - Areal- og husdyrskjema

- skjema for enheter som ikke søker produksjonstilskudd i jordbruket

Vedlegg 4 Landbrukstelling 2010 - Areal- og husdyrskjema

Du kan også svare på Internett: <https://www.altinn.no>

Trenger du hjelp med utfylling av skjemaet, ring tlf. **62 88 56 38** eller send e-post til landbrukstelling@ssb.no

- 1** Har enheten per 31. juli 2010 en virksomhet som oppfyller én eller flere av betingelsene i lista nedenfor (a-m)? Dersom det per 31. juli er et kortvarig opphold i husdyrholdet på grunn av rengjøring av driftsbygning mellom to innsett e.l., skal det svares "ja".

- ☐ Ja → **Gå til 2**
☐ Nei → **Avslutt og send inn skjemaet**

Betingelser for utfylling av skjemaet:

- a. Driver minst 5 dekar jordbruksareal
- b. Driver minst 300 m² veksthusareal. Ta med areal som er midlertidig ute av bruk, men ta ikke med areal som bare brukes til planteskole.
- c. Driver minst 2 dekar grønnsaker på friland, inkludert urter
- d. Driver minst 1 dekar frukttrær
- e. Driver minst 1 dekar bær på friland
- f. Driver minst 1 dekar planteskole. Ta ikke med areal som bare brukes til skogplanter
- g. Har minst 10 storfe, medregnet kalver
- h. Har minst 20 sauer over 1 år
- i. Har minst 10 geiter over 1 år
- j. Har minst 5 avlssvin og/eller 50 andre svin
- k. Har minst 1 000 høner og/eller kyllinger påsatt til verpehøns
- l. Har minst 1 000 slaktekyllinger
- m. Har minst 25 bikuber i produksjon

Jordbruksareal i drift

I de følgende spørsmålene skal du oppgi bruken av jordbruksarealet per 31. juli 2010. Med unntak for veksthus oppgis arealene i hele dekar. Minste areal for en vekst er 1 dekar. Dersom en bedrift har flere vekster på mindre enn 1 dekar og summen av disse er større enn 1 dekar, skal arealet føres opp under "Annet areal i drift". For arealer større enn 1 dekar, gjelder vanlige avrundingsregler.

Dersom du ikke har noe areal å oppgi i spørsmålene nedenfor, skriv 0 (null).

- 2 Oppgi areal av veksthus.** Ta med areal som er midlertidig ute av bruk, men ta ikke med areal som bare brukes til planteskole.

--

 m²

- 3 Oppgi areal av planteskole.** Ta med frilandsareal, karplanteareal og veksthusareal.

--

 dekar

- 4 Oppgi areal av frukt og bær.**

	dekar	
Frukt i alt	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Bær på friland i alt	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Grønnsaker på friland, inkl. matkålrot og urter	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	

- 5 Oppgi areal av poteter og grovfôr.**

	dekar	
Poteter	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Fulldyrket eng til slått og beite	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Overflatedyrket eng til slått og beite	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Innmarksbeite	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	
Andre grovfôrvekster, inkl. umodent korn, erter m.m., til fôr	<table border="1"><tr><td></td></tr></table>	

6 Oppgi areal av korn og annet frø til modning.

	dekar
Vår- og høsthvete	
Rug og rughvete	
Bygg	
Havre	
Oljevekster	
Erter og bønner til kon- servesindustri o.l	
Engfrø og annen såfrø- produksjon	
Erter, bønner og andre belgvekster til modning	
Korn til krossing	

7 Oppgi annet areal.

	dekar
Blomster på friland	
Grønngjødsling	
Brakket areal (ettårig brakk)	

8 Oppgi annet areal i drift. Her inngår for eksempel vekster som dyrkes på mindre enn 1 dekar dersom summen av slike arealer er større enn 1 dekar. Dyrking av ferdigplen for salg inngår også her.

dekar

Jordbruksareal ute av drift

I neste spørsmål skal du oppgi jordbruksareal som er ute av drift per 31. juli 2010. Dersom du ikke har noe jordbruksareal som er ute av drift, skriv 0 (null).

9 Oppgi jordbruksareal ute av drift.

Fulldyrket og/eller overflatedyrket ute av drift dekar

Innmarksbeite ute av drift dekar

Husdyr

I de følgende spørsmålene skal du oppgi antall husdyr per 31. juli 2010. Dersom du ikke har noen husdyr å oppgi i spørsmålene som følger, skriv 0 (null).

10 Oppgi antall bikuber i produksjon. En bikube skal ha en dronning og minst 7 rammer med påsittende bier.

bikuber

11 Oppgi antall hester og storfe. Hester i pensjon i beitesesongen føres i spørsmål 16.

	antall	
Hester under 3 år		
Hester, 3 år og eldre		
Melkekyr		
Ammekyr		
Øvrige storfe		

12 Oppgi antall sauer per 1. juni eller ved beiteslipp.

	antall
Søyer, 1 år og eldre	
Værer, 1 år og eldre	
Lam under 1 år	
Uteangersau	

13 Oppgi antall geiter per 31. juli.

	antall
Melkegeiter	
Ammegeiter	
Bukker og ungdyr, medregnet kje	

14 Oppgi antall griser. Dersom det per 31. juli 2010 var et kortvarig opphold mellom to innsett av slaktegriser, skal antall dyr ved forrige innsett oppgis.

	antall
Avlspurker som har fått minst ett kull	
Råner som er satt inn i avl	
Ungpurker bestemt for avl, levendevekt minst 50 kg eller eldre enn 15 uker	
Ungråner bestemt for avl, levendevekt minst 50 kg eller eldre enn 15 uker	
Smågriser, levendevekt under 20 kg eller alder inntil 8 uker	
Slaktegriser, levendevekt minst 20 kg. Griser påsatt til avlsdyr, levendevekt 20-50 kg	

- 15 Oppgi antall fjørfe.** Dersom det per 31. juli 2010 var et kortvarig opphold mellom to innsett av fjørfe, skal antall dyr ved forrige innsett oppgis.

	antall
Verpehøns, 20 uker og eldre	
Avlsdyr av ender, kalkuner og gjess	
Livkyllinger, påsatt til verpehøns	
Slaktekyllinger	
Ender, kalkuner og gjess for slakt	

- 16 Oppgi antall andre husdyr.**

	antall
Kaniner, hunndyr som har hatt minst ett kull	
Hjort	
Struts	
Lama, alpakka og esel	
Hester i pensjon i beitesesongen	

17 Vil enheten i løpet av 2010 ha husdyr på utmarksbeite i minst 5 uker?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **19**

18 Oppgi antall husdyr som går på utmarksbeite i minst 5 uker i 2010.

	antall
Melkekyr og ammekyr	
Ungdyr av storfe	
Sauer, 1 år og eldre	
Lam under 1 år	
Geiter, voksne og kje	
Hester, unntatt hester i pensjon i beitesesongen	

Eiendomsopplysninger - enhetens driftssenter

19 Oppgi kommune-, gårds- og bruksnummer eller adressen til den eiendommen som regnes som enhetens driftssenter. Driftssenteret er på den eiendommen der all eller mesteparten av jordbruksproduksjonen foregår, som regel der driftsbygningen er plassert (for eksempel fjøs, redskapshus, veksthus). Dersom det ikke er driftsbygning på eiendommen, velges den eiendommen som har størst jordbruksareal.

Kommunenr	Gårdsnr	Bruksnr	Festenr

20 Oppgi adresse dersom gårds- og bruksnummeret ikke er ført i spørsmål 19

Adresse

Postnr

Poststed

Eiendomsopplysninger - eget jordbruksareal

- 21** Oppgi alt eget jordbruksareal som enheten disponerer, med tilhørende kommune-, gårds-, bruks- og festenummer. Hvis du ikke har noe eget jordbruksareal å oppgi, skriv 0 (null).

				Eget areal i dekar			
Kommunenr	Gårdsnr	Bruksnr	Festenr	Fulldyrket	Overflate- dyrket	Innmarks- beite	Areal ute av drift

Dersom du eier flere enn tre landbrukseiendommer kan du bruke kommentarfeltet nederst på siden.

Eiendomsopplysninger - leid jordbruksareal

- 22** Oppgi alt leid jordbruksareal som enheten disponerer, med tilhørende kommune-, gårds-, bruks- og festenummer. Hvis du ikke har noe leid jordbruksareal å oppgi, skriv 0 (null).

				Leid areal i dekar			
Kommunenr	Gårdsnr	Bruksnr	Festenr	Fulldyrket	Overflate- dyrket	Innmarks- beite	Areal ute av drift

Dersom du leier flere enn tre landbrukseiendommer kan du bruke kommentarfeltet nederst på siden.

Vi minner om at hagebruksskjema også skal fylles ut dersom enheten har minst...

- ...300 m² veksthusareal, eller
- ...1 dekar planteskoleareal, eller
- ...1 dekar bær på friland, eller
- ...1 dekar frukt, eller
- ...2 dekar grønnsaker, inkl. urter, på friland

Dersom du ikke har mottatt hagebruksskjema fra Statistisk sentralbyrå kan du hente opp skjemaet i Altinns skjemakatalog (RA-0667 Hagebruksskjema). Du kan også ta kontakt med oss på telefonnr. 62 88 56 38 eller via e-post landbrukstelling@ssb.no for å få skjemaet tilsendt.

Kommentarer

- 23** Dersom du har noen kommentarer kan du skrive dem i feltet nedenfor:

Hagebruksundersøkelsen 2010 - Produksjon i veksthus

Vedlegg 5 Hagebruksundersøkelsen 2010 - Produksjon i veksthus

Du kan også svare på Internett: <https://idun.ssb.no>

Bruker-ID:

Passord:

Trenger du hjelp med utfylling av skjemaet, ring tlf. **62 88 55 07 / 62 88 56 29** eller send e-post til landbruk@ssb.no. Vennligst oppgi organisasjonsnummer ved henvendelse til SSB.

Ved Landbrukstelingen i 2010 oppga du et veksthusareal på:

Hvordan beregne årskvadratmeter:

Eksempel 1: Dersom det på 1500 m² ble dyrket grønnsaker i perioden januar - september (3 måneder ikke i bruk), skal det føres 375 m² (1500*3/12) på årskvadratmeter ikke i bruk i 2010.

Eksempel 2: Dersom det på 1000 m² ble dyrket tomater i 9 måneder, og arealet var uten produksjon i 3 måneder, føres 250 m² (1000*3/12) på årskvadratmeter ikke i bruk i 2010

1

Hvor stort veksthusareal for produksjon av grønnsaker, urter og blomster var ikke i bruk i 2010?

årskvadratmeter

2

Har jordbruksbedriften hatt produksjon av grønnsaker og bær i veksthus i 2010?

☐

Ja

☐

Nei

→ Gå til 7

3

Oppgi areal og produksjon av tomat, agurk og bær i veksthus i 2010. Dersom det brukes annen måleenhet på *salgbar produksjon* enn den som er angitt for vedkommende kultur, for eksempel beger i stedet for tonn, må dette skrives i kommentarfeltet i kolonnen til høyre.

Kombinasjon av vekster: Er samme areal brukt til ulike kulturer, skal arealet føres på hver av kulturene.

Sett kryss dersom
hele arealet er
godkjent for
økologisk
produksjon

Salgbar
produksjon inkludert
hjemmeforbruk
Tonn

Antall
md. i
bruk

Kommentarer
(endret måleenhet, ikke
høstet areal, avlingssvikt osv.)

Tomat, store (vanlig
runde, plomme-,
klase- m.v.)

☐

Tomat, små (sherry-,
små klase-, m.v.)

☐

Agurk

☐

Bær

☐

- 4 Oppgi areal og produksjon av salat og andre grønnsaker i veksthus i 2010.** Dersom det brukes annen måleenhet på *salgbar produksjon* enn den som er angitt for vedkommende kultur, for eksempel kilo i stedet for 1000 stk., må dette skrives i kommentarfeltet i kolonnen til høyre.

Kombinasjon av vekster: Er samme areal brukt til ulike kulturer, skal arealet føres på hver av kulturene.

	Areal m ²	Sett kryss dersom hele arealet er godkjent for økologisk produksjon	Salgbar produksjon 1000 stk.	Antall md. i bruk	Kommentarer (endret måleenhet, ikke høstet areal, avlingssvikt osv.)
Salat, Rapid		☐			
Crispi/Vestfoldsalat		☐			
Salat, andre		☐			
Paprika		☐			
Andre grønnsaker (oppgi kun areal)					
Grønnsaker til ut- plantning (oppgi kun areal)					

- 5 Oppgi salgsverdien av egenproduserte grønnsaker fra veksthus i 2010.** Salgsverdien omfatter både salg til grossist, detaljist og salg direkte til forbruker. Ta også med anslått verdi av hjemmeforbruk. Ta ikke med salgsverdi av grønnsaksplanter som ble solgt for viderekultur i annen jord- eller hagebruksbedrift.

kroner uten mva.

- 6 Oppgi salgsverdien av egenproduserte bær fra veksthus i 2010.** Salgsverdien omfatter både salg til grossist, detaljist og salg direkte til forbruker. Ta også med anslått verdi av hjemmeforbruk.

kroner uten mva.

- 7 Ble det dyrket urter, grønne potteplanter og dekorasjonsplanter i veksthus i 2010?**

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **11**

- 8 På hvor stort areal ble det dyrket urter, grønne potteplanter og dekorasjonsplanter i veksthus i 2010?**

årskvadratmeter

- 9 Oppgi produksjon av urter i veksthus i 2010.** Vennligst spesifiser inntil fem urter (de viktigste). Dersom det dyrkes flere enn 5 urter, føres avlingen opp samlet for disse i 6. linje. Oppgi måleenheten (for eksempel 1000 pottes eller 1000 småpottes) for hver av urtene i kommentarfeltet i kolonnen til høyre.

Type urt	Sett kryss dersom hele arealet er godkjent for økologisk produksjon	Salgbar produksjon inkludert hjemmeforbruk 1000 stk.	Kommentarer (Endret måleenhet, ikke høstet areal, avlingssvikt osv.)
	☐		
	☐		
	☐		
	☐		
	☐		
	☐		

- 10 Oppgi produksjon av grønne potteplanter og dekorasjonsplanter i veksthus i 2010**
Ta ikke med planter solgt for viderekultur, inklusive produksjon av småplanter.

	Salgbar produksjon stk.
Eføy	
Pepperomia	
Bregner	
Husfred	
Andre	

- 11 Hadde jordbruksbedriften produksjon av snittblomster i veksthus i 2010?**

☐ Ja → Gå til **12**

☐ Nei → Gå til **13**

12 Oppgi areal og produksjon av snittblomster i veksthus i 2010

	Areal m ²	Antall md. i bruk	Salgbar produksjon stk.
Roser			
Krysantemum			
Alstroemeria			
Gypsophila			
Liljer			
Tulipaner			
Andre			

13 Hadde jordbruksbedriften produksjon av blomstrende potteplanter og utplantingsplanter i veksthus i 2010?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **16**

14 På hvor stort areal ble det dyrket potteplanter og utplantingsplanter i veksthus i 2010?

årskvadratmeter

15 Oppgi produksjon av blomstrende potteplanter og utplantingsplanter i veksthus i 2010

Ta ikke med planter solgt for viderekultur, inklusive produksjon av småplanter.

Salgbar produksjon Stk.	Salgbar produksjon Stk.	Salgbar produksjon Stk.
Hiemalisbe- gonia	Saintpaulia	Stemor
Pottekrysante- mum	Cyclamen (Alpefiol)	Tagetes
Julestjerner	Azalea	Petunia
Kalanchoe (Ildtopp)	Pelargo- nium	Lobelia
Primula	Svibel	Margeritter
Hortensia	Påskeliljer	Ostosper- mum
Potteroser	Amaryllis	Andre

16 Oppgi salgsverdien av egenproduserte snittblomster, blomstrende potteplanter og utplantingsplanter i veksthus i 2010

Salgsverdien omfatter både salg til grossist, detaljist og salg direkte til forbruker, inklusive dyrking av innkjøpte småplanter og hjemmeforbruk. Ta ikke med salgsverdi av blomster og planter som ble solgt for viderekultur i annen jord- eller hagebruksbedrift.

kroner uten mva.

Landbruksundersøkelsen 2011 - Produksjonsmetoder

Vedlegg 6 Landbruksundersøkelsen 2011 - Produksjonsmetoder

Du kan også svare på Internett: <https://idun.ssb.no/>

Brukernavn og passord:

? Trenger du hjelp med utfylling av skjemaet, ring tlf. **62 88 56 38** eller send e-post til **Landbruk@ssb.no**

Eng. Jordarbeiding og plantedekke

1 Hadde jordbruksbedriften fulldyrka eng, egen eller leid, til slått eller beite i 2010?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **8**

2 Ble areal av fulldyrka eng fornyhet høsten 2009 eller våren 2010? Åker tilsådd til eng oppgis i spørsmål 5.

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **5**

3 Hvor mange dekar fulldyrka eng ble fornyet høsten 2009 eller våren 2010?

dekar

4 Fordel arealet av fulldyrka eng oppgitt i spørsmål 3 etter når det ble jordarbeidet og tilsådd.

Eng som ble pløyd og tilsådd høsten 2009

dekar

Eng som ble pløyd høsten 2009 og tilsådd våren 2010

dekar

Eng som ble pløyd og tilsådd våren 2010

dekar

5 Ble areal av fulldyrka eng nyetablert (åker tilsådd til eng) høsten 2009 eller våren 2010?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **8**

6 Hvor mange dekar fulldyrka eng ble nyetablert høsten 2009 eller våren 2010?

dekar

7 Fordel engarealet oppgitt i spørsmål 6 etter når arealet ble jordarbeidet og tilsådd.

Åker som ble pløyd og tilsådd til eng høsten 2009

dekar

Åker som ble harvet og tilsådd til eng, uten pløying, høsten 2009

dekar

Åker som ble direktesådd til eng høsten 2009

dekar

Åker som ble pløyd høsten 2009 og tilsådd til eng våren 2010

dekar

Åker som ble harvet høsten 2009 og tilsådd til eng våren 2010

dekar

Åker som ble pløyd og tilsådd til eng våren 2010

dekar

Åker som ble direktesådd til eng våren 2010

dekar

Korn- og åkerareal. Jordarbeiding og plantedekke

8a Hadde jordbruksbedriften korn- eller annet åkerareal i 2010?

☐ Ja

☐ Nei → **Gå til 20**

Korn og annet åkerareal per 31. juli er oppgitt under, og hentet fra søknad om produksjonstilskudd eller Landbrukstelling 2010.

dekar korn og oljevekster

dekar annet åkerareal (poteter, grønnsaker, erter, engfrø, grønnfôr- og silovekster)

8b Ble noe av korn- eller annet åkerareal pløyd høsten 2009?

☐ Ja

☐ Nei → **Gå til 11**

9 Hvor mange dekar ble pløyd høsten 2009?

Korn og oljevekster

dekar

Annet åkerareal

dekar

10 Fordel arealene oppgitt i spørsmål 9 etter plantedekke vinteren 2009-2010.

	Korn og oljevekster		Annet åkerareal
Areal som ble sådd høsten 2009		dekar	
Areal som hadde fangvekster vinteren 2009-2010		dekar	
Areal som lå uten plantedekke vinteren 2009-2010		dekar	

11 Ble noe av korn- eller annet åkerareal *harvet uten pløying høsten 2009?*

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 16**

12 Hvor mange dekar ble harvet høsten 2009?

Korn og oljevekster
 dekar

Annet åkerareal
 dekar

13 Fordel arealene oppgitt i spørsmål 12 etter plantedekke vinteren 2009-2010.

	Korn og oljevekster	Annet åkerareal
Areal som ble sådd høsten 2009	dekar	dekar
Areal som hadde fangvekster vinteren 2009-2010	dekar	dekar
Areal som lå med planterester/i stubb vinteren 2009-2010	dekar	dekar
Areal som lå uten plantedekke vinteren 2009-2010	dekar	dekar

Areal som lå med planterester/i stubb er åker som ligger urørt over vinteren eller som bare blir lett høstharvet. Lett høstharving har til hensikt å blande jord og halm for raskere nedbryting av halmen. Det bør minst være 30 prosent halmdekke i overflata etter harving. Gjelder disse kulturene: korn, oljevekster, erter, frøeng siste høstingsår, grønngjødsling og grønnfôrvekster med liten radavstand der en bare høster overjordiske deler.

14 Ble noe av arealet oppgitt i spørsmål 12 pløyd våren 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 16**

15 Hvor mange dekar ble pløyd våren 2010?

Korn og oljevekster
 dekar

Annet åkerareal
 dekar

16 Var det noe av korn- eller annet åkerareal som *ikke ble jordarbeidet høsten 2009?*

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 20**

17 Hvor mange dekar ble ikke jordarbeidet høsten 2009?

Korn og oljevekster
 dekar

Annet åkerareal
 dekar

18 Fordel areal oppgitt i spørsmål 17 etter plantedekke vinteren 2009-2010.

	Korn og oljevekster		Annet åkerareal	
Areal som ble direktesådd høsten 2009		dekar		dekar
Areal som hadde fangvekster vinteren 2009-2010		dekar		dekar
Areal som lå med planterester/i stubb vinteren 2009-2010		dekar		dekar
Areal som lå uten plantedekke vinteren 2009-2010		dekar		dekar

19 Oppgi jordarbeiding våren 2010 for areal som ikke ble jordarbeidet og tilsådd høsten 2009.

	Korn og oljevekster		Annet åkerareal	
Areal som ble pløyd våren 2010		dekar		dekar
Areal som ble harva uten pløying, våren 2010		dekar		dekar
Areal som ble direktesådd våren 2010		dekar		dekar

Vekstskifte

20 På hvor mange dekar av det fulldyrka jordbruksarealet ble samme vekst dyrket i årene 2008, 2009 og 2010? De ulike kornslagene regnes som forskjellige vekster.

dekar

Vanning, vanningsutstyr og vannkilder

21 Ble noe av jordbruksarealet vannet i 2008, 2009 eller 2010?

Vanning for å hindre frost skal ikke regnes med, heller ikke vanning i veksthus.

☐ Ja

☐ Nei → **Gå til 27**

22 Hvor mange dekar jordbruksareal ble vannet minst en gang i 2008?

dekar

23 Hvor mange dekar jordbruksareal ble vannet minst en gang i 2009?

dekar

24a Ble det vannet i 2010?

☐ Ja

☐ Nei → **Gå til 27**

Rubrikken "Areal vannet i 2010" er forhåndsutfyllt med opplysninger fra skjema til Landbrukstelling 2010. Dersom dette arealet mangler eller er feil, før opp det riktige arealet i rubrikken for korrigert areal.

24b Fordel vannet areal på de ulike vekstene som ble vannet i 2010.

	dekar		dekar
Areal vannet i 2010		Korrigert vannet areal	
Korn			
Poteter			
Grønnsaker			
Jordbær			
Frukt og bær, unntatt jordbær			
Andre vekster på åpen åker			
Eng og beite			

25 Hvilket vanningsutstyr ble brukt i 2010?

- ☐ Vanningsvogn
☐ Rør/slange med spredere
☐ Utstyr for dryppvanning

26 Hvilke vannkilder ble benyttet for vanningsanlegget i 2010?

- ☐ Elv, bekk, mv. (som kan benyttes av flere jordbruksbedrifter)
☐ Innsjø, tjern, mv (som kan benyttes av flere jordbruksbedrifter)
☐ Grunnvann på jordbruksbedriften, for eksempel brønn
☐ Overflatevann på jordbruksbedriften (bare brukt av jordbruksbedriften)

Beiting

27 Var det husdyr på jordbruksbedriften i 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 46**

28 Hadde jordbruksbedriften husdyr som beitet på eget eller leid jordbruksareal i 2010? Omfatter også all beiting før og etter slått. Jordbruksareal omfatter fulldyrka areal, overflatedyrka areal og innmarksbeite.

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 31**

29 Hvor mange dekar jordbruksareal ble beitet i 2010?

dekar

30 Hvor lang beitetid og hvor stort beiteareal ble brukt per dyreslag i 2010?

Fyll kun inn for de dyreslagene som har vært på beite i 2010. Dersom samme areal er beitet av flere dyreslag, skal arealet føres opp for hvert dyreslag. Dersom ikke alle dyrene innenfor et dyreslag gikk like lenge på beite, før opp den beitetida som gjaldt de fleste av dyrene. Merk: "Andre storfe" føres opp i grått felt under rubrikkene for hest.

	Antall uker på beite	Beite på fulldyrka areal, dekar	Beite på overflatedyrka areal, dekar	Beite på innmarksbeite, dekar
Melkekyr				
Ammekyr				
Sauer over 1 år				
Geiter over 1 år				
Hester				

Andre storfe:

Husdyrrom og dyre plasser

Spørsmålene 31-36 gjelder dyre plasser som var i bruk i 2010. Dersom en bygning/et rom har vært midlertidig ute av bruk deler av 2010 skal den også tas med, for eksempel bygninger for slaktegris med midlertidig opphold i produksjonen.

31 Var det storfe på jordbruksbedriften i 2010?

☐ Ja

☐ Nei → Gå til **33**

32 Hvor mange plasser for storfe var i bruk i 2010?

	Antall dyreplasser
Dyreplasser i båsfjøs med lager for bløtgjødsel	
Dyreplasser i båsfjøs med lager for fast gjødsel og land	
Dyreplasser i løsdrieffjøs med lager for bløtgjødsel	
Dyreplasser i løsdrieffjøs med lager for fast gjødsel og land	
Dyreplasser i løsdrieffjøs med djupstrø/talle	

33 Var det avlsgris eller slaktegris på jordbruksbedriften i 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 35**

34 Hvor mange plasser for avlsgris og slaktegris var i bruk i 2010?

	Antall dyreplasser til avlsgris	Antall dyreplasser til slaktegris
Dyreplasser i rom der deler av golvet er spaltegolv		
Dyreplasser i rom der hele golvet er dekket av djupstrø		
Dyreplasser i andre rom		

35 Var det verpehøner på jordbruksbedriften i 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 37**

36 Hvor mange plasser for verpehøner var i bruk i 2010?

	Antall dyreplasser
Dyreplasser i bur med innredning og med gjødselbelte under burene	
Dyreplasser i bur med innredning og med annen oppsamling av gjødsla	
Dyreplasser i tradisjonelle bur og med gjødselbelte under burene	
Dyreplasser i tradisjonelle bur og med annen oppsamling av gjødsla	
Dyreplasser for frittgående høner i rom med aviar	
Dyreplasser for frittgående høner i rom med gulvinnredning	

Lagring av husdyrgjødsel

Spørsmål 37-45 gjelder lagring av husdyrgjødsel. Dersom jordbruksbedriften har flere gjødsellager av samme type, skal det gis opplysninger for det lageret som har størst kapasitet.

37 Hadde jordbruksbedriften gjødsellager for bløtgjødsel i 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → **Gå til 40**

38 Hadde gjødsellageret for bløtgjødsel tak eller annet dekke?

- ☐ Ja
☐ Nei

39 I hvor mange måneder med inneføring er det plass til lagring av bløtgjødsel?

måneder

40 Hadde jordbruksbedriften landtank eller landkum i 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → Gå til **43**

41 Hadde landtanken eller landkummen tak eller annet dekke?

- ☐ Ja
☐ Nei

42 I hvor mange måneder med inneføring er det plass til lagring av gjødsel i landtanken eller landkummen?

måneder

43 Hadde jordbruksbedriften gjødsellager for fast gjødsel i 2010?

- ☐ Ja
☐ Nei → Gå til **46**

44 Hadde gjødsellageret for fast gjødsel tak eller annet dekke?

- ☐ Ja
☐ Nei

45 I hvor mange måneder med inneføring er det plass til lagring av fast gjødsel?

måneder

Kommentarer

46 Dersom du har noen kommentarer, kan du skrive dem i feltet nedenfor:

Takk for hjelpen!

VEDLEGG 7

NOTAT

oro, 21. august 2008

1. Landbrukstelling 2010 – noen resultater fra brukerundersøkelsen

1.1. Innledning

Det ble sendt brev til 65 potensielle statistikkbrukere blant offentlig forvaltning (inklusive 18 fylkeslandbrukskontor), forskning og landbrukets organisasjoner. Det kom inn 22 svar.

En del av de som svarte viser til lista med EØS-variabler nevnt i brevet fra oss og har eksplisitt understreket enkelte viktige tema eller tema som går utover EØS-lista. Videre har en del av svarerne tatt utgangspunkt i skjema fra *jordbrukstelling* i 1999, og behovet for statistikk om *landbrukseiendommer* har ikke blitt kommentert eller det er uklart om kommentarene gjelder for jordbruksbedrifter eller landbrukseiendommer, f.eks. gjelder dette tilleggsnæringer. SSB må i noen grad ta selvkritikk for ikke å ha bedt om klar tilbakemelding på behovet for statistikk knyttet til eiendommer og/eller jordbruksbedrifter.

1.2. Noen konklusjoner

- I klartekst er det få som ber om at landbrukseiendommer skal inngå i tellingen.
- Det er få som har behov for data om skogbruket utover eksisterende statistikk. Dette er ikke uventet da den løpende skogstatistikken har blitt betydelig utvidet de senere årene ved mer intensiv utnyttelse av administrative data.
- For tema relatert til jordbruk er det betydelig etterspørsel etter statistikk som i liten grad kan skaffes fra administrative datakilder. Populære tema er:
 - tilleggsnæringer (Jf. pkt. 1.1. kan det være uklart om ønsket gjelder landbrukseiendommer)
 - arbeidsinnsats
 - driftsbygninger (Her er det også uklart om ønsket gjelder landbrukseiendommer)
 - jordleie
 - endringer i jordbruksdrifta (organisasjonsformer, produksjoner)
 - grøfting, nydyrking
 - beiting
 - bruk av husdyrgjødsel

Vedlegg 1 gir en stikkordmessig oversikt over tema som er ønsket og hvem som har fremmet ønsket.

2. Hvilke tema skal inngå i hhv. Landbrukstelling 2010, inkl. Landbruksundersøkelsen 2011, og Landbruksundersøkelsen 2009?

Tema for Landbruksundersøkelsen 2009 (utvalgsundersøkelse) ble diskutert på møtet i Rådgivende utvalg for landbruksstatistikk 19. juni. Utvalget mente at valg av tema må ses i sammenheng med hvilke tema som blir med i tellingen i 2010, inkludert Landbruksundersøkelsen 2011. Sistnevnte vil bli brukt til å oppfylle EØS-krav vedrørende produksjonsmetoder i jordbruket: jordarbeiding, landskapselementer, beiting, oppstalling av husdyr, lagring og spredning av husdyrgjødsel og vanning. Det vil neppe være plass til nye tema, dersom ikke noen av de nevnte flyttes til 2010.

SSB vil i samråd med viktige brukere i løpet av høsten foreta en fordeling av temaene på de tre undersøkelsene. Ved vurderingen må en ta hensyn til følgende:

- Det er rimeligere å samle inn data via utvalgstelling enn fulltelling, og den samlede belastningen for oppgavegiverne er mindre.

- Utvalgstelling er dårlig egnet dersom statistikken ønskes på lavt geografisk nivå eller for andre detaljerte inndelinger
- Utvalgstelling er dårlig egnet dersom variabelen som undersøkes forekommer på en liten andel av enhetene i populasjonen. Enda verre blir det dersom variabelen har stor spredning i verdi.
- Når trenger brukerne statistikken?

Tema som ble nevnt på utvalgsmøtet og som ikke er EØS-relevante var: investeringer i driftsbygninger og maskiner, næringsgjeld, forbruk av energi, grøfting og nydyrking.

Vedlegg 1

Stikkordmessig oversikt over tema som er ønsket i tellingen, etter forslagsstillere

Tema	Organisasjon/etat
Landbrukseiendommer	
Landbrukseiendommer inkl. utmarkseiendommer i tellingen?	LMD, FM Sør-Trøndelag, SSB220
Data for ulike eiertyper, spesielt nevnt AS og dødsbo	LMD
Arealer	LMD, FM Sør-Trøndelag, Statskog, RA, DN
Salg av landbrukseiendommer; med/uten konsesjonsbehandling; eiendommer ervervet som tilleggsjord, arrondering	LMD, NILF
Omdisponering av dyrka mark	SLF
Bosetting	LMD
Jordbruk / jordbruksbedrifter	
Inkludere pelsdyrhold i tellingen	FM Sør-Trøndelag, NILF
Inkludere reindrift i tellingen	FM Sør-Trøndelag
Inkludere bihold i tellingen	NILF
Eget hagebruksskjema	NGF
Beholde 5 daa jordbruksareal som hovedgrense for oppgaveplikt	NBS, SSB220
Eiendomsoverdragelse; rekruttering/videre drift	FM Hordaland, FM Oppland
Spesifisere jordbruksbedrifter etter organisasjonsform, herunder deltakelse i melkesamdrift	FM Sør-Trøndelag, NB, FM Oppland, FM Finnmark, Bygdeforsk
Landskapselementer, kulturminner	SSB220, FM Buskerud
Jordleie	FM Oppland, NBS, LMD, Bygdeforsk
Jordbruksareal; endringer over tid	NBS, RA, DN
Jordstykker; antall, størrelse, avstand	NBS, NILF, SSB220
Nydyrking; omfang, kostnader, hva slags areal	FM Buskerud, FM Oppland, NILF, NBS, DN
Grøfting; omfang, behov, kostnader	FM Buskerud, NB, FM Oppland, FM Vestfold, NILF, NBS, DN
Vegetasjonssoner, fangdammer o.l.	MD
Miljøplan	DN
Beiting; innmark/utmark, beitetid	FM Buskerud, NBS, RA, DN, NILF, SSB220
Jordarbeiding	SFT, MD, SSB220
Spredning av husdyr- og handelsgjødsel, kalking; eng ikke gjødslet	NB, FM Finnmark, SLF, SFT, MD, FM Buskerud, DN, NILF
Bruk av plantevernmidler	SLF, SFT, NILF
Økologisk jordbruk	FM Sør-Trøndelag, NB
Arbeidsinnsats; jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer, utenlandsk arbeidskraft	FM Sogn og Fjordane, FM Sør-Trøndelag, NB, LMD, FM Buskerud, NGF, Bygdeforsk, NILF
Personlige brukere; skille mellom gifte og	Bygdeforsk

Tema	Organisasjon/etat
samboere, skilte og enslige	
Jordbruksbedriften som leveveg	FM Sogn og Fjordane
Landbruksutdanning, annen utdanning	FM Oppland
Tilleggsnæringer; flere detaljer enn EØS-lista, arbeidsinnsats, inntekter	FM Sogn og Fjordane, FM Sør-Trøndelag, NB, FM Hordaland, FM Oppland, NILF, FM Finnmark, NBS, LMD, Bygdeforsk
Driftsbygninger; i bruk/ikke i bruk, i bruk i jordbruk eller tilleggsnæringer, store driftsbygninger, investeringer, teknisk utstyr	FM Sør-Trøndelag, NB, FM Oppland, FM Finnmark, NBS, RA, NILF, SSB220
Oppstallingsforhold for husdyr; løsdrift eller båsfjøs, isolerte eller uisolerte, innredning i fjørfehus	FM Sør-Trøndelag, NB, FM Finnmark, NILF
Melkekvote, leie av melkekvoter	FM Sør-Trøndelag, NB
Seterdrift	DN, NILF
Hestehold	FM Finnmark, NILF
Maskiner og redskap; åkersprøyter – funksjonstestet, maskinsamarbeid	FM Sør-Trøndelag, FM Oppland
Bruk av alternative energikilder	NB
Maskiner og redskap, biler; investeringer, inkl. leasing, og vedlikehold	NILF, NBS
Kjøring for bierverv	NILF
Verdiskapning	NB, LMD
Skogbruk / skogeiendommer	
Produktivt skogareal fordelt på barskog og lauvskog	FM Sør-Trøndelag
Skogbruksplan	FM Sør-Trøndelag
Innleie av selvstendig næringsdrivende (entreprenør)	FM Sør-Trøndelag
Skogsveier	Statskog, MD
Drift av skogen; hvor aktiv er eier?	Bygdeforsk
Avvirkning av ved til brensel	FM Finnmark

VEDLEGG 8 BREV TIL KOMMUNENE

«adressat»
«etatsnavn»
«adresse»
«postnr» «poststed»

Kongsvinger, 28. september 2009
Vår ref.: 09/2186
Saksbehandler: Dagfinn Sve
Seksjon for primærnæringsstatistikk

Landbrukstelling 2010 – prøveundersøkelse 2009

Neste sommer skal det gjennomføres en ny fullstendig landbrukstelling. I disse dager gjennomfører Statistisk sentralbyrå (SSB) en prøveundersøkelse der rundt 700 jordbruksbedrifter er involvert. Her følger informasjon om både prøvetellingen og den endelige tellingen neste år. Vi ber også om å få tilbakemelding på kontaktinformasjon som vi har registrert for kommunen.

Formål med tellingen i 2010

Landbrukstelling 2010 skal gi en oversikt over ressurs- og produksjonsgrunnlag og driftsmessige, miljømessige og økonomiske forhold innen næringen. I tillegg skal tellingen bidra til en historisk oversikt over utviklingen. Statistikken som blir utarbeidet på grunnlag av datainnsamlingen, er et viktig dokumentasjons- og beslutningsgrunnlag for blant annet landbruksforvaltning, samfunnsplanlegging og forskning. Ikke minst gir en fulltelling som omfatter både små og store enheter anledning til å publisere data for mindre geografiske områder, som f.eks. deler av en kommune.

Formål med årets prøvetelling

Prøvetellingen skal gi oss tilbakemelding på om skjemaene vi utarbeider, både elektronisk og på papir, fungerer som forventet. Vi sender ut ulike versjoner av papirskjema, og håper å få svar på hva som fungerer best. Vi får også testet våre interne rutiner.

I motsetning til hovedtellingen, er det frivillig å være med på prøveundersøkelsen, men vi håper selvsagt at flest mulig av de som er trukket ut vil returnere utfylt papirskjema eller rapportere via altinn.no

Kommunenes oppgaver

Kommunene vil *ikke* bli så sterkt involvert som ved de foregående fulltellingene. Skjemaene blir sendt fra SSB direkte til oppgavegiverne. Utfylte skjema skal returneres direkte til SSB, og *ikke* via kommunal landbruksforvaltning som tilfellet var til og med 1999.

Som ved den årlige landbruksundersøkelsen ønsker vi at den lokale landbruksforvaltningen er behjelpelig med utfylling og innsending av opplysninger dersom enkelte oppgavegivere likevel sender skjema til dere eller ønsker veiledning ved utfyllingen. Vi regner for øvrig ikke med at kommunene vil merke noe særlig til at vi gjennomfører prøvetellingen nå i oktober.

Vi håper at kommunene kan bidra i kvalitetssikringen av resultatene neste år.

forts. neste side

Vi ønsker å holde kommunene informert om det arbeidet som pågår, og vi på <http://www.ssb.no/LT2010/> vil dere finne mer og løpende informasjon om tellingen. På denne nettsiden vil det også være lenker til resultater fra tellingen i 1999 og til annen statistikk på primærnæringsområdet.

For å gjøre dialogen med kommunene så enkel som mulig, ønsker vi å benytte e-post. Fra tidligere har vi registrert følgende informasjon for deres kommune:

Navn: «Kontaktperson_1»
E-postadresse: «epost_1»

Navn: «Kontaktperson_2»
E-postadresse: «epost_2»

Dersom noen av feltene over mangler eller er feil, ber vi om at dere sender korrekt informasjon via vår e-postadresse Landbrukstelling@ssb.no . Husk å skrive hvilken kommune dere sender fra.

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Ole Osvald Moss
seksjonssjef

Dagfinn Sve
prosjektleder

Vedlegg:

Spørreskjema

Eksempel på følgebrev sendt oppgavegiverne

Informasjon sendt oppgavegiverne om bruk av Altinn.no

VEDLEGG 9

Gig opprettet 17/8-2010, sist endret: 7. september 2010

Revisjonsinstruks for Landbrukstelling 2010

INNHold

1.	INNLEDNING	8
1.1.	Populasjonen til LT20108	
1.1.1.	Datakilder:	8
1.1.2.	Kontrolldata:	8
1.2.	Utsending	8
2.	OPPLYSNINGSPLIKT	8
3.	REVISJONSARBEIDET	9
3.1.	Generelt	9
3.2.	Organisasjonsnummer som telleenhet	9
3.3.	Manglende organisasjonsnummer	10
3.4.	Upersonlige oppgavegivere	10
3.5.	Jordbruksareal i drift i flere kommuner	10
3.6.	Bruerskifte	10
3.7.	Nedlagte, solgte, eller bortleide jordbruksbedrifter	10
3.8.	Ufullstendig utfylte skjema	10
3.9.	Ubesvart skjema	11
3.10.	Opplysninger fylt ut av revisor	11
3.11.	Kontakt med landbrukskontorene	11
3.12.	Merknadsfelt i Delregisteret	11
3.13.	Oppretting av Delregisteret	11
3.14.	Samdrifter	12
3.15.	Hjelpefelt i revisjonsbildet per 24.8.2010	12
4.	REVISJON AV SPØRSMÅLENE PÅ SKJEMA	13
4.1.	Drift	13
4.2.	Andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser	13
4.3.	Fornybar energi	15
4.4.	Arbeidsinnsats	15
4.4.1.	Personlig bruker og ektefelle/samboer	15

4.4.2.	Driftsleder	16
4.4.3.	Annen arbeidshjelp	17
4.4.4.	Innleie av selvstendig næringsdrivende	17
4.5.	Jordbruksareal og miljøspørsmål	18
4.5.1.	Generelt	18
4.5.2.	Miljøspørsmål – fulldyrka eng	19
4.5.3.	Miljøspørsmål - husdyrgjødsel	19
4.5.4.	Miljøspørsmål - drenering	19
4.5.5.	Miljøspørsmål - vanning	20

Innledning

Populasjonen til LT2010

Populasjonen som er etablert i forbindelse med LT2010 har mange ulike kilder. I hovedsak er det søknad om produksjonstilskudd, BoF og leveranseregistrene som blir koblet sammen for å etablere en foreløpig Totalpopulasjon 2010 som danner grunnlaget for populasjonen til LT2010.

Disse datakildene har vært brukt for å etablere og kontrollere populasjonen til LT2010:

Datakilder:

- 1 Søknad om produksjonstilskudd 31.07.2009 (løpenummer 1 – 47 000)
- 2 Søknad om produksjonstilskudd 01.01.2010
- 3 Landbruksundersøkelsen 2009
- 4 Hagebruksundersøkelsen 2009
- 5 Potet- og grovfôravløsing 2009
- 6 Kornavløsing 2009
- 7 Leveranseregisteret for slakt 2009 (2. halvår)
- 8 Bier 2009
- 9 Debio 2009
- 10 Bedrifts- og foretaksregisteret, nye enheter med 01-koder etter 01.08
- 11 Gartneritellinga 2007
- 12 Medlemslister Gartnerforbundet

Kontrolldata:

- 13 Datafiler for tellingsenheter som har gitt beskjed at de ikke lenger er aktive
- 14 BoF-sjekk av ”bestående”/”ikke bestående”
- 15 Landbruksregisteret
- 16 Landbrukseiendommer
- 17 Foreløpig totalpopulasjon 2009

Utsending

Skjemaene ble sendt fra Statistisk sentralbyrå til oppgavegiverne 21. juli (uke 30). Tellestidspunkt er 31. juli og oppgavegiver skal sende skjemaene direkte til SSB innen 20. august.

Hovedskjemaet finnes i to varianter på papir, ett for enkeltpersonsforetak (RA-0666E) og ett for selskap (RA-0666). I alt er det sendt ut hovedskjema til 49 292 foretak. Informasjon om areal og husdyr er en viktig del av tellingen. Alle foretak som søker om produksjonstilskudd i jordbruket vil gi opplysninger om arealanvendelse og husdyr. Disse opplysningene vil vi koble til tellingsenhetene. Foretak som ikke søker om produksjonstilskudd skal fylle ut Areal- og husdyrskjema (RA-0668). Dette skjemaet er sendt til 1 902 enheter.

Alle hagebruksenheter skal i tillegg til hovedskjema også fylle ut et hagebruksskjema (RA-0667), 3 279 foretak har fått dette skjemaet.

Opplysningsplikt

Det er utarbeidet tre skjemaer til undersøkelsen, og det er knyttet ulike betingelser for opplysningsplikt til skjemaene.

RA-0666 (selskaper) og RA-0666E (enkelpersonsforetak), Hovedskjema skal fylles ut av alle som fyller ett eller flere av følgende vilkår:

- Driver minst 5 dekar jordbruksareal
- Driver minst 300 m² veksthusareal
- Driver minst 2 dekar grønnsaker på friland, inkludert urter
- Driver minst 1 dekar frukttrær
- Driver minst 1 dekar bær på friland
- Driver minst 1 dekar planteskole. Ta ikke med areal som bare brukes til skogplanter
- Har minst 10 storfe, medregnet kalver
- Har minst 20 sauer over 1 år
- Har minst 10 geiter over 1 år
- Har minst 5 avlssvin og/eller 50 andre svin
- Har minst 1 000 høner og/eller kyllinger påsatt til verpehøns
- Har minst 1 000 slaktekyllinger
- Har minst 25 bikuber i produksjon

RA-0667, Hagebruksskjema skal fylles ut av alle som fyller ett eller flere av følgende vilkår:

- Driver minst 300 m² veksthusareal. Ta med areal som er midlertidig ute av bruk, men ta ikke med areal som bare brukes til planteskole:
- Driver minst 2 dekar grønnsaker på friland, inkludert urter
- Driver minst 1 dekar frukttrær
- Driver minst 1 dekar bær på friland
- Driver minst 1 dekar planteskole. Ta ikke med areal som bare brukes til skogplanter

RA-0668, Areal- og husdyrskjema som skal fylles ut av alle opplysningspliktige som ikke søker produksjonstilskudd i jordbruket.

Revisjonsarbeidet

Generelt

Det legges opp til at revisjonen skal være en kritisk revisjon. Revisorene skal gå gjennom skjemaene og vurdere de enkelte oppgavene faglig og ut fra de retningslinjer som er gitt. Revisorene skal se etter at det er rimelig sammenheng mellom opplysninger på skjema.

Det legges opp til automatiske opprettinger før revisjonen av skjemaene starter. Det vil være mulig å se hvilke variabler og deres opprinnelige verdi i Dynarev. NB: Inntil opplegget med automatisk oppretting er klart, går vi i gang med vanlig revisjon. Dette vil bare være en fordel i og med at den automatiske opprettingen vil treffe enda bedre.

Alle papirskjemaer leses optisk, og dette er blitt gjort før revisjonen starter. Revisjonen vil bli gjort papirløst, men det er mulig å hente opp bildefiler av skjemaet i Dynarev. Skjema som kommer inn via Altinn, har allerede vært gjennom en del feilkontroller hos oppgavegiver, og inneholder nok noen færre feil enn skjema som kommer inn via papir.

Organisasjonsnummer som telleenhet

Navn, adresse og organisasjonsnummer skal være på plass.

Er det foretatt et brukerskifte skal dette forandres i vårt Delregister (3371). Som hovedregel skal det også være oppgitt landbruksident (komm, gnr, bnr, fenr og lnr). Fødselsnummer til bruker er registrert i Alfnumerisk hjelpfelt 1 i Delregisteret.

Manglende organisasjonsnummer

Noen få oppgavegivere har ikke organisasjonsnummer. Dette er mindre enheter som heller ikke søker produksjonstilskudd. I forbindelse med utsending om mottak, ble det klart at en del av disse var nye brukere eller brukere som også var registrert på et organisasjonsnummer. Der det foreligger org.nummer som er med i populasjonen, kvitterer vi inn fødselsnummeret med ”Ingen aktivitet”. Der det har kommet til et nytt org.nr., kvitterer vi fødselsnr, og legger inn det nye org.nr.

Der det fortsatt er aktivitet på fødselsnr. (uten org.nr.) må disse skjemaene registreres manuelt.

Upersonlige oppgavegivere

Upersonlige oppgavegivere som f.eks. samdrifter, sameier, aksjeselskaper, institusjoner o.l. skal fylle ut skjema nesten på samme måte som personlige oppgavegivere. Opplysninger om deltakere i samdrifter er registrert i Alfnumerisk hjelpefelt 3 i Delregisteret. I dynarev er alle samdrifter med tilhørende deltagermerket. Ved å søke på organisasjonsnummer i hjelpefelt 3, vil en få opp samdriften og deltagerne (en kan bla med piltastene mellom enhetene).

Jordbruksareal i drift i flere kommuner

Ta alltid utgangspunkt i identen (orgnr) som skal gi oppgave. Alt eget og leid jordbruksareal i drift som inngår i jordbruksbedriften, skal tas med, uavhengig av kommunegrenser.

Bruerskifte

Dersom jordbruksbedriften er solgt eller bortforpaktet og drives videre som selvstendig jordbruksbedrift, skal den nye brukeren fylle ut skjema. Skjema til gammel bruker må innkvitteres, og det må settes ”nei” i spørsmål 1 dersom oppgavegiver ikke sender inn skjema. Kommentar om brukerskifte legges i Delregisteret. Dersom den nye brukeren ikke finnes i Delregisteret til LT2010, må denne legges inn, og nytt skjema må bestilles dersom ikke ny bruker får skjema overlevert fra gammel bruker. Som regel kjenner den som overtar en virksomhet noe til hvordan den ble drevet av den forrige eieren. Men disse skjemaene kan i enkelte tilfeller være dårlig utfylt. Det lokale landbrukskontoret kan kanskje bidra med mer informasjon. Spørsmål angående arbeidsforbruk kan det være vanskelig å innhente opplysninger om.

Nedlagte, solgte, eller bortleide jordbruksbedrifter

Den som mottok skjema der jordbruksbedriften var solgt eller nedlagt som selvstendig enhet (f.eks. ved at jorda ikke er i drift eller er bortleid/solgt som tilleggsjord), hadde plikt til å returnere skjema med opplysninger om dette. Slike jordbruksbedrifter registreres i vårt register som ikke opplysningspliktige.

Kontroller **alltid** om oppgavegiver søker produksjonstilskudd i 2010 før den settes som ikke opplysningspliktig.

Ufullstendig utfylte skjema

Noen skjema er bare delvis utfylt. Kontroller først om brukeren er opplysningspliktig og om det er fylt ut med riktig bruker. Manglende opplysninger kan hentes gjennom kontakt med det lokale landbrukskontor. Enkelte opplysninger kan hentes fra Landbruksregisteret, Søknad om produksjonstilskudd og fra tidligere tellinger.

Ubesvart skjema

På disse skjemaene må man hente inn opplysningene via Søknad om produksjonstilskudd, Landbruksregisteret eller tidligere tellinger. For enkelte enheter med tilleggsskjema kan SLF og NGF gi informasjon om enheten regnes som aktiv. På ubesvarte skjema må man så langt det er mulig prøve å hente inn opplysninger før man går til det skritt å legge det inn som uoppgitt. Landbrukskontoret kan være behjelpelig med å vurdere opplysningene.

Opplysninger fylt ut av revisor

Alle opplysninger som revisor har endret eller opplysninger som er endret som følge av automatiske opprettinger vil bli lagret i Dynarev. For hver variabel vil det lagres historikk ved endringer (dato, initialer, gammel verdi og ny verdi).

Kontakt med landbrukskontorene

Som hovedregel skal vi ikke utveksle informasjon om enkeltoppgavegivere med landbrukskontorene. Det som oppgavegiver har gitt til SSB, er underlagt taushetsplikt og vi kan ikke stille oss slik at landbrukskontorene tar opp med oppgavegiver at SSB har vært i kontakt med dem for å sjekke gehalten i skjemaene. Skal vi kontakte landbrukskontorene, må det være mer på generelt grunnlag for å stille spørsmål om det kan være tilfelle at så og så mange/få har ført opp slik og slik. Om landbrukskontorene vil navngi de som driver spesielt, er opp til dem.

Husk at enkelte landbrukskontor fungerer for flere kommuner. Kontroller dette slik at alt eventuelt kan tas under ett og av samme revisor når landbrukskontoret kontaktes.

Vi ringer landbrukskontorene for å få opplysninger som mangler, eller kommentarer til det som er fylt ut. Ha konfidensialitetshensynet i bakhodet hele tiden! En del av disse spørsmålene vil være mulige feil som vi ber om kommentarer/synspunkter på, og vi skal ikke påstå med sikkerhet at det som vi setter spørsmålstegn ved er feil. Vår oppgave er å forvise oss om at det som står på skjemaene ikke er misforstått eller mangelfullt utfylt fra oppgavegivers side. Vi må også huske på at en del av spørsmålene i årets undersøkelse er spørsmål hvor oppgavegiver i stor grad har benyttet skjønn når det ble gitt svar. En kan ordlegge seg med at *"Flere oppgavegivere i xxxx-kommune har besvart slik og slik/har ført mye/lite på xxxxx. I forhold til 1999 er dette en økning/reduksjon, kan det være riktig?"*

Merknadsfelt i Delregisteret

I registerbildet er det laget et merknadsfelt, "Kommentar Intern". All kontakt med oppgavegiver eller landbrukskontor skal noteres i dette feltet. Skriv inn kort kommentar med dato og signatur.

Oppretting av Delregisteret

Oppretting av delregister skjer når:

- en oppgaveenhet har fått ny eier eller bruker. Dersom nytt org.nummer, legges dette inn som ny enhet. Det gamle nummeret kvitteres inn via ISEE (ingen aktivitet), og kvitteres med solgt/overdratt i delregisterets skjemadel (neders i skjermbildet).
- oppgavegiver er død. Dersom ingen aktivitet, gjør en som over og benytter undertype på kvitteringen. Merk at enheten godt kan fortsette som dødsbo. Det kan også være at gjenlevende ektefelle driver på avdødes org.nummer inntil ett år. Da rettes ikke noe i registeret.
- oppgavegiver har fått nytt organisasjonsnummer. Det gamle nummeret kvitteres inn via ISEE som ikke aktivitet. Det nye nummeret legges inn og opplysninger føres på det nye org.nummer.
- Delregisteret rettes ikke dersom oppgavegiver har fått nytt navn eller adresse, eller adresse er skrevet feil – Brev <X:\430\FULLSTENDIGE TELLINGER\Landbrukstelling>

[2010\Retur_adresseforandring_betaling\MALBREV Returpost reg i ER Bokmal.doc](#) og endringsblankett til Brønnøysund sendes oppgavegiver

Vær sikker på at du har fått fram skjermbildet til riktig jordbruksbedrift før du begynner å rette.

I registeret er det bare plass til ett gårds-/bruksnummer. Dette nummeret **skal** være det samme som brukes ved Søknad om produksjonstilskudd. I forbindelse med kommunesammenslåinger kan gårder få nytt gårdsnummer. I de fleste tilfeller vil det framgå av tilskuddsdataene hvilke gnr/bnr som inngår i enheten.

"Upersonlige oppgavegivere" kan være statseiendommer, kommuner, skoler, upersonlige sameier, dødsbo osv. Her skal det ikke være registrert noe fødselsnummer.

Hvis du får beskjed over telefon om at en oppgaveenhet har fått ny eier, så pass på å skaffe opplysninger om organisasjonsnummer og/eller navn og adresse. Vi kan ikke uten videre ta for gitt at ny eier har samme bopel som forrige eier. Nytt org.nr. kan en finne i BoF, eller relativt enkelt på www.brreg.no.

Samdrifter

Søknad om produksjonstilskudd og føring av regnskap er utgangspunkt for hvordan skjema for samdrifter skal føres. Det tas utgangspunkt i gjeldene regler for søknad om produksjonstilskudd hvor det enkelte medlem som regel søker tilskudd for arealene, mens samdrifta søker tilskudd for husdyra. Det har i de siste årene blitt mer vanlig at samdrifta søker om arealtilskudd. Opplysningene som føres på skjema skal samsvare med hvordan regnskapet er ført. Samdriftene regnes som egne enheter hvor en person står oppført som ansvarlig referansebruker. Samdrifta omfatter husdyr, bygninger og redskaper som disponeres og/eller eies av denne enheten

Så langt vi har greid å spore opp alle deltagerne i samdrifter, skal disse ha fått oppført org.nr. til samdrifta de er medlem i. Dette er registrert i alfanumerisk hjelpefelt 3 i Delregisteret. Under revisjon vil det være en fordel å revidere samdrifta og dennes medlemmer samlet. Noe av det viktigste for revisjon av samdriftene er følgende:

- Skal ha en driftsleder
- Kan ikke ha oppført familiemedlemmer
- Kan ikke eie jord, bare leie

Antakelig må vi kjøre noen kontroller i ettertid. Mange samdrifter ser ut til å ha ført arealet på skjema, selv om hver enkelt bruker søker på arealet. Arealet og opplysninger knytta til areal (gjødselspredning, alder på eng og drenering/vanning) på samdrifta bør da strykes, men det bør likevel sjekkes i ettertid hvem som søker på arealet når PRO 31.7.2010 kommer. Det kan ha vært endringer. Søker samdrifta på areal kan den også eie/leie maskiner og utstyr.

Hjelpefelt i revisjonsbildet per 24.8.2010

Produksjonstilskudd per 31.07.09 (vil erstattes av PRO per 31.07.10 medio oktober)
Inntektsopplysninger per 2008

Revisjon av spørsmålene på skjema

Drift

1. Blir det drevet husdyrhold, jord- eller hagebruk på jordbruksbedriften per 31. juli 2010?

Alle skal svare her. En del enheter med veksthusgartneri regner ikke sin produksjon som hagebruk. De kan ha svart nei på dette spørsmålet. Vær også oppmerksomme på bedrifter som bare driver med birøkt. Disse enhetene har tidligere ikke vært med på Landbruksundersøkelsene eller JT99, og er nye telleenheter i årets telling.

Enheter som kun har veksthus og der alt veksthusarealet er oppgitt til å være ute av produksjon og det ikke er oppgitt andre opplysninger på skjema, må sjekkes nøye. Dersom driften har opphørt settes enheten som ikke opplysningspliktig.

Noen enheter kan ha satt ”nei” i spørsmål 1 for å lure seg unna skjemautfyllingen. Dersom slike enheter søker tilskudd vil vi fange opp disse når foreløpige tall fra PRO kommer. I tillegg kan det være nye søkerenheter som ikke har fått skjema i sommer som vil bli fanget opp ved denne kontrollen.

Andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser

2. Kryss av for den eller de andre næringene (tilleggsnæringer) der en utnytter jordbruksbedriftens arealer, bygninger, maskiner og/eller produkter (råvarer).

NB Noen oppgavegivere har misforstått teksten ”Dersom det ikke drives slik næring, ber vi om at det settes krysses av for dette”. Disse har satt kryss på alle næringer som ikke drives. Alle kryss må i slike tilfeller slettes, og det settes kryss i boksen for ”Driver ikke med annen næring...”, alternativt at det som ikke er markert markeres og det som er markert strykes.

For å vurdere, og eventuelt imputere timer i tilleggsnæring, se timer i tilleggsnæring fra LU2007 [Tilleggstimer fra LU2007_veiledning ved vurdering av timer på LT2010.xls](#)

Tilleggsnæringer kan i enkelte tilfelle ha stort omfang. Dette har bidratt til at vi fom. 2010 definerer tilleggsnæringene som ”andre næringer basert på jordbruksbedriftens ressurser (areal, bygninger, maskiner eller produkt/råvarer). For noen brukere kan slike andre næringer være viktigere enn selve jordbruksdrifta og det kan være vanskelig å avgjøre om næringa skal defineres som tilleggsnæring. Det vil være letter å si at det er en næring knytta til jordbruksbedriften eller eiendommen. Det er ressursdelen som skal være avgjørende, og ikke omfang av arbeid/økonomi. Dersom næringen likevel defineres som selvstendig næring utenom jordbruksbedriften, så skal timene føres som timer utenom jordbruksbedriften i spørsmål 8 osv. Enkelte andre næringer medfører lite arbeidsforbruk, for eksempel bortfeste av tomter, utleie av jordbruksareal. Da trenger det ikke være timer i tilleggsnæringer selv om det krysses av for andre næringer i spørsmål 2.

Det er satt opp de samme svaralternativ som ble brukt i JT99, LU2001, LU 2003, LU2005 og LU2007 + enkelte nye andre næringer basert på bedriftens ressurser. Begrepet andre næringer omfatter mange former for næringsvirksomhet. På skjemaet er det også satt av plass hvor brukerne kan oppgi andre næringer. Eksempler på andre ikke nevnte næringer kan være:

- nye biologiske driftsformer for eksempel soppyrking, spireproduksjon o.a.
- landbruksverksted
- grus, sand
- golfbane, skianlegg

En del av dette er bortleie av areal *uten* at bruker er involvert og ifølge forordningen skal det ikke være med. Med bakgrunn i tidligere nasjonal praksis, fører vi dette som likevel tilleggsnæringer.

Noe av det som da blir igjen som andre tilleggsnæringer er: kennel, torv/torvtak, dåhjort/hjort, utleie av maskiner, båthavn, avfall/kompostering. Bakst føres under husflid.

Hester kan være tilknyttet jordbruksdrifta, men de kan også defineres som andre næringer (rideskoler mv.). Hester som blir registrert i produksjonstilskuddssammenheng, er hester som er eid av bruker, eller som er eid av andre og oppstallet hos eier. I det siste tilfellet er det en forutsetning at brukeren står for stell av dyra. Hvis det er andre utenforstående som leier stallplass og som samtidig steller hestene selv, vil dette defineres som annen næring (basert på utleie av bygningsressurs (driftsbygning)). Skillet mellom hva som skal registreres som tilleggsnæring og jordbruksdrift, bør gå mellom hesteavl og hester benyttet i jordbruksdrifta på den ene side, og hester til andre formål på den andre. Dette innebærer at en del hester som registreres i produksjonstilskuddet blir registrert som andre næringer basert på bedriftens ressurser i LT2010.

Binding av blomster må karakteriseres som tilleggsnæring uavhengig om det er egenproduserte blomster eller innkjøpte blomster som videreføres; "bearbeiding av jordbruksprodukter for salg".

Bearbeiding av eget skogsvirke, bortfest av tomter, utleie av jordbruksareal, grus/sand, golfbane etc krever at det finnes egen skog eller annet areal på enheten. Det må vurderes i hvert tilfelle, f.eks. vil kanskje noen som har hogd ved langs jordekanten som de selger kalle det for tilleggsnæring. *Juletrær eller pyntegrønt* kan produseres på innmark, men som regel bør det være skog/annet areal på enheter med slik produksjon. *Sjekk mot Landbruksregisteret i første omgang(?)*.

Når det gjelder *birøkt og tilleggsnæring* har vi satt et skille ved slynging. Alt arbeid i bigården (tilsyn og flytting av kuber, tømning av honning fra kubene og lignende) til og med slynging av honningen skal regnes som arbeid i jordbruksbedriften. Det som skjer etter slynging skal føres som annen næring (basert på råvarer/produkt) i spm.2 under *Videreforedling av råvarer til matprodukt for salg*. Ved henvendelser på telefon kan det være lurt å spørre om honningen blir levert til Honningcentralen. Enheter som leverer direkte til Honningcentralen gjør alt arbeid til om med slynging, og har dermed ikke videreforedling som en tilleggsnæring. Foredler birøkteren honningen for salg selv, skal denne delen føres opp som annen næring.

Jordbruksbedrifter som forpaktes kan som regel ikke ha arealkrevende tilleggsnæringer. Det er lagt inn mulige feilkontroller her, men de bør håndteres stramt! Unntaket er forpaktningsbruk der bruker(ne) **eier** annet areal.

Alle som har markert andre næringer bør ha ført timer på det, og bortfeste av tomter, utleie av våningshus, utleie av jordbruksareal, utleie av jakt- eller fiskerett o.l. føres opp med 5-10 timer hvis det ikke står noen timer fra før på skjemaet.

Hva som ikke regnes som annen næring (jf. EU-forordningen OGA=Other gainful activity):

- salg av egenproduserte jordbruksprodukter direkte til forbruker (gardsbutikk m.v). Dersom varen som selges krever en form for prosessering (for eksempel ost) regnes denne delen (ystingen) som tilleggsnæring i form av "videreforedling av råvarer til matprodukt for salg"
- pakkeri. Vasking og pakking av for eksempel grønnsaker og poteter skal ikke regnes som en tilleggsnæring. Unntaket er dersom denne pakkingen fører til en merkbar markedsfordel.
- kommersiell aktivitet som ikke direkte er linket til jordbruksbedriftens aktivitet, for eksempel en frisør eller regnskapsfører som bruker driftsbygningens lokaler. Dette regnes som en aktivitet utenfor jordbruket, men selve utleien av driftsbygningen føres opp som en tilleggsnæring.
- dersom en driftsbygning leies ut til lagring av båter, biler m.m., og driftsbygningen ikke brukes til jordbruksproduksjon i det hele tatt, skal dette ikke regnes som en tilleggsnæring. Brukes

driftsbygningen både til jordbruksproduksjon og til lagring av båter, regnes det derimot som en tilleggsnæring.

Fornybar energi

Dersom det er satt kryss i spm.3 bør det også være krysset av for ”produksjon og salg av fornybar energi” i spm.2. Merk at energiproduksjon til privat forbruk ikke skal regnes med. Dersom ved er ført opp under ”annen fornybar energi” skal dette krysset flyttes til ”fast biobrensel”.

Kravet til utstyr eller produksjon av fornybar energi er at det skal selges på markedet eller brukes i jordbruksdrifta, til for eksempel oppvarming av driftsbygning. Det mest aktuelle for Norge er utstyr eller produksjon av fornybar energi fra fast biobrensel. I dette inngår ved, rundvirke, pellets, halm m.m. For at det skal settes kryss her må jordbruksbedriften enten ha:

- 1) et dedikert utstyr som prosesserer trevirke til en foredlet biomasse (for eksempel til pellets eller flis). Normalt jordbruksutstyr som motorsag eller halmpresse regnes ikke som utstyr for produksjon av fornybar energi.
eller:
- 2) Biomassen blir produsert på jordbruksbedriften og blir brukt inn i et utstyr som konverterer biomasse om til energi (for eksempel en ovn som varmer opp vann til vannbåren varme)

Arbeidsinnsats

Personlig bruker og ektefelle/samboer

8. Arbeidsinnsats for personlig bruker og ektefelle/samboer.

Det skal gis opplysninger om arbeidsforbruk på og utenom jordbruksbedriften. Oppgave gis etter beste skjønn. Arbeidsforbruk på jordbruksbedriften skal fordeles på husdyr-, jord- og hagebruk, og eventuelt skogbruk og/eller tilleggsnæringer. Arbeid utført som deltaker i samdrift føres i rubrikken for timer utenom jordbruksbedriften.

Normalt skal det være ført timer for både personlig bruker og ektefelle/samboer, i hvert fall til en av dem. Selv om mesteparten av arbeidsinnsatsen leies inn, vil det uansett måtte brukes noen timer til administrasjon. En annen vanlig feil er at ektefelle/samboer blir utelatt. Unntak er dersom den ene av brukerne verken arbeider på eller utenom enheten. Dette vil være tilfelle for en del småbarnsforeldre, eldre, syke eller uføretrygdete. Det er lagt inn en mulig feilkontroll om at personlig bruker bør ha timer på jordbruksbedriften, dette bør sees i sammenheng med arbeidsinnsats til ektefelle/samboer og driftsleder. Dersom verken personlig bruker eller ektefelle/samboer har timer i husdyr-, jord- og hagebruk skal det være en driftsleder.

Dersom det er tvil om det er sannsynlig eller usannsynlig at bruker(ne) har arbeid utenom jordbruksbedriften kan lønnsinntekt være til noe hjelp, men husk at disse opplysningene gjelder for 2008. Vedkommende kan være trygdet, ha fødselspermisjon o.l.

Dersom det er ført mer enn 1 000 timer i skogbruket for personlig bruker, ektefelle/samboer eller driftsleder, bør dette vurderes opp mot skogarealet på enheten. Noen setter alt arbeid i skogen i rubrikken, uavhengig om arbeidet er utført i egen eller andres skog. Det går ikke å ha timer i skogen dersom en ikke har skog.

Andre næringer som utnytter jordbruksbedriftens arealer, bygninger og/eller maskiner, f.eks. leiekjøring med egen traktor, regnes som arbeid på jordbruksbedriften (annen næring på jordbruksbedriften) og oppgis under spm. 8. Vær oppmerksom på at noen kan ha misforstått dette og tenker på tilleggsnæringer

som arbeid utenom jordbruksbedriften. Dersom det er svært mange timer på tilleggsnæringer (>1500) bør det vurderes om dette er egne næringer og at timene bør føres som arbeid utenom enheten.

Timeverk som ansatt vil ofte være ført som kvarte, halve eller hele stillinger à ca. 1 750 timer. Selvstendig næringsdrivende vil ofte ha problemer med timeverk. Dersom det er oppført svært få timer, f.eks. 15 timer, kan dette være timer per uke. Dette kan kanskje Landbrukskontoret gi svar på.

Til hjelp for å finne ut om bruker og ektefelle jobber utenfor bruket, har vi fått lagt inn tall fra ei fil som viser inntekter til ref.bruker og medbruker i 2008. Feltene viser pensjon, lønn, inntekt fra jord, skog og fiske Tallene er fra 2008 og må vurderes litt i forhold til alder på bruker/medbruker., inntekt fra annen næring osv. Hvis ref. eller medbruker har for eksempel 300 000 + i inntekt, tyder det på at de har full jobb (1 750 timer) utenfor bruket.

Skoleelever, studenter og militære skal ikke føre opp timer til studier og militærtjeneste.

En del av enhetene med veksthus regner seg ikke som jord- og hagebruksenheter. De har derfor i liten grad svart på spørsmål om arbeidsinnsats. Dersom det er mangelfullt utfyllt kan det være lurt å kikke på hagebruksskjema (RA-0667). Merk at all arbeidsinnsats på RA-0667 skal finnes igjen på RA-0666. I tillegg kan det være mer arbeid på hovedskjemaet RA-0666.

Timeverk på over 3 500 timer totalt, betyr at vedkommende arbeider nesten 10 timer hver eneste dag gjennom hele året. Det vil være få brukere eller ektefeller/samboere som arbeider mer enn dette. Men det er et vanskelig spørsmål for oppgavegiver å svare på, og tallene vil være preget av skjønn. Tidligere ble det i forbindelse med produksjonstilskudd beregnet normert årsverk. Dette er noe som henger igjen og det brukes fortsatt av enkelte oppgavegivere som et utgangspunkt for besvarelsen. Det er imidlertid det faktiske timetallet vi er interessert i.

Vær oppmerksom på nye brukere som har tatt over drifta i løpet av de siste 12 månedene. Overtagelsestidspunktet kontrolleres mot BoF/LREG. Noen skriver at de faktisk har arbeidet på og utenom jordbruksbedriften siste 12 måneder. Dette er det mest korrekte. En må da huske å få med timene til tidligere brukere i spørsmål 11 eller 13. Noen nye brukere fører arbeidsinnsatsen til tidligere bruker(e) over på seg og eventuell ektefelle/samboer, til tross for at det er kortere tid enn 12 måneder siden de overtok. En slik løsning er i orden forutsatt at arbeidsinnsatsen til tidligere brukere ikke blir tatt med. Det viktigste er at samla arbeidsinnsats blir riktig, så får vi heller bære over med at det er ført på litt ulike personer. *Timeverkene må ikke dobbeltføres.*

Landbruksskoler, forskningsstasjoner o.l. er spesielle fordi antall arbeidstimer på enheten blir høye i forhold til areal og produksjon, siden timene også er knyttet til annet arbeid som undervisning og forskning. Her må det brukes skjønn for å finne antall timer som brukes til "normal drift". Det er som regel en del personer som er tilsatt i driften (røktere osv) utover det som går på skole/opplæring eller forskningsaktiviteten.

Driftsleder

Personlige brukere *kan* ha egen driftsleder og for disse skal spørsmål 5 - 8 fylles ut, men det er relativt uvanlig. I en del tilfeller har yngre generasjon tatt over bruket, mens det fortsatt er den eldre generasjonen som driver. Da kan det være litt uklart om det skal føres opp driftsleder og hvem. I forordningen står det at "manager" er den som har ansvar for daglige produksjonsrutiner og det økonomiske. Vanligvis er det den samme som brukeren ("holder").

For ansvarlige selskap, aksjeselskap o.l. skal det finnes en driftsleder og det skal være ført timer for denne i husdyr-, jord- og hagebruk. Driftsleder som har mer enn 2000 timer bør sjekkes. Vær oppmerksom på at denne kan ha eget foretak med jordbruksdrift utenom denne enheten. Timer i eget foretak føres da som timer utenom jordbruksbedriften.

Annen arbeidshjelp

9-17. Andre enn personlig bruker, ektefelle/samboer eller driftsleder som har arbeidet på jordbruksbedriften siste 12 måneder og timer til de som har arbeidet.

Familiemedlemmer: Slektninger i rett opp- eller nedstigende linje og søsken av personlig bruker og ektefelle/samboer (jf. skjema: "Besteforeldre, foreldre, barn, barnebarn, søsken eller svigerfamilie av personlig bruker"). Definisjonen avviker noe fra det offisielle begrepet familiemedlem.

Fast hjelp: Personer som har arbeidet på jordbruksbedriften hver uke hele eller størstedelen av året. Avløser skal med her. Dersom familiemedlemmer arbeider som fast hjelp, skal disse føres som familiemedlemmer.

Tilfeldig hjelp: Personer som har utført kortvarige arbeidsoppgaver, for eksempel innhøsting eller steinplukking. Landbruksvikar regnes som tilfeldig hjelp. Dersom familiemedlemmer arbeider som tilfeldig hjelp, skal disse føres som familiemedlemmer.

Selvstendig næringsdrivende: Annen gårdbruker, entreprenør, håndverker mv. For eksempel innleie av maskiner med fører service på melkeanlegg o.l.

Spørsmål 9-16 omfatter både lønna og ulønna arbeid for personer over 16 år. Samdrifter fører arbeidstakere utover driftsleder som fast hjelp. Dersom det er flere enn 6 deltakere eller andre ansatte i samdrifta, føres de overskytende som tilfeldig hjelp. De aller fleste husdyrbrukerne har avløser som skal regnes med. Dette kan Landbrukskontorene stort sett være behjelpelige med. Vær oppmerksom dersom det er samme timeantall og samme kjønn til driftsleder som til en av personene oppgitt i spørsmål 16. Det kan være at det da er dobbeltført. Ansvarlig selskap, institusjoner mv. skal ikke ha kryss for familiemedlemmer. Disse endres fra fast til eller tilfeldig hjelp.

Vanligvis vil ikke arbeidsinnsatsen til de ansatte overstige 1 800 timer, men unntak godtas. Det er lagt inn kontroller på 2 000 timer.

Selvstendig næringsdrivende skal føres opp i spørsmål 21.

Husk å vurdere det totale timetallet på jordbruksbedriften i forhold til produksjonstype og -omfang

Timer ført under tilleggsnæringer skal være knytta til den jordbruksbedriften som det gis oppgave for og f.eks. ikke arbeid øvrige familiemedlemmer eller fast ansatte har utenom jordbruksbedriften. Her kan nok noen misforstå!

Innleie av selvstendig næringsdrivende

21. Innleie av selvstendig næringsdrivende

Dette gjelder bare for innleid arbeidskraft til husdyr- jord- og hagebruk. Innleid entreprenør i skogen eller til f.eks. anlegg av ridebane (andre næringer) skal **ikke** tas med. For innleid selvstendig næringsdrivende til løpende drift, skal arbeid som er utført av anndre gårdbrukere føres her, men ikke byttarbeid. Mottatt byttarbeid skal ikke oppgis, men utført byttarbeid for andre skal føres som arbeid på egen jordbruksbedrift. Servicemenn og maskiner med fører er eksempler på innleid selvstendig næringsdrivende som skal føres under løpende drift. Erfaringene fra JT99 var at mange "glemte" å føre slike timer.

Timer til vedlikehold eller nyanlegg av våningshus eller andre hus som ikke er driftsbygninger skal ikke tas med. Dette gjelder i utgangspunktet også hus som er knyttet opp til tilleggsnæringer, men her må en vurdere bygningenes eventuelle verdi som ressurs for husdyr-, jord eller hagebruk.

Jordbruksareal og miljøspørsmål

Generelt

Alle definisjoner o.a. som omtales her, er ikke direkte relevant for LT2010, men dette kan være nyttig bakgrunnsinformasjon.

22-35. I alle arealspørsmål skal areal som inngår i jordbruksbedriften skal tas med, uavhengig av kommune- og fylkesgrenser.

Arealet skal oppgis i hele dekar (uten desimaler). Dersom arealet er ført med desimal strykes denne.

Jordbruksareal i drift skal samsvare med de jordbruksarealer det er søkt produksjonstilskudd for 31. juli 2010. Feilkontroll slår ut dersom fulldyrket eng på skjema avviker mer enn 25% fra PRO (31.07.10). Dersom det er mindre forskjeller mellom PRO og skjema venter vi med å endre dette til tallene fra årets søknad om produksjonstilskudd er kommet, antakelig en gang litt seint på høsten. Dersom det er større forskjeller mellom PRO og skjema, må dette sjekkes med kommunen. Men vær varsom. Vi skal ikke "avsløre" oppgavegivere som har ført opp annet areal enn det er søkt tilskudd for. Vi har *taushetsplikt* og må i slike sammenhenger være forsiktige.

I revisjonsbildet er det laget en boks som viser jordbruksareal i alt for jordbruksbedriften.

I prinsippet skal alt som bruker(ne) eier tas med på skjemaet til hovedbruket. I tilfeller der f.eks. medbruker eier en annen landbrukseiendom på en helt annen kant av landet, gjelder ikke dette. Da kan en ikke si at den andre eiendommen inngår som en del av jordbruksbedriften som det blir fylt ut skjema for her. Slikt areal tas derfor ikke med.

Andel av felles jordbruksareal, f.eks. fellesbeite skal med.

Jordbruksareal:

- *Fulldyrket jord:* Areal som er dyrket til vanlig pløedybde og som kan fornyes ved pløying.
- *Overflatedyrket jord:* Areal som for det meste er ryddet og jevnet i overflaten slik at maskinell høsting er mulig.
- *Innmarksbeite:* Areal som blir benyttet som beite eller som blir høstet på annen måte, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50 % av arealet skal være dekket av grasarter. Arealet skal være avgrenset av gjerde med mindre området har naturlige avgrensinger som elv, vann, fjell mv. Fra og med søknadsomgang 31.7.2010 gis det ikke tilskudd for innmarksbeite til seekere uten grovfôrdyr. Tilskuddet er også avhengig av antall dyr som går på beite (maksimalt innmarksbeiteareal pr. grovfôrdyr).

Eid jordbruksareal i alt: Ta med eget jordbruksareal som er i drift i 2010, inkludert ettårig brakk. Som jordbruksareal regnes fulldyrket jord, overflatedyrket jord og annet innmarksbeite. Vær obs på at en del har ført både eid og leid areal her, eget areal + leid areal.

Eid jordbruksareal ute av drift: Ta med areal som regnes som jordbruksareal, men som ikke er i drift. Areal brakklagt mer enn 1 år skal med her.

Eid jordbruksareal som er bortleid. Disse skal ha kryss for utleie av jordbruksareal som tilleggsnæring.

Leid jordbruksareal i drift: Ta med jordbruksareal i drift som leies som tilleggsjord eller som forpaktes.

Leid jordbruksareal ute av drift: Ta med leid areal som regnes som jordbruksareal, men som ikke er i drift. Areal brakklagt mer enn 1 år skal med her.

Produktiv skog: Omfatter areal som i gjennomsnitt for en normal omløpsperiode kan produsere minst 0,1 m³ trevirke per daa og år ($H_{40} > 5$), når arealet er bestokket med et treslag som passer for vekstforholdene på stedet. NB: Areal med produksjon av juletre og pyntegrønt regnes ofte som produktivt skogareal, men kan også produseres på innmark.

Annet areal: Omfatter alt landareal utenom jordbruksareal og produktivt skogareal. Areal av vann skal ikke tas med. Arealtyper som skal føres som annet areal er myr, bart fjell, ur og annet fastmarksareal. Videre omfatter annet areal plen, prydhave, hustomter, tunareal, veier, kraftgater, åpne grøfter og kanaler, masseuttak for grus mv. Fast anlagte campingplasser, areal for utleiehytter og golfbaner regnes også som annet areal. Alle enheter bør ha annet areal, unntaket er samdrifter og enheter som forpaktes. Slike enheter bør ikke ha annet areal. Enheter der alt jordbruksarealet leies/forpaktes bør ikke ha skogareal eller annet areal, f.eks. når barn forpakter av sine foreldre. De som forpakter kan imidlertid ha andre eiendommer. .

Miljøspørsmål – fulldyrka eng

22-24. Har jordbruksbedriften fulldyrket eng til slått eller beite, eget eller leid, på jordbruksbedriften i 2010?

Alle med jordbruksareal i drift skal svare på dette spørsmålet. De som ikke har jordbruksareal i drift skal ikke ha opplysninger her. Verken engareal eller tilsådd areal kan være større enn jordbruksareal i drift. Det er lagt inn en 25 % kontroll i forhold til PRO 31.07.09. Av erfaring er det en del oppgavegivere som leser ”fulldyrket jord” her, og tar med all fulldyrket jordbruksareal istedenfor fulldyrket eng. Fulldyrket eng i spm.23 må da settes lik areal av fulldyrket eng (pk210) det søkes tilskudd på.

Engareal fornyet sist 0-4 år. Det er lagt inn kontroll på at ikke mer enn 80 % av engareal skal være nytt.

Generelt vil jordbruksbedrifter med husdyr som krever god fôrkvalitet (melkekyr) i hovedsak ha ny eng. Bedrifter som har tungdreven jord (bratt areal, små jordlapper og lignende) og/eller sau/hest hvor høy fôrkvalitet ikke er så avgjørende vil i hovedsak ha mer gammel eng.

Miljøspørsmål - husdyrgjødsel

25 og 26. Har det blitt spredd husdyrgjødsel på eget eller leid jordbruksareal i løpet av de siste 12 månedene? Mottatt husdyrgjødsel fra andre jordbruksbedrifter skal også regnes med, mens areal som leies eller disponeres kun for spredning av husdyrgjødsel og der avlingen høstes av andre ikke skal regnes med.

Dersom det ble spredd husdyrgjødsel på samme areal flere ganger, skal arealet bare regnes med én gang. Dersom både bløtgjødsel og fastgjødsel ble spredd på samme areal, skal bare den gjødseltypen som betydde mest oppgis. Det betyr at summen av feltet bløtgjødsel, fulldyrket eng og feltet fastgjødsel, fulldyrket eng ikke kan være større enn areal av fulldyrket eng det er søkt tilskudd på. Feltet ”herav areal injisert/nedmoldet innen fire timer” skal være mindre eller likt feltet som står til venstre for dette feltet.

27. Har det i løpet av de siste 12 månedene blitt solgt eller levert husdyrgjødsel til andre?

Samdrifter som leverer husdyrgjødsel til medlemmene skal sette kryss her. Medlemmene, eller andre som mottar gjødsel, skal da fylle ut spm.25 og 26.

Samdrifter som ikke har eget jordbruksareal skal ikke fylle ut opplysninger om spredd husdyrgjødsel i spm.25 og 26. Dersom det er gjort må disse opplysningene overføres til ett eller flere medlemmer av samdrifta.

Miljøspørsmål - drenering

29-32. Er noe av eget eller leid jordbruksareal som jordbruksbedriften driver, dårlig drenert?

På spørsmål om dårlig drenering er det opp til oppgavegiver å vurdere om jorda er dårlig drenert. Summen av areal som er dårlig drenert i spm.30 kan ikke overstige jordbruksareal i drift på enheten.

Miljøspørsmål - vanning

33-35. Har jordbruksbedriften vanningsanlegg? *Vanningsanlegg i veksthus skal ikke tas med.* Dersom enheten kun har veksthusareal fjernes opplysningene.

Alle med jordbruksareal i drift skal svare. Arealet som kan vannes gjelder jordbruksareal i drift, ikke jordbruksareal ute av drift. Vannet areal kan derfor maksimalt være like stort som jordbruksareal i drift.

VEDLEGG 10

Automatisk oppretting i SAS (AO-SAS)

For å effektivere revisjonsprosessen ble det satt i gang et samarbeidsprosjekt mellom IT, metode og fagseksjonen. Opplegget tok for seg kontroller for å editere innsendte opplysninger etter faste regler, i tillegg til å imputere opplysninger ved partielt frafall basert på verdier til bedrifter som var mest mulig like i produksjon og geografi.

I første steg ble det gjort filuttrekk fra Dynarev, og fila ble så importert til SAS for automatisk oppretting. Flere metoder ble brukt for å editere og/eller imputere opplysninger:

1. Hvis – så setninger. Hvis forutsetning N er oppfylt skal variabel X ha verdi Y. Denne metoden ble blant annet brukt for å:
 - a. Imputere med bakgrunn i registerdata (lønnsinntekt for bruker og ektefelle, og data fra søknader om produksjonstilskudd)
 - b. Rette opp ja/nei spørsmål for å få konsistens i skjemaet
 - c. Legg inn begrensninger etter naboimputering
2. Imputering etter proporsjonal frekvensfordeling
 - a. Kjønn mangler - finner kjønnsfordeling hos alle enheter som har fylt ut kjønn og imputerer kjønn etter denne frekvensfordelingen
 - b. Alder på eng mangler – finner aldersfordeling innen hvert stratum og imputerer etter proporsjonal aldersfordeling i tilsvarende stratum

3. Nærmeste nabo imputering

Imputeringen gjøres tema for tema. Avhengig av utfylling på de temaspesifikke sesjonene kan for eksempel en enhet være definert i givergruppen for et tema, mens enheten kan mangle opplysninger i en annen sesjon, og dermed være definert i gruppen hvor det skal imputeres en verdi. En fornuftig og god stratifisering er hovednøkkelen for å finne en givernabo en kan hente en akseptabel opplysning fra. I tellinga var det i hovedsak arbeidsinnsats og produksjonsmetoder en ønsket å imputere verdier ved hjelp av nærmeste nabo metoden. Av aktuelle registre og andre tilgjengelige opplysninger ble det identifisert sentrale faktorer som påvirker arbeidsinnsats og produksjonsmetodene i jordbruket.

Følgende faktorer ble valgt:

- i. Driftsform
- ii. Størrelsen på jordbruksareal i drift
- iii. Antall husdyr og husdyrslag (omregnet til husdyrenheter)
- iv. Region (bruk av GIS for å klassifisere jordbruksbedriftene etter jordbruksregioner fra Skog og landskap)

I stratifiseringen skilles det på om det er en dominerende driftsform med eller uten husdyr:

- Driftsform = areal → klasseinndeling etter jordbruksareal (forklaring)
- Driftsform = husdyr → klasseinndeling etter husdyrenhet (forklaring)

I neste steg brukes en klasseinndeling som er lik driftsform * jordbruksregion (klasse)

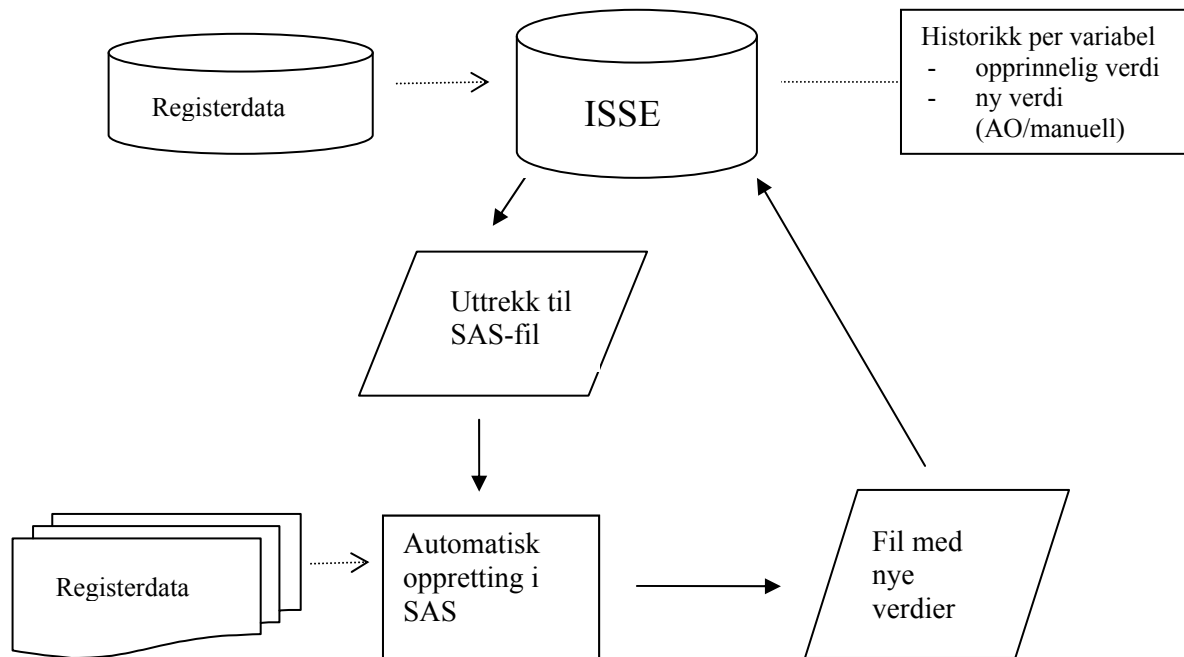
Hovedstegene i ”nærmeste nabo”-imputering:

- a. Definere en givergruppe
- b. Definere gruppen som skal imputeres
- c. Finner naboen som er mindre i forhold til sorteringsvariablene (forklaring, klasse, timer m.m.)
- d. Finner naboen som er større i forhold til sorteringsvariablene
- e. Bestemmer om det er naboen over eller under som skal bli giver – hvem ligger nærmest?
- f. Henter inn verdier fra naboen

g. Justeringer for å sikre konsistens på enhetsnivå

Etter at AO-SAS programmet er kjørt må det gjøres en del tilpassninger av fila før den lastes inn i Dynarev igjen. Alle variabler som ikke er gjort noe med må endres, og alle numeriske variabler må avrundes til heltall. I tillegg må variabler som skal være alfanumeriske konverteres tilbake.

Prosesskart for AO-SAS:

VEDLEGG 11

Arealstatistikk for landbrukseiendommer

I forbindelse med Landbrukstelling 2010 ble det gjennomført et registerprosjekt som hadde som mål å gi detaljert arealstatistikk for landbrukseiendommer. Denne statistikken hadde også påvirkning på populasjonen av landbrukseiendommer da det i SSB brukes en nedre arealgrense for hva en definerer som landbrukseiendom. Digitale eiendomskart (DEK) fra Matrikkelen inneholder opplysninger om grunneiendommer, men har ingen opplysninger om eiendommer. Det ble derfor gjort koblinger mot Landbruksregisteret (Lreg) for å bruke koblinger av grunneiendommer til landbrukseiendommer som ligger i dette registeret. Landbruksregisteret har ikke opplysninger om grunneiendommer med flere matrikkelnummer. I tilfeller med flere matrikkelnummer er det i Landbruksregisteret valgt ut et matrikkelnummer for grunneiendommen. DEK har med alle matrikkelnummer som er knyttet til en grunneiendom, og ved kobling var det derfor nødvendig å splitte opp matrikkelnumrene i DEK for deretter å koble mot Landbruksregisteret. I disse koblingene ble det gjort en oppsplitting og koblingsforsøk med de ti første matrikkelnumrene knyttet til en grunneiendom i DEK.

GIS-analysene ble kjørt med programvaren ArcGIS. I analysen ble først Matrikkeldata (digitalt eiendomskart) lagt over arealressurskartet (AR-STAT). AR-STAT er et kartgrunnlag som kommer fra Skog og landskap, og bearbeidet av seksjon for naturressurs- og miljøstatistikk i SSB (lenke til dokumentasjonsnotat). Arealinndelingen som brukes i AR-STAT er gjort etter standard for arealklassifisering, som beskrevet i STABAS.

I ArcGIS ble det lagd en modell i ModelBuilder. Modellen ble lagt inn i en overkjøringsmodell for kommunevise kjøring. Resultatfiler er kommunefiler for 1) DEK_ARSTAT_k0101 (med kobling til Landbruksregisteret) og 2) ARSTATutenom_k0101 (grunneiendommer med jord/skog uten kobling til Landbruksregisteret). Resultatfilene fra 1) blir hentet over i SAS for videre bearbeiding og tabulering. Resultatfilene fra 2) har bare opplysninger om jord- og skogareal for grunneiendommer uten kobling til Landbruksregisteret. For å få med areal i alt og fordeling på arealtyper på disse grunneiendommene ble det besluttet å gjøre en ny GIS-kjøring. En ny modell med kommunevise kjøring ble lagd i ModelBuilder for å få med alt areal på grunneiendommer uten kobling til Landbruksregisteret.

Fila ble hentet tilbake i SAS og grunneiendommer med minst 1 dekar jordbruksareal og/eller 5 dekar skogareal ble selektert ut. Deretter ble det forsøkt tilkoblet eieropplysninger til grunneiendommene med inntil fire ulike eiere (grunneiendommer med fire eller færre i nevner for eierandel). Fil det ble koblet mot var en fil med opplysninger om eier(e) fra Matrikkelen.

Resultatet blir totalt tre sluttfiler:

1. Itmet24.ar_lbreiend_utenomlbr_g2010_aug – 200398 eiendommer med alle eiendommer/grunneiendommer som finnes i Landbruksregisteret.
2. Itmet24.utenom_matr_ikkelreg_g2010_aug – 57508 eiendommer (summert opp til eiendom med kommunenummer og inntil fire eiere, dvs komm_id_ny=kommnr||eier1||eier2||eier3||eier4). Dette er eiendommer som finnes i Matrikkelen, men ikke i Lreg
3. Itmet24.utenom_ikkeMatLreg_g2010_aug – 10359 grunneiendommer som ikke finnes i Matrikkelen (dvs. med inntil fire ulike eiere) eller Lreg.

Resultatfil nr. 2 som ikke har kobling til Lreg, men har kobling til Matrikkelen med eieropplysning blir summert opp til eiendommer etter prinsippet samme eier i samme kommune. Resultatfil nr. 1 følger Landbruksregisterets eiendomsstruktur, og i en del tilfeller vil en finne flere eiendommer med samme eier i samme kommune (for eksempel har Nes kommune 19 eiendommer i Lreg).

Resultatfil nr. 1 og nr. 2 blir slått sammen til ei fil, og danner grunnlaget for statistikk over landbrukseiendommer (Itmet24.arstat_lbreiendom_g2010_aug).

Arealkategorier som blir spesifisert i prosjektet
Enhet: Dekar med 1 desimal

Hovedgrupper:

Areal til boligbebyggelse

Areal til fritidsbebyggelse

Bebygd areal for landbruk/fiske

Areal til næringsbebyggelse, offentlig og privat tjenesteyting

Areal til undervisningsbygg, helse og kultur

Areal til transport/tele/teknisk infrastruktur (bebyggelse, veier, jernbane mv.)

Areal til beredskapsbygg og Forsvaret

Areal til "grønne områder" (parker, kirkegårder mv.)

Areal til idretts- og sportsområder (idrettsbaner, idrettshaller, golfbane mv.)

Areal til uklassifisert bebyggelse og anlegg

Fulldyrka jordbruksareal

Overflatedyrka eng til slått og beite

Areal til innmarksbeite

Produktivt skogareal, barskog

Produktivt skogareal, blandingsskog

Produktivt skogareal, lauvskog

Areal til uklassifisert skog, ved summering legges dette til uproduktivt skogareal

Ikke produktivt skogareal

Areal til åpen fastmark

Areal til våtmark

Areal til bart fjell, grus- og blokkmark, isbre

Areal til vann, ferskvann/saltvann

Areal som er uklassifisert bebygd område

Undergrupper for næringsbebyggelse:

Bebygd område for landbruk og fiske, nivå 1

Næringsbebyggelse landbruk, nivå 2

Næringsbebyggelse fiske, nivå 2

Næringsbebyggelse akvakultur, reindrift, nivå 2

Næringsbebyggelse industri, bergverk, utvinning og lager, nivå 2

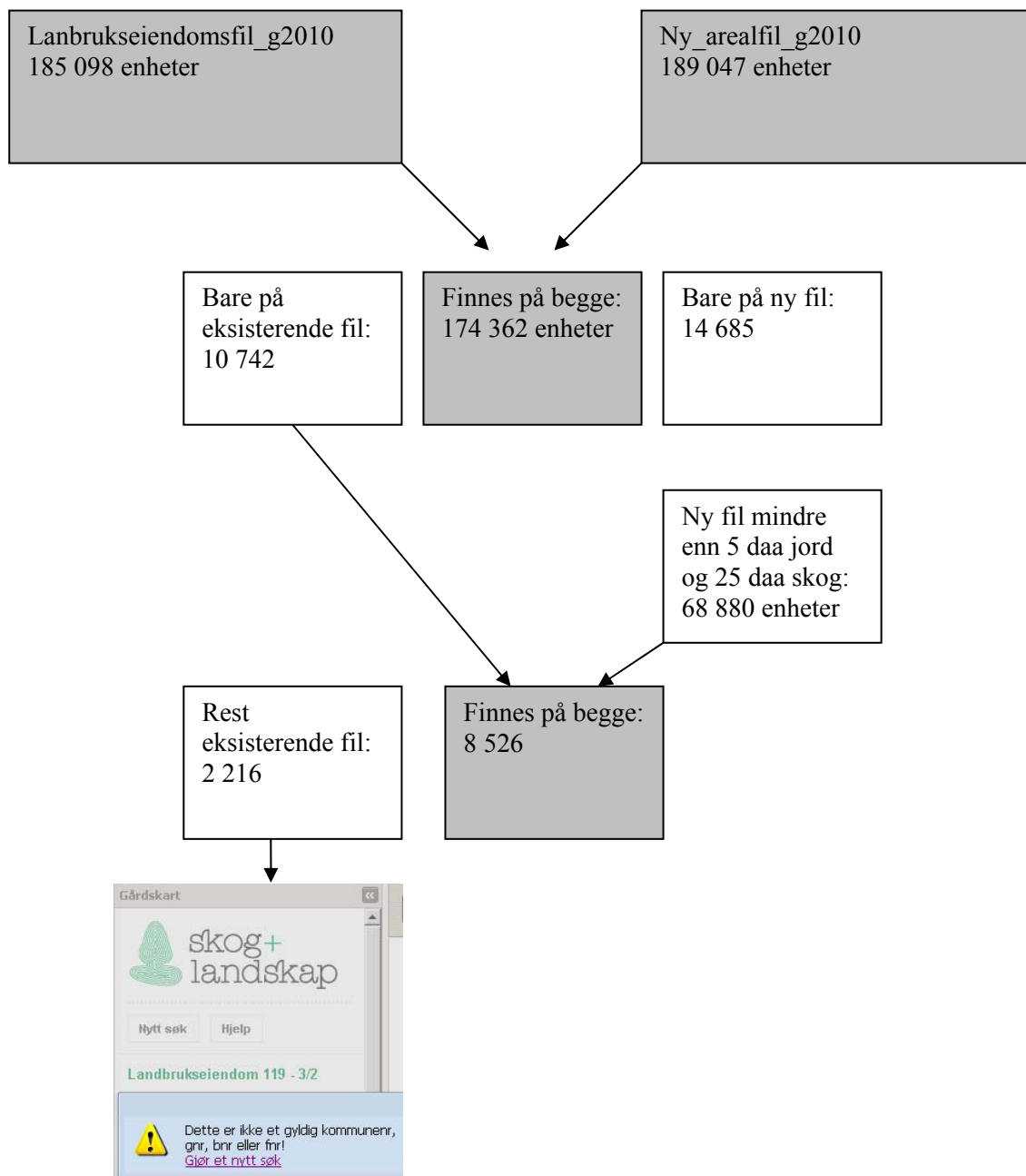
Næringsbebyggelse kontor og forretning, nivå 2

Næringsbebyggelse overnatting og bevertning, nivå 2

Næringsbebyggelse blandet næringsvirksomhet, nivå 2

Næringsbebyggelse for øvrig, nivå 2

OVERSIKT OVER ENHETER

Arrondering av jordbruksareal

Ved Jordbrukstelling 1999 ble opplysninger om arrondering, som sier noe om hvor store og sammenhengende jordbruksarealene er, samlet inn via spørreskjema. Ved revisjon av innkomne skjema viste det seg at opplysninger om antall teiger og jordstykker var svært mangelfullt utfylt og var i mange tilfeller oppgitt feil. Opplysningene krevde derfor store revisjonsressurser i form av kontroller, oppretting og imputering.

Ved den fullstendige tellingen i 2010 ønsket en å videreføre denne statistikken, men nå som et registerprosjekt. I Landbrukstelling 2010 var ett av hovedmålene å publisere analyse over teiger og jordstykker i løpet av 2012. Prosjektet ble gjennomført ved hjelp av geografiske informasjonssystemer (GIS). I tillegg har en stor del av jobben vært tilrettelegging, kobling og bearbeiding av filer, samt tabulering i SAS. Landbruksregistret, Matrikkelen og Arealressurs kartdata har vært sentrale registre i prosjektet.

GIS-analysen gir en oversikt over antall teiger og jordstykker og deres arealstørrelser for hver landbrukseiendom. Dette aggregeres opp til aktive jordbruksbedrifter med fordeling av teiger og jordstykker for både eid og leid jordbruksareal.

Ved gjennomgang av resultater fra prosjektet viste det seg at det var problematisk å publisere resultatene som offisiell statistikk da disse ikke var sammenlignbare med Jordbrukstelling 1999. Dette skyldes flere forhold. For det første er teigbegrepet i Matrikkelen forskjellig fra teigbegrepet som ble bruk i Jordbrukstelling 1999. For det andre gjorde Jordbrukstelling 1999 unntak fra teigoppdeling dersom en teig var delt av offentlig veg og jernbane. I Matrikkelen er regelen å dele opp i flere teiger når en eiendom krysses av veg, jernbane og bekk/elv over en viss bredde.

For å tilnærme seg definisjonen brukt i Jordbrukstelling 1999 ble det gjort en ny analyse for fem tilfeldig valgte kommuner. Metoden gikk ut på å legge på en buffer på alle eiendomsteiger i Matrikkelen for å identifisere om naboteiger tilhørte samme eier. I tilfeller der naboteigene hadde samme eier ble disse slått sammen til én teig. Resultater fra de fem testkommunene viste at antall teiger ble redusert med 19-34 prosent.

Opprinnelig var det satt et mål om å publisere resultater for arrondering fra Landbrukstelling 2010. Underveis i prosjektet viste det seg at det var mange svakheter i kartgrunnlag, metoden og klassifiseringsproblemer. Det ble derfor besluttet at det ikke skulle publiseres offisiell statistikk fra prosjektet. Prosjektet konkluderer likevel med at det er mulig å beregne arrondering av jordbruksareal ved hjelp av en GIS-analyse. Det bør startes en ny tidsserie, da metode og datafangst er for ulike i forhold til data som ble samlet inn i 1999. Metode og utkomme fra en ny analyse for hele landet må diskuteres med brukere av statistikken.

Prosjektet har vist at begrepsbruk og klassifisering er svært viktig for resultatet. Ulike registre kan inneholde likelydende begreper med ulik betydning. Ved å gjøre visse tilpasninger ser vi at beregninger av arrondering av jordbruksareal er mulig med en GIS-analyse. Likevel må det konstateres at resultatene fra denne analysen ikke er direkte sammenlignbare med tilsvarende statistikk fra Jordbrukstelling 1999.

Resultatene fra analysen vil bli drøftet med sentrale brukere og samarbeidspartnere. Dels for å få kritiske merknader til selve metoden, og dels for å få respons fra brukerne på hva det er viktigst å belyse. Dette vil tjene som grunnlag for nye beregninger etter forbedret metode.

Det er neppe hensiktsmessig å legge opp til årlig oppdatering av statistikken. Neste runde bør vente til søknader om produksjonstilskudd blir kartbaserte. Slik det nå ser ut, vil dette gjelde fra 2016. I beste fall vil vi da ha grunnlag for mer omfattende analyser, der det kan være aktuelt å se på følgende forhold:

- Landbrukseiendommer som ikke lenger har jordbruksareal i drift

- Hvilke parametre kjennetegner disse eiendommene?
 - Arealstørrelse
 - Siste driftsform og produksjon
 - Næringsinntekt og annen inntekt
 - Gjeld
 - Geografi
 - Bosetting
 - Bygningsmasse (alder m.m.)
 - Demografi (eier, husholdning)
- Hvilke teiger og jordstykker har gått ut av drift?
 - Arealstørrelse
 - Geografi
 - Hvor langt unna er nærmeste aktive jordbruksbedrift med arealproduksjon?
 - Hvilken arealklassifisering har disse?
 - Hvilken jordkvalitet har disse?
 - Knyttes mot omdisponering av jordbruksareal til andre formål?

Farm Structure Survey 2009/2010 Survey on Agricultural Production Methods 2009/2010

National Methodological Report (NMR)

According to Art. 12 of Regulation (EC) No 1166/2008 of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 published in the Official Journal of the European Union L 321, p.14 of 1 December 2008

State: Norway

FARM STRUCTURE SURVEY 2009/2010

SURVEY ON AGRICULTURAL PRODUCTION METHODS 2009/2010

NATIONAL METHODOLOGICAL REPORT

CONTENTS

SUMMARY	3
1. CONTACTS.....	4
2. SURVEY METHODOLOGY	4
2.1 National legislation	4
2.2 Characteristics and reference period	4
2.3 Survey organisation.....	6
2.4 Calendar (overview of work progress).....	7
2.5 Population and frame	7
2.6 Survey design	8
2.7 Sampling, data collection and data entry	9
2.7.1 Drawing the sample for SAPM	9
2.7.2 Data collection and data entry	13
2.7.3 Use of administrative data sources.....	13
2.8 Specific topics	16
2.8.1 Common Land.....	16
2.8.2 Geographical reference of the holding	16
2.8.3 Volume of water used for irrigation	17
2.8.4 Other issues	17
2.9 Response burden policy	18
3. ACCURACY AND RELIABILITY OF THE DATA COLLECTED.....	18
3.1 Data processing, analysis and estimation	18
3.1.1 Estimation and sampling errors for SAPM	18
3.1.2 Non sampling errors	19
3.1.3 Methods for handling missing or incorrect data items	20
3.1.4 Control of the data.....	20
3.2 Evaluation of results	20
3.3 Data Revision Policy	23
4. ACCESSIBILITY AND PUNCTUALITY	23
4.1 Publications	23
4.2 Timeliness and Punctuality	24
5. CONFIDENTIALITY AND SECURITY	24
ANNEXES	25
Annex 1	25

SUMMARY

The Farm Structure Survey (FSS) 2010 was conducted as a census by Statistic Norway, Division for Primary Industry Statistics. The census was organised as a project within the Division in the period 2008-2012. The Survey on Agricultural Production Methods (SAPM) was conducted as a sample survey in 2011 by the same division within Statistics Norway.

The census covered both information which Norway is obliged to provide according to the EEA agreement and information needed for national purposes. Data was provided partly from administrative sources and partly from own data collection based on questionnaires. The census comprised all agricultural and forestry properties, irrespective of active farming. However, this report comprises the part regarding active farms and the census is referred to as the Census of Agriculture 2010.

The census comprised all holdings in agriculture, including livestock husbandry, horticulture and permanent crops. All holdings operating at least 0.5 hectare of agricultural area on 31 July 2010, were required to report to the census. In addition, supplementary thresholds were established to include holdings with solely livestock husbandry or horticultural/permanent crops.

Statistics Norway annually creates a Population of Agricultural Holdings based on the Governmental Production Subsidy System and some other administrative registers. The data provided for each individual holding include agricultural area by crop, number of different livestock categories and organic farming. This population with some amendments made the basis for the census.

The most important administrative data source exploited was the Applications for Governmental Production Subsidies. This source provided detailed information about agricultural area by crop and number of different livestock. Information on whether or not a holding is practising organic farming, or is converting to this practise, was also provided from this system. Other administrative data sources directly exploited were: the National Cadastre System, the Farm Register, the Register on Bovine Animals, the Organic Farming Register and the Education Register.

Three different questionnaires were used in the questionnaire-based data collection to the census:

- All respondents had to fill in the Main Questionnaire
- All with horticultural and/or permanent crop areas exceeding certain thresholds had to fill in the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire
- Those who did not apply for subsidies had to fill in the Additional Questionnaire on agricultural area and livestock

The paper questionnaires were mailed to all running holdings according to the Population of Agricultural holdings. The respondents had the option to respond via electronic questionnaire on Internet, and 24 % of the holders did so. Paper questionnaires were read optically in Statistics Norway. During the further data processing the questionnaires were checked by means of computerized controls and automatic editing. If necessary, Statistics Norway contacted the respondents in the editing process. Approximately 3 % of the respondents refused to fill in the questionnaire(s), or the questionnaire(s) were not returned by other reasons. For these holdings, information was imputed.

Finally, a total of 46 624 holdings were required to be included in the census, of which 3 036 also had horticultural and/or permanent crop areas and 855 did not apply for subsidies. Presentation of preliminary results started on Internet in December 2010, while the first final results were presented in July 2011.

The SAPM was carried out as a sample survey from April to June 2011. The reference period was 2010. The frame for the sample was the census population. The sample design was based on location, utilised agricultural area and farm type. Questionnaires were mailed to a total of 9 886 holdings. By various

reasons 653 of the active holdings did not respond. Finally, 9 233 holdings were left in the sample, corresponding 19.8 % of the census population.

The respondents had the option to respond via electronic questionnaire on Internet, and 37 % of the holders did so. In Statistics Norway, paper questionnaires were read optically and all questionnaires were checked by means of computerized controls. The first results from the SAPM were presented on Internet in December 2011.

1. CONTACTS

Contact organisation	Statistics Norway
Contact organisation unit	Division for Primary Industry Statistics
Contact name	Mr. Ole Rognstad and Mr. Reidar Steffenstorpet
Contact person function	Statisticians
Contact mail address	NO-2225 Kongsvinger, Norway
Contact email address	oro@ssb.no and rei@ssb.no
Contact phone number	+47 62 88 50 00

2. SURVEY METHODOLOGY

2.1 National legislation

There was no separate national legislation concerning the Farm Structure Survey 2010. Information was collected according to the Statistics Act of 16 June 1989 No 54. While § 2-2 concerns the obligation to provide information from any person, § 3-2 states the right of Statistics Norway to use administrative data systems in the state administration and in nationwide municipal organisations. The Statistics Act was also the legal basis regarding the SAPM.

2.2 Characteristics and reference period

Characteristics surveyed only for national purposes

- Man-hours in forestry on the holding for all categories of labour force directly employed by the holding
- Man-hours in other supplementary industry on the holding for all categories of labour force directly employed by the holding
- Man-hours off the holding for each of the categories holder, spouse/cohabitant and manager
- Occasional help by gender
- Other gainful activities of the holding: some categories outside the EU definition
- Drainage: poorly drained agricultural area and utilised agricultural area drained in the last five years
- Distribution of temporary grass area by age
- Tillage methods: distribution by three crop groups
- Soil conservation: distribution by three crop groups
- Manure: distribution of manure application by five crops/crop groups
- Grazing: distribution of grazing by type of grazing land and type of livestock
- Manure storage capacity in months

Most of the variables in the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire were included in order to meet national needs. Areas of nurseries (2.04.05) and herbs (2.01.06.12) were collected via this questionnaire. Furthermore, these areas were used in calculating the areas of flowers grown outdoor (2.01.08.01) and vegetables etc. grown outdoor (2.01.07.01.02)

Deviation from the EU list of characteristics and definitions

- 2.01.09.02 Forage plants, other green fodder: Non-significant areas of fodder roots and brassicas (2.01.05) and grain for silage are included
- 2.04.05 Nurseries: Area of forest-tree nursery is excluded
- 2.05.02 Wooded area: Only productive forest area is included
- 2.05.03 Other land: Wooded area not assessed as productive forest area is included
- 3.05.02 Laying hens: Breeding cocks are not included

Characteristics not collected

Characteristics pre-defined as not existing, non-significant or not relevant in Norway are listed in annex 1. NE characteristics are mainly caused by climate conditions, while determining NS characteristics is based on expert assessments, experience from previous surveys or other data sources. No exact thresholds were defined. For more details, see annex 1.

Characteristics not collected for other reasons:

- 5.01.02.04.b Vocational training: Unfortunately, this characteristic was forgotten when the Main Questionnaire was created. The missing was detected in the last stage but it was considered too burdensome and too risky in relation to the time table to revise the questionnaires (paper and web)
- 5.02.03 Other gainful activities of the other members of the sole holder's family: These characteristics have neither been collected by Norway in earlier FSSs. The reason is that respondents are unwilling to report activity *off* the holding for family members or other labour force.

Reference date/period

- Holdings, utilised agricultural area by crop, number of different livestock categories, except sheep: 31 July 2010
- The number of sheep: 1 June 2010 or at start of the grazing season. Start of grazing season varies by region, from middle of May to middle of June.
- Labour input, irrigation: the 12 months period prior to 31 July 2010
- Tillage methods: autumn 2009/spring 2010
- Soil conservation: winter 2009-2010
- Grazing: grazing season 2010
- Animal housing: "places" in use in 2010
- Manure application, manure storage: 2010

Changes of definitions, reference time etc. affecting the comparability with previous surveys

Temporary grass (2.01.09.01) and permanent grassland (2.03.01), excluding rough grazing: At national level Norway has applied the following definition of arable land (temporary grassland) for a very long time:

Agricultural area that has been ploughed and can still be ploughed further. The area can be used for cultivating field crops or meadow and pasture renewed by ploughing.

This definition is well incorporated in government administration etc.

When preparing the FSS 1999 we were aware of the difference between our definition and the EU definition (threshold of five years) and therefore we decided to collect information on age of temporary grassland in order to strictly fulfil the EU definition. Later, we have realised that following up the EU definition causes more response burden, more work burden for Statistics Norway and possibly confusion for the users of statistics. For example, the FSS 1999-2007 data reported to Eurostat have been according to the EU definition, while the annual crops statistics reported have been according to the national definition. All statistics presented at national level have been according to the national definition. Statistics reported to FAO etc. have mainly been according to the national definition. Based on experience from this period, we now are in favour of applying the national definition in all statistics. The next table illustrates the differences.

Temporary and permanent grassland, excluding rough grazing. Hectares. 1999 and 2010

Year	Temporary grassland according to the Norwegian definition			Permanent grassland
	Total	By age		
		0-4 years old	> 4 years old	
1999	487 662	249 023	238 639	29 517
2010	476 545	210 485	266 060	20 704

In FSS 1999, 249 023 ha temporary grassland were included in arable land, while 238 639 ha were included in permanent grassland (pasture and meadow, excluding rough grazings). In FSS 2010, age of temporary grassland has been ignored and thus 476 545 ha are included in arable land.

No other significant changes in definitions, reference time etc. has taken place since 1999.

The FSS and SAPM 2010 comprised four questionnaires, see annex 2. All respondents in FSS had to fill in the Main Questionnaire (Census of Agriculture 2010). This questionnaire was available in two versions, one for holdings operated by a natural person who was sole holder and one for group holdings and legal persons. The only difference between the two versions applied to the questions about labour input. Only the version for natural person is included in annex 2. All respondents with horticultural and/or permanent crop areas exceeding certain thresholds had to fill in the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire and those who do not apply for subsidies had to fill in the Area and Livestock Questionnaire. There was one questionnaire related to the SAPM.

2.3 Survey organisation

The FSS and SAPM were carried out by Statistics Norway, Division for Primary Industry Statistics. Within the Division, the FSS (census) was organised as a separate project with its own budget and a project leader was engaged as from autumn 2008. In 2009 two more persons were recruited to the project, and five persons were engaged for the period August 2010 – July 2011 in the data editing process. The persons were recruited within Statistics Norway. All persons were trained in definitions, instructions etc. and in the manual and computerised editing routines.

Within Statistics Norway a steering committee and a reference group were appointed for the project. The steering committee consisted of the director of the Department of Industry Statistics and head of Division for Primary Industry Statistics, while the reference group consisted of people from different statistical divisions; Division for IT, Division for Data Collection, Division for Information and Publishing and Division for Statistical Methods and Standards.

In addition to the internal committees, the project received advice from the Advisory Committee for Agricultural and Forestry Statistics. The members of this committee represent the most important users of agricultural statistics. In addition, important users of horticultural and permanent crops statistics were advising during preparation of the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire.

During the different stages of the census the project co-operated closely with other divisions within Statistics Norway: Division for IT (pre-printing of questionnaires, editing routines, establishment and maintenance of data bases etc.), Division for Data Collection (data entry), Division for Statistical Methods and Standards (estimation of preliminary results) and Division for Information and Publishing (information and dissemination of results).

During the years 2008-2012 a total of 26 000 man-hours were applied to the census in Statistics Norway. A little of the labour input was related to data about agricultural and forestry properties. The project will be finished within the budget limit, which for the period 2009-2012 was NOK 15 millions.

A pilot survey was carried out in autumn 2009. The main purpose was to test the Main Questionnaire. Other aims were to test the web-reporting portal Altinn and other processing routines. The pilot survey gave useful information regarding the completion of the Main Questionnaire.

The following activities were organized to promote the census:

- A special website with information, history and questionnaires
- Articles in agricultural magazines and newspapers
- Coordination with the Application for Governmental Production Subsidies: Information about the census accompanied the application form and there was a link between the electronic application form and the electronic version of the Census of Agriculture 2010 questionnaires

2.4 Calendar (overview of work progress)

Autumn 2008	Project leader was appointed
2009	- Recruiting two fellow-workers - Co-ordination with the governmental production subsidy system - Ranking characteristics and creating the Main Questionnaire - Pilot survey Main Questionnaire - Preparing processing routines
1. half year 2010	- Preparing the final Main Questionnaire - Further preparation of processing routines - Preparing Horticulture and Permanent Crops Questionnaire and processing routines - Preparing Area and Livestock Questionnaire and processing routines
Mid July 2010	Mailing questionnaires etc. to the respondents
31 July 2010	Census date FSS
Aug 2010	Recruiting five fellow-workers for the editing process
Aug - Dec 2010	Data collection and data entry FSS questionnaires
Aug 2010 - Nov 2011	Editing data from FSS questionnaires
Dec 2010	Dissemination of preliminary results from the Main Questionnaire and the Area and Livestock Questionnaire
Mar 2011	Dissemination of preliminary results from the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire
Apr 2011 - June 2011	Data collection and data entry SAPM Questionnaire
July 2011	Dissemination of first final results from the Main Questionnaire and the Area and Livestock Questionnaire
July 2011 - Nov 2011	Editing data from SAPM Questionnaire
Dec 2011	Dissemination of final results from the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire
Dec 2011	Dissemination of results from SAPM Questionnaire
Feb - Sep 2012	Submission of documentation and data to Eurostat
Dec 2012	Final documentation and summary publication finished. End of the project FSS 2010

The project plan was mainly followed. However, the data editing process related to the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire took more time than foreseen. Harmonization of these data with data from the Governmental Production Subsidy System and the annual Survey of Horticultural Production was more burdensome than expected.

2.5 Population and frame

The Census of Agriculture 2010 comprised all holdings in agriculture, included livestock husbandry, horticulture and permanent crops. The general definition of a holding stated in Regulation 1166/2008 was the base for the census.

The Norwegian thresholds compared with the thresholds in Regulation 1166/2008

Characteristics		Reg. 1116/2008, annex II	Norwegian thresholds
Utilised agricultural area	Arable land, kitchen gardens, permanent grassland, permanent crops	5 ha	0.5 ha
Permanent outdoor crops	Fruit, berry, citrus and olive plantations, vineyards and nurseries	1 ha	0.1 ha
Other intensive production	Fresh vegetables, melons and strawberries, which are outdoors or under low protective cover	0.5 ha	0.2 / 0.1 ha
	Tobacco	0.5 ha	NE
	Hops	0.5 ha	NE
	Cotton	0.5 ha	NE
Crops under glass or other (accessible) protective cover	Fresh vegetables, melons and strawberries	0.1 ha	0.03 ha
	Flowers and ornamental plants (excluding nurseries)	0.1 ha	0.03 ha
Bovine animals	All	10 head	10 head
Pigs	All	50 head	50 head
	Breeding sows	10 head	5 head
Sheep	All	20 head	20 head, one year old and over
Goats	All	20 head	10 head, one year old and over
Poultry	All	1000 head	1000 head
Beehives			25 hives

The Norwegian thresholds are insignificantly changed since the census in 1999 and the intermediate surveys in 2003, 2005 and 2007. Thus, 2010 is considered fully comparable with the previous surveys.

The frame was the total population of agricultural holdings which is annually updated by Statistics Norway on the basis of several administrative and statistical sources. The total population of agricultural holdings was used as basis register when mailing questionnaires to the respondents. Criteria for being coded as an active farm and then included in the census frame were:

- Approved application for governmental production subsidies in 2009/2010 (application per 31 July 2009 and/or per 1 January 2010)
- Recorded delivery of milk, animals for slaughtering, grain or oil-seeds etc. in 2009

A total of 50 475 Main Questionnaires, 3 674 Horticulture and Permanent Crops Questionnaires and 2 328 Area and Livestock Questionnaires were mailed to potential respondents.

The census frame is assumed to include close to all holdings producing for the market. Holdings with solely production in greenhouse are sometimes difficult to identify because they are entitled to little or no subsidies. Supplementary information about such holdings has been provided from the Business Register in Statistics Norway and from the Association of Norwegian Gardeners. Because of high standard of living, the number of small holdings/household plots producing entirely or mainly for the household's consumption is insignificant. Even though we have no estimate for the total UAA and the total LSU, we are sure of including at least 98 % of the UAA and of the LSU in the census.

2.6 Survey design

The FSS 2010 was a complete census.

The SAPM was a sample survey conducted from 20 April to 20 June 2011. The reference period was 2010 or the winter 2009-10. The basis for the SAPM was the population from the census. The sample design was based on location, utilised agricultural area and farm type.

2.7 Sampling, data collection and data entry

2.7.1 Drawing the sample for SAPM

The sample design was based on these principles:

- Stratification by location; 18 counties, utilised agricultural area; 6 classes and farm type; 9 types
- The probability in each stratum was proportional with the agricultural area proportion in the stratum

Division for Statistical Methods and Standards used SAS-programs in the sample selection.

SAPM: Number of holdings in the population and in the sample, by county

County	Holdings, total	Holdings in the sample	Share of holdings in the sample
Total	46 624	9 233	0.20
NO031 Østfold	2 488	594	0.24
NO011 Oslo/NO012Akershus	2 433	582	0.24
NO021 Hedmark	3 749	833	0.22
NO022 Oppland	5 153	972	0.19
NO032 Buskerud	2 401	459	0.19
NO033 Vestfold	1 632	358	0.22
NO034 Telemark	1 618	259	0.16
NO041 Aust-Agder	728	122	0.17
NO042 Vest-Agder	1 189	198	0.17
NO043 Rogaland	4 753	1 030	0.22
NO051 Hordaland	3 315	509	0.15
NO052 Sogn og Fjordane	3 308	515	0.16
NO053 Møre og Romsdal	3 043	549	0.18
NO061 Sør-Trøndelag	3 204	638	0.20
NO062 Nord-Trøndelag	3 557	809	0.23
NO071 Nordland	2 533	507	0.20
NO072 Troms	1 151	219	0.19
NO073 Finnmark	369	80	0.22

SAPM: Number of holdings in the population and in the sample, by size of utilised agricultural area

Size of UAA	Holdings, total	Holdings in the sample	Share of holdings in the sample
Total	46 624	9 233	0.20
0-0.4 ha	2 071	490	0.24
0.5-4.9 ha	4 173	548	0.13
5.0-9.9 ha	8 115	1 053	0.13
10.0-19.9 ha	13 440	1 740	0.13
20.0-49.9 ha	15 301	3 739	0.24
50.0 ha and over	3 524	1 663	0.47

SAPM: Number of holdings in the population and in the sample, by type of farming

Farm type	Holdings, total	Holdings in the sample	Share of holdings in the sample
Total	46 624	9 233	0.20
Cattle, dairying	9 978	2 323	0.23
Cattle, rearing and fattening	4 243	824	0.19
Sheep	10 873	1 684	0.15
Cereals and oil-seeds	8 857	1 859	0.21
Various	9 679	1 479	0.15
Group holdings, dairying, with UAA	445	116	0.26
Group holdings, dairying, no UAA	529	82	0.16
Pigs and poultry	1 587	823	0.52
Cultivation in greenhouse	433	43	0.10

Precision Requirements

In Norway no NUTS 2 regions have more than 10 000 holdings. Furthermore, the whole country constitutes the NUTS 1 level.

NUTS 2 regions with less than 10 000 holdings. Crop characteristics

Precision requirements	Field codes	NUTS 2 regions						
		NO01 Oslo og Akershus	NO02 Hedmark og Oppland	NO03 Sør- Østlandet	NO04 Agder og Rogaland	NO05 Vest- landet	NO06 Trønde- lag	NO07 Nord- Norge
Number of holdings in the NUTS 2 region		2 433	8 902	8 139	6 670	9 666	6 761	4 053
Associated NUTS 1 region		NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
Number of holdings in the associated NUTS 1 region		46 624	46 624	46 624	46 624	46 624	46 624	46 624
UAA, ha of the associated NUTS 1 region	A_3_1	1 005 942	1 005 942	1 005 942	1 005 942	1 005 942	1 005 942	1 005 942
Area of cereals in ha in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings	B_1_1	301 136	301 136	301 136	301 136	301 136	301 136	301 136
% cereals in the UAA of the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		29,9 %	29,9 %	29,9 %	29,9 %	29,9 %	29,9 %	29,9 %
Area of potatoes and sugar beet in ha in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings	B_1_3 + B_1_4	13 240	13 240	13 240	13 240	13 240	13 240	13 240
% potatoes and sugar beet in the UAA of the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %
Area of oilseed crops in ha in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings	B_1_6_4 + B_1_6_5 + B_1_6_6 + B_1_6_7 + B_1_6_8	5 934	5 934	5 934	5 934	5 934	5 934	5 934
% oilseed crops in the UAA of the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %

Precision requirements	Field codes	NUTS 2 regions						
		NO01 Oslo og Akershus	NO02 Hedmark og Oppland	NO03 Sør- Østlandet	NO04 Agder og Rogaland	NO05 Vest- landet	NO06 Trønde- lag	NO07 Nord- Norge
Area of permanent outdoor crops in ha in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings	B_4 - B_4_7	3 050	3 050	3 050	3 050	3 050	3 050	3 050
% permanent outdoor crops in the UAA of the associated NUTS 1 region with at least 1000holdings		0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
Area of fresh vegetables, melons, strawberries, flowers in ha in the NUTS 2 region 1	B_1_7 + B_1_8	504	1 665	4 693	1 220	277	736	76
% fresh vegetables, melons, strawberries, flowers in the UAA of the NUTS 2 region		0,6 %	0,8 %	2,4 %	0,9 %	0,2 %	0,5 %	0,1 %
Area of temporary grass and permanent grassland in ha in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings	B_1_9_1 + B_3	652 387	652 387	652 387	652 387	652 387	652 387	652 387
% temporary grass and permanent grassland in the UAA of the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		64,9 %	64,9 %	64,9 %	64,9 %	64,9 %	64,9 %	64,9 %

NUTS 2 regions with less than 10 000 holdings. Livestock characteristics

Precision requirements			Field codes	NUTS 2 regions						
				NO01 Oslo og Akershus	NO02 Hedmark og Oppland	NO03 Sør- Østlandet	NO04 Agder og Rogaland	NO05 Vest- landet	NO06 Trønde- lag	NO07 Nord- Norge
LSU in the associated NUTS 1 region			1 229 309	1 229 309	1 229 309	1 229 309	1 229 309	1 229 309	1 229 309	
Bovine animals	Number of bovine animals in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings, in LSU	C_2_1*0,4 + C_2_2*0,7 + C_2_3*0,7 + C_2_4*1,0 + C_2_5*0,8 + C_2_6*1,0 + C_2_99*0,8	603 035	603 035	603 035	603 035	603 035	603 035	603 035	
	% of the LSU in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		49,1 %	49,1 %	49,1 %	49,1 %	49,1 %	49,1 %	49,1 %	
	% of national share of bovine animals in LSU		2,4 %	19,6 %	8,0 %	20,6 %	18,7 %	20,6 %	10,0 %	
Sheep and goats	Number of sheep and goats in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings, in LSU	C_3_1*0,1 + C_3_2*0,1	237 578	237 578	237 578	237 578	237 578	237 578	237 578	
	% of the LSU in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		19,3 %	19,3 %	19,3 %	19,3 %	19,3 %	19,3 %	19,3 %	
	% of national share of sheep and goats in LSU		1,0 %	16,5 %	7,8 %	23,7 %	24,6 %	10,1 %	16,4 %	
Pigs	Number of pigs in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings, in LSU	C_4_1*0,02 7 + C_4_2*0,5 + C_4_99*0,3	195 099	195 099	195 099	195 099	195 099	195 099	195 099	
	% of the LSU in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		15,9 %	15,9 %	15,9 %	15,9 %	15,9 %	15,9 %	15,9 %	
	% of national share of pigs in LSU		4,5 %	18,8 %	17,9 %	29,6 %	5,5 %	17,9 %	5,9 %	
Poultry	Number of poultry in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings, in LSU	C_5_1*0,00 7 +C_5_2*0,0 14 +C_5_3*0,0 30	164 203	164 203	164 203	164 203	164 203	164 203	164 203	
	% of the LSU in the associated NUTS 1 region with at least 1000 holdings		13,4 %	13,4 %	13,4 %	13,4 %	13,4 %	13,4 %	13,4 %	
	% of national share of poultry in LSU		3,2 %	15,5 %	26,3 %	23,9 %	4,6 %	25,0 %	1,6 %	

2.7.2 Data collection and data entry

The FSS questionnaires were mailed from Statistics Norway to the respondents in the middle of July 2010. The respondents had to complete the questionnaires on their own. However, they might contact the local agricultural administration or Statistics Norway for support.

The paper questionnaires were returned to Statistics Norway. The Division for Data Processing did the further entry of data by means of optical character reading (OCR). Software applied was Eyes and Hands. After entry, data were loaded in an Oracle database.

An electronic version of the FSS questionnaire was available on Internet. 24 % of the respondents chose this alternative. The application used was the common national reporting web-portal Altinn.

Statistics Norway has estimated the average completion time to 30 minutes. The estimate is based on interviews of respondents in the pilot survey.

The SAPM questionnaires were mailed from Statistics Norway to the respondents in April 2011, one month behind schedule. The further collection and entry process was equal to the FSS questionnaire with one exception; the electronic version of the questionnaire was available through Statistics Norway's own web-portal IDUN instead of Altinn.

Statistics Norway has estimated the average completion time to 30 minutes.

2.7.3 Use of administrative data sources

The Norwegian Agricultural Authority (NAA), which is a body under the Ministry of Agriculture and Food, is responsible for several administrative registers that make basis for agricultural statistics worked out by Statistics Norway. All registers applied are linked to the *Farm Register* via common identification characteristics:

- For holders being natural persons: the holder's national identity number
- For other holders and all enterprises: organisation number
- For holdings (the property being headquarter of the holding): municipality number, land number, title number, lease number and serial number

The administrative registers used in the census are further described below:

The Farm Register

The Farm Register managed by NAA is the basis register for agricultural and forestry statistics in Norway. The register intends to cover all agricultural and forestry properties, all holdings in agriculture and persons/enterprises connected to the properties and holdings as owners and/or holders. The Farm Register is a common register for the public agricultural administration both at central, county and municipal level and for agricultural statistics in Statistics Norway. Furthermore, the register is also connected to membership and customer registers in sales co-operatives in the agricultural sector. In principle, the Farm Register is being continuously updated, e.g. from the Central Population Register, the Central Coordinating Register for Legal Entities (business register) and the National Cadastre System. The bulk of agricultural information is updated from the two rounds per year of application for governmental production subsidies. The register contains four area categories:

- For the properties: owned agricultural area, productive forest area and other land area
- For the holdings: utilised agricultural area

From 2005 and onwards the Norwegian Forest and Landscape Institute has conducted a project called "the Farm Map Process". The aim is to improve the information on area resources belonging to agricultural properties, and particularly agricultural areas included in the applications for governmental production subsidies. Approved data from "the Farm Map Process" have continuously been transferred to the Farm Register. The process is planned to cover the whole country by 2012. Results from the period 2005-2010

indicate that the agricultural land has decreased 2.6 % on average in municipalities where the new maps have been implemented.

Information from the Farm Register has been used for updating the census frame and the following characteristics were taken directly from the register and not asked from the holdings:

- 2.05.02 Wooded area; 2.05.03 Other land

The total population of agricultural holdings

Annually since 2000, Statistics Norway has created a population of agricultural holdings. The core of this population is the holdings applying for governmental production subsidies on 31 July. In addition to these holdings, Statistics Norway identifies a number of additional holdings by combining various registers.

These registers are:

- The Norwegian Farm Register (NAA)
- The Sample Survey of Agriculture (Statistics Norway)
- The Business Register (Statistics Norway)
- The Register on Deliveries of Grains and Oil-seeds (NAA)
- The Register on Slaughtered Animals (NAA)
- Application for Governmental Production Subsidies 1 January (NAA)
- Supplementary Forms to Tax Returns

In Statistics Norway, the data from the various registers are checked for duplicating units, and characteristics are tested for maximum values. Information from the total population of agricultural holdings was used for creating the census frame.

The System of Application for Governmental Production Subsidies (PRO)

The PRO has played an important role in Norwegian agricultural statistics since 1984. From the beginning it was a source for information about the agricultural area by crop and the number of different livestock categories. From 2000, PRO is the core when Statistics Norway annually creates the population of agricultural holdings.

From 2002, a new government regulation came into force. In addition to produce agricultural products, a holding applying for subsidies has to fulfil the following main conditions:

1. The holding has to be registered in the Central Coordinating Register of Legal Entities
2. The holding has to be registered in the Value Added Tax Registration List or has an overall turnover, included withdrawal of commodities, corresponding to at least NOK 20 000 ($\approx$ 2 500 Euro) during the last 12 months

There are two application rounds per year. The information is somewhat varying:

Registration date 1 January

- Number of certain categories of slaughtered animals and animals sold live during the previous calendar year
- Number of animals by category on 1 January
- Organic farming: Number of animals by category (rough classification)
- Production of vegetables in greenhouse and production of fruit and berries (for regional and quality support scheme)

Registration date 31 July

- Agricultural area by crop on 31 July
- Number of animals by category on 31 July
- Documented sales of silage or hay
- Organic farming:
 - o Area under conversion
 - o Area under organic farming distributed by crop (rough classification)
 - o Number of animals by category (rough classification)

According to the regulation of the PRO, all utilised agricultural area and livestock operated by one holder (enterprise) must be recorded in the same application form, irrespective of the number of independent holdings in operation. Actually, this definition causes no problem. The number of holders that operate more than one holding is close to zero. Moreover, there is an exception in the regulation for public bodies that operate more than one holding, e.g. research institutions and county councils.

The information from the PRO was used in the editing process. Furthermore, the following characteristics were taken directly from the PRO and not asked from the holdings which applied for subsidies:

- 2.01.01; 2.01.01.01; 2.01.01.03; 2.01.01.04; 2.01.01.05; 2.01.01.99; 2.01.02; 2.01.02.01; 2.01.03; 2.01.06; 2.01.06.04; 2.01.06.12; 2.01.07; 2.01.07.01; 2.01.07.01.01; 2.01.07.01.02; 2.01.07.02; 2.01.09; 2.01.09.02; 2.01.09.02.99; 2.01.10; 2.01.11; 2.01.12; 2.01.12.02
- 2.03; 2.03.01; 2.03.02
- 2.04; 2.04.01; 2.04.01.01.01; 2.04.01.02; 2.04.05
- 2.05.01
- 3.01
- 3.02; 3.02.06; 3.02.99
- 3.03; 3.03.01; 3.03.01.01; 3.03.01.99; 3.03.02; 3.03.02.01; 3.03.02.99
- 3.04; 3.04.01; 3.04.02; 3.04.99
- 3.05; 3.05.01; 3.05.02; 3.05.03
- 3.06
- 3.07
- 3.99.

The PRO data are basis for payment of subsidies and due to this data are thoroughly checked by the Norwegian Agricultural Authority, assisted by the local agricultural administration. In Statistics Norway, the PRO data are checked for duplicating units, and characteristics are tested for maximum values.

The Organic Farming Register

All providers of organic products in Norway are certified by Debio. Debio ensures that farms, processing and marketing enterprises, importers and others follow the regulations for organic production, and meet the requirements for marketing organic products. Most of Debio's services are based on an agreement with the Norwegian Food Safety Authority. The Organic Farming Register is derived from Debio's database on holdings engaged in organic production or under conversion. The register was source for the detailed distribution of crops. Missing harmonisation between the Organic Farming Register and the PRO caused that nearly 10 % of the area in the Organic Farming Register was not linked to holdings in FSS.

The following characteristics were taken directly from the Organic Farming Register and not asked from the holdings:

- 1.03.02.01; 1.03.02.02; 1.03.02.03; 1.03.02.03.01; 1.03.02.03.02; 1.03.02.03.03; 1.03.02.03.05; 1.03.02.03.06; 1.03.02.03.07; 1.03.02.03.08; 1.03.02.03.99; 1.03.02.04.01; 1.03.02.04.02; 1.03.02.04.03; 1.03.02.04.04; 1.03.02.04.99

The Register of Bovine Animals

The Register of Bovine Animals is a tool in order to prevent and eliminate contagious animal diseases. The register is managed by the Norwegian Food Safety Authority. Every holder shall report birth, buying and selling, slaughtering and death of bovine animals. From the PRO only the aggregate of bovine animal characteristics 3.02.01-3.02.05 are available. This sum was split up by age and sex by using information from the Register of Bovine Animals at holding level. Linking the two sources and distributing animals by category were executed with only minor problems.

- 3.02.01; 3.02.02; 3.02.03; 3.02.04; 3.02.05

The Education Register

The population's level and type of education is based on information from the National Education Database. Statistics Norway, Division for Population and Education Statistics uses the database to create an Education Register for statistical purposes. The register has been linked to holders being natural persons and their spouses/cohabitants. The unique personal identity number was used as key when linking the sources. The following characteristic was taken directly from the Education Register and not asked from the holdings:

- 5.01.02.04a Agricultural training of manager

The National Cadastre System

The National Cadastre System contains a list of properties, property boundaries, addresses and buildings. The Norwegian Mapping Authority is responsible for the register. The following characteristics were taken directly from the system and not asked from the holdings:

- 1.01.01 Latitude; 1.01.02 Longitude

Norway uses the UTM zone 33 coordinate system. The coordinates were converted to the ETRS89 system.

The Income Tax Return and the Tax Assessment

Information from the Income Tax Return and the Tax Assessment has been connected to holders being natural persons and their spouses/cohabitants. The unique personal identity number is used as key when linking the sources. In these systems the information on income for the holders and spouses/cohabitants are split up into wages and salaries, entrepreneurial income from agriculture, other entrepreneurial income, pensions and capital income. The information was used in the editing of labour input data. The Income Tax Return and the Tax Assessment systems are managed by the Directorate of Taxes. In Statistics Norway the Division of Income and Wage Statistics is responsible for the data.

2.8 Specific topics

2.8.1 Common Land

The extent of common agricultural land is insignificant in Norway. As far as common agricultural land exists, it is distributed among the users and thus included in ordinary holdings.

2.8.2 Geographical reference of the holding

The holding's coordinates are provided from the National Cadastre System. In the cadastre system all properties and buildings are identified by municipality number, land number, title number and lease number. This is the same characteristics which identify the holding (the property being headquarter of the holding) in the Farm Register. When choosing coordinates, the priority list below was followed:

1. Coordinates of any farm building
2. Coordinates of any residential building
3. Coordinates of any other building
4. If no building at all; centre point of the property

Between 100 and 200 holdings were missing coordinates. These holdings were given coordinates from the "nearest neighbour".

In order not to identify individual holdings, 5 neighbouring holdings were allocated the same coordinates. The following method was applied: The holdings were listed by increasing x coordinate and y coordinate. Then the holdings 1-5 were given the coordinates of holding number 1, the holdings 6-10 were given the coordinates of holding number 6 etc. The application did not allow holdings to change municipality.

2.8.3 Volume of water used for irrigation

The model for calculation of volume of water used for irrigation is based on the project “Pilot study on estimating the volume of water used for irrigation”. The project was initiated in 2008 according to agreement no. 40701.2008.001-2008.141 between Eurostat and Statistics Norway, Division for Natural Resources and Environmental Statistics. A report from the project is available at this address: http://www.ssb.no/english/subjects/01/90/doc_201015_en/doc_201015_en.pdf

The data employed in the model for calculation of irrigation comprise precipitation, evaporation, soil texture, cultivated land, crops and specific information on growth periods and irrigation requirements for each crop type.

The calculation of volume of water is not based on actual water demand for the year 2010 but on average values of water demand for the period 1973-2008.

The model focuses on the individual agricultural holding. This can be viewed as a bottom up modelling approach. First, using a GIS-tool, the map (geo-dataset) on an agricultural holding was joined with the soil texture map (geo-dataset), and the soil texture on the holding was classified into drought sensitivity classes. Each holding was assigned a value for one of these classes.

The second step was to join information on the irrigation regions with the agricultural holding and its soil characteristics (drought sensitivity class).

Then, the datasets at the agricultural holding level, on dominating drought sensitivity classes and crops were joined.

Finally, the adequate coefficients for irrigation requirement according to crop, soil characteristics and irrigation region were employed.

The model does not include cultivation in greenhouse. Thus volume of water used for irrigation in greenhouse is not included in the estimate. Cultivation of vegetables, melons, strawberries, flowers and ornamental plants in greenhouses amounted to only 164 ha in 2010.

2.8.4 Other issues

In the application for governmental production subsidies area of outdoor cultivated flowers is registered together with area of nurseries. The area is split up the following way: Area of outdoor cultivated flowers and nurseries from the application ÷ area of nurseries from the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire = area of outdoor cultivated flowers.

The characteristic flowers and ornamental plants grown outdoor (2.01.08.01) includes area of lawn for transplantation. In the application for governmental production subsidies area of lawn is included in "other area". There are a limited number of holdings producing lawn for transplantation. These were manually examined, and the area of lawn was transferred from "other area" to "flowers and ornamental plants outdoor".

In the application for governmental production subsidies outdoor cultivation of herbs and vegetables are reported together. The area is split up the following way: Area of outdoor cultivation of vegetables and herbs from the application ÷ area of herbs from the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire = area of outdoor cultivated vegetables.

When distributing the labour force by working time in % of a full-time worker, 1 845 man-hours per man-year has been used as base for 2003, 2005, 2007 and 2010. The corresponding number of man-hours per man-year was 1 875 in 1999. In FSS, an individual person cannot work more than 100 % of a man-year. Therefore, man-hours above 1 845 are not counted. This concerns a significant number of holders and

also a non-significant number of other labour force. In the national agricultural statistics, man-hours above the standard full-time man-year are not deleted.

2.9 Response burden policy

The respondents had to complete the questionnaire without assistance from an enumerator. Enumerators were used last time in the census in 1989. Respondents who needed help could call relevant staff at Statistics Norway or contact the local agricultural administration.

The overall experience from the FSS is nevertheless good, with a response rate of 80 % before the first reminder from Statistics Norway. Reminders were sent by letter. Respondents who did not respond could be fined, which was the case for 1 472 respondents. Fine was dropped for some respondents due to illness, accidents, old age etc.

The staff at Statistics Norway involved in the census was experienced in carrying out agricultural surveys and thus no separate training was needed. The staff had experience from earlier surveys in how to handle difficult respondents.

In some cases where the questionnaire was only partly completed, census staff in Statistics Norway contacted the respondent by phone or e-mail.

Statistic Norway's strategy of replacing own data collection with corresponding data from administrative sources make a significant contribution to reduce the respondent burden and to save resources in Statistics Norway.

3. ACCURACY AND RELIABILITY OF THE DATA COLLECTED

3.1 Data processing, analysis and estimation

3.1.1 Estimation and sampling errors for SAPM

The Estimation is based on a stratified regression model; see Särndal, Swensson and Wretman.

$$(3.1.1.1) \quad Y_{i,h} = \alpha_h + \beta_h x_{i,h} + \varepsilon_{i,h}$$

where

h - A stratum, characterised by location, utilised agricultural area and farm type

$Y_{i,h}$ - A characteristic in the survey

$x_{i,h}$ - Utilised agricultural area

$\varepsilon_{i,h}$ - Error term

The model defined above correspond to the weights

$$(3.1.1.2) \quad w_{i,h} = \frac{N_h}{n_h} \left[1 - \frac{(x_{i,h} - \bar{x}_{s_h})(\bar{x}_{s_h} - \bar{X}_h)}{v_{s_h}^2} \right]$$

where

s_h - Sample of holdings in stratum h

n_h - Number of holdings in the sample for stratum h

N_h - Number of holdings in the population for stratum h

$\bar{x}_{s_h}$ - Sample mean of utilised agricultural area for stratum h

$\bar{X}_h$ - Population mean of utilised agricultural area for stratum h

$$v_{s_h}^2 = \frac{1}{n_h} \sum_{i \in s_h} (x_{i,h} - \bar{x}_{s_h})^2 \quad \text{- Sample variance of utilised agricultural area for stratum } h$$

The weights defined by formula (3.1.1.2) can be interpreted as a calibration of the expansion weights

$$(3.1.1.3) \quad w_{i,h}^{\text{exp}} = \frac{N_h}{n_h}$$

in a stratified simple random design, which corresponds to the survey design described above, see 2.6.

The effect of these calibrated weights is that the estimated figures are consistent with both the number of holdings and the total utilised agricultural area in each stratum of the population. Although estimates calculated with the expansion weights in (3.1.1.3) will differ from the published figures by the weights in (3.1.1.2) variances are less disturbed using expansion weights instead of true calibration weights.

Statistics Norway calculates the relative standard deviation by means of a standard program developed in SAS, based on the formula (3.1.1.3). The next table shows results at NUTS 1 for some characteristics in the sample survey. No NUTS 2 regions in Norway have over 10 000 holdings. Thus, according to Regulation 1166/2009 the RSD should be reported at the associated NUTS 1 region.

Estimated value and standard deviation for some characteristics at NUTS 1 level

<i>Characteristic</i>	<i>Estimated value</i>	<i>Standard deviation, %</i>
Area of cereals, ha	325 920	1.1
Area of temporary grass and permanent grassland, ha	621 160	0.6
Number of bovine animals	805 500	1.4
Number of sheep and goats	1 880 500	2.1
Number of pigs	1 177 700	3.5
Number of poultry	19 220 700	7.5

3.1.2 Non sampling errors

Neither the total population nor the sample survey seems to have significant under-coverage or over-coverage errors. The bulk of the holdings in both surveys is applying for governmental production subsidies and hence subject to thorough checks organised by the Norwegian Agricultural Authority. The status of the "additional" holdings is more uncertain. This sub-population is based on data from different registers. It is easy to find out whether some activity has taken place during the calendar year 2010, while it is rather difficult to decide whether the holding was active on the survey date 31 July, had stopped farming before that date or had started farming later. Furthermore, for some of these holdings it is difficult to estimate an accurate agricultural area by crop and the accurate number of different livestock categories.

Due to rapid structural changes, there is a risk of including a holding in the sub-population of "additional" holdings while the holding is already unified with another holding applying for governmental subsidies. However, various checks have been done to avoid such an error.

Serious systematic measurement errors are neither discovered in the questionnaires nor in the optical reading or in the editing process.

1 472 holdings in the census did not respond at all and also partial non-response occurred. Experience shows that information about work outside the holding for spouse/cohabitant had the highest partial non-response.

3.1.3 Methods for handling missing or incorrect data items

Data were checked and edited by means of a general data editing software application called DYNAREV, developed in Statistics Norway. Due to missing or incorrect data items, follow-up contacts to the respondents by phone or e-mail were necessary.

If item non-response could not be completed by collection of additional information, a value was automatically imputed based on a nearest neighbour method, Restricted Neighbour Imputation (RENI). Also manual imputation was done, based on other information on the questionnaire, information from other sources or average values for similar holdings in the municipality or county.

Imputation of missing data was undertaken in a SAS application together with other controls. A total of 133 variables were edited in the SAS application. These were mainly variables related to labour input, other gainful activities, age of temporary grassland and manure application.

3.1.4 Control of the data

After entry, the FSS and SAPM data were subject to comprehensive computerized controls consisting of completeness checks, valid value checks (included minimum and maximum values), range checks, relational checks and arithmetic checks.

The staff at Statistics Norway had online access to the Business Register at Statistics Norway, the latest version at Statistics Norway of the applications for governmental production subsidies and the latest version at Statistics Norway of tax return data.

Conformity checks at holding level between the census and the applications for governmental production subsidies were important. Items in focus were type of holder (natural person - group holding - legal person) and size of utilised agricultural area.

Last checks were done on aggregated results. Aggregates of various characteristics were compared with results from previous surveys.

3.2 Evaluation of results

Results from the FSS have been compared with results from previous FSSs back to the census in 1999.

In total, labour input in agriculture was 47 900 man-years in 2009-10. This is a decrease of 9 600 man-years since 2006-07. The decrease is stronger than expected and this has led to a preliminary examination of the sample survey 2007. So far, the result indicates a slight over-estimation. The design of the sample surveys 2003, 2005 and 2007 will be further examined before the FSS 2013. Even though the outcome would be an improved sample design, it is not likely that the results from previous FSSs will be revised.

Also statistics on irrigation, age of temporary grassland and other gainful activities of the holding has been compared with previous surveys/censuses. No suspicious differences were detected.

Most of the SAPM characteristics were collected for the first time and relevant data are not available from administrative registers or other sources. Thus we have not had the possibility to compare the results from SAPM with other statistics. However, tillage methods applied for areas of cereals and oil-seed have been investigated in earlier surveys. Furthermore, there also exist regional support schemes for reduced tillage of these crops. A thorough comparison of SAPM and the two mentioned data sources has so far not been done.

Some questions were difficult to answer for the respondents. This concerned at least the questions where the respondents had to recall activities which took place a year ago or during the last 12 months. Especially questions about area with different tillage methods and soil cover in winter were difficult.

Conducting the census in spring 2011 caused that some respondents reported tillage methods and soil cover for the period autumn 2010 - spring 2011 instead of autumn 2009 - spring 2010. Most of these errors were probably detected.

Area of organic farming and area under conversion, distributed by crop caused problems. The application for governmental production subsidies contains only a rough distribution of crops. The Organic Farming Register was intended as source for the detailed distribution of crops. However, missing harmonisation between the two sources caused that nearly 10 % of the area in the Organic Farming Register was not linked to holdings in FSS at crop level. A minor part of that area seems to be unutilised agricultural land, but the problem was not solved and has caused some under-coverage of organically cultivated crop areas and crop areas under conversion.

When answering the questions about equipment used for renewable energy production, the respondents had difficulties in distinguishing between equipment used only for private use and equipment used for production related to activities on the holding and/or for the market.

Splitting the FSS and SAPM into two separate surveys with data collection in different periods of time became a considerable challenge when it came to the harmonisation of data. The same applies to the coordination of the Horticulture and Permanent Crops Questionnaire and the Main Questionnaire in the FSS. Even though it was the same reporting date for both the applications for governmental production subsidies and the FSS, it was time consuming to maintain consistency.

As mention under "the Farm Register", new farm maps have been produced from 2005 and onwards. Results from the period 2005-2010 indicate that agricultural land has decreased 2.5 % on average in municipalities where the new maps have been implemented. The reason for this decrease is not analysed; the new maps could be more exact than the old ones or the decrease could have taken place over several years but not being recorded before the new maps were implemented.

FSS and SAPM. Number of surveyed units

	Survey		
	FSS (excl. OGA in case of sample survey)	OGA (if sample survey)	SAPM (if sample survey)
Initial list of units	50 475	NA	46 624
Initial sample	NA	NA	9 886
Number of holdings with completed questionnaires (incl. eventual imputed questionnaires)	46 624	NA	9 233
Number of units under the threshold applied	NA (Information was not collected)	NA	NA (Information was not collected)
Holdings with ceased activities:	3 851 (This number also includes holdings under the threshold and those managed by someone else)	NA	140 (This number also includes holdings under the threshold and those managed by someone else)
- (If information is available) of which definitely ceased, i.e. the land is abandoned	NA	NA	NA
- (If information is available) of which holdings with change of the manager	NA	NA	NA
Unit non-response:	1 472	NA	513
- Refusals – not corrected	0	NA	513
- Refusals – corrected (imputed)	1 472	NA	0
Number of records transferred to Eurostat	46 624	NA	9 233
Common land units (A_2_1)	0	NA	NA

Major trends from FSS 2007 to FSS 2010

	From FSS 2007	From FSS 2010	Difference in %	Comments
Number of holdings;	49 935	46 624	-6.6	
UAA (A_3_1), ha;	1 031 985	1 005 942	-2.5	
Arable land, ha;	616 641	827 052	34.1	Change in definition (see the comment on page 5)
Permanent grassland (B_3), ha;	412 193	175 839	-57.3	Change in definition (see the comment on page 5)
Permanent crops (B_4), ha;	3 151	3 050	-3.2	
Wooded area (B_5_2), ha;	2 328 790	1 951 763	-16.2	Decrease in total no. of holdings, increase in no. of holdings without area
Unutilised agricultural area (B_5_1), ha;	7 403	6 699	-9.5	
Fallow land (B_1_12_1 + B_1_12_2), ha;	1 721	2 313	34.4	Fallow land is marginal, no particular actions have taken place
LSU in LSU;	1 267 619	1 229 309	-3.0	
Cattle (C_2), head;	905 515	874 529	-3.4	
Family labour force - in persons;	119 962	107 904	-10.1	Decrease in no. of holdings, improved efficiency within each holding, FSS 2007 may have been overestimated ¹
Family labour force - in AWU;	44 942	36 916	-17.9	
Non family labour force - in persons;	22 785	17 368	-23.8	
Non family labour force - in AWU	8 182	6 514	-20.4	

¹ The sample design of the annual sample surveys in agriculture 2000-2009 will be evaluated. In this context, labour force estimates are the most important item.

3.3 Data Revision Policy

Some preliminary results were published about one month after end of the data collection period. The most important subjects were the number of holdings, the utilized agricultural area, the livestock numbers and the labour input. The labour input was based on a sample of 58 % of the population, while the other subjects mentioned were based on the whole population.

The first final results were published 7 months after the preliminary results. The final figures for labour input in agriculture revealed 3 000 less man-years than the preliminary figures. The main reason for the difference is that the preliminary figures were based on a sample of holdings with insufficient stratification by type of farming.

For both the FSS and the SAPM, results already published by Statistics Norway will be slightly corrected because of a few errors detected during the creation of files to Eurostat.

4. ACCESSIBILITY AND PUNCTUALITY

4.1 Publications

Internet is the main dissemination medium of statistics produced by Statistics Norway. The agricultural statistics in general is presented on the site:

"Focus on Farming": http://www.ssb.no/english/subjects/10/04/10/jordbruk_en/

In addition, a particular site was established for the Census of Agriculture 2010 (FSS):

http://www.ssb.no/english/subjects/10/04/10/landt_en/

- Preliminary results: two press releases
- Final results: four press releases

Furthermore, the basic structure data (number of holdings, utilised agricultural area, livestock etc.) are available at: http://www.ssb.no/english/subjects/10/04/10/stjord_en/

- Preliminary results: one press releases
- Final results: one press releases

Results from the SAPM are available at: http://www.ssb.no/english/subjects/10/04/10/lu_en/

- One press release

At the same time as the press releases, more detailed data were available in the statistical database

StatBank: <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/?PLanguage=1>

More final results will be released later in 2012, mainly related to national needs, e.g. the number of agricultural properties and area belonging to those properties, distributed by area category. The final results will also be available in a summary publication and the FSS will be described in a documentation report, which is planned to be only in Norwegian language.

4.2 Timeliness and Punctuality

The number of months from the census date to the day of publication of the first preliminary results was 4.5 months. The number of months from the census date to the day of publication of the first final results was 11 months.

Data were published continuously as they were ready. Finishing the horticulture and permanent crops data took longer time than expected and therefore the release of final results was postponed.

5. CONFIDENTIALITY AND SECURITY

The Statistics Act sets out Statistics Norway's rights and obligations as a producer of statistics.

In FSS 2010 Statistics Norway collected data both from natural and legal persons via questionnaires and from administrative registers. One important principle for the data collection and the storage of data is the obligation to protect privacy and confidentiality. Guidelines are referred to in Statistics Norway's safety manual. Data collected for statistical purposes shall, in general, not be used for administrative purposes. The statutory framework contains clear rules on how data should be treated, and all Statistics Norway employees must sign a confidentiality agreement. Data about individuals and enterprises must be treated in accordance with these rules to ensure that the confidence is maintained at a high level.

ANNEXES

Annex 1

LIST OF NON-SIGNIFICANT OR NON-EXISTING CHARACTERISTICS FOR FSS AND SAPM

Explanatory notes:

NE: The characteristics are deemed not to exist or to be close to zero.

NS: The characteristics are deemed to be non-significant.

NR: The characteristics are deemed to be not relevant. Norway has requested exception.

FSS

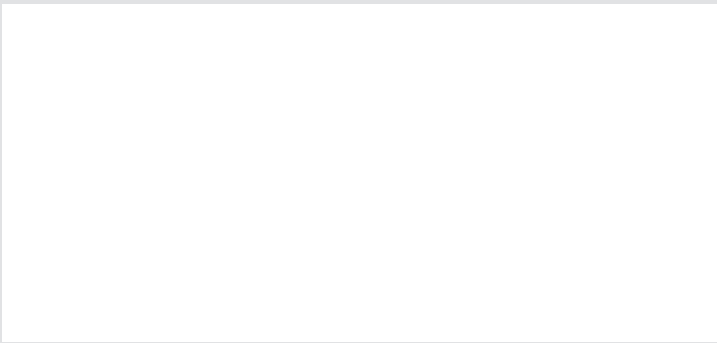
Code	Characteristic		Justification
1.03.01.03	For share farming or other modes	NE	Does not exist
1.03.02.03.04	Sugar beet (excluding seed)	NE	Production is not profitable
1.03.02.03.09	Citrus plantations	NE	Climate conditions
1.03.02.03.10	Olives plantations	NE	Climate conditions
1.03.02.03.11	Vineyards	NE	Climate conditions
1.03.03.01	Household consumes more than 50 % of the value of the final production of the holding	NS	Because of high standard of living, the number of small holdings/household plots is insignificant. Existing holdings are primary producing for the market.
2.01.01.02	Durum wheat	NE	Climate conditions
2.01.01.06	Grain maize	NE	Climate conditions
2.01.01.07	Rice	NE	Climate conditions
2.01.04	Sugar beet (excluding seed)	NE	Production is not profitable
2.01.05	Fodder roots and brassicas (excluding seed)	NS	Area was last counted in 2001. It had then dropped to 350 ha. The crop production statistics indicates about 50 ha in 2009
2.01.06.01	Tobacco	NE	Climate conditions
2.01.06.02	Hops	NE	Only hobby production
2.01.06.03	Cotton	NE	Climate conditions
2.01.06.05	Sunflower	NE	Climate conditions
2.01.06.06	Soya	NE	Climate conditions
2.01.06.07	Linseed (oil flax)	NE	Only a few holdings assume to produce oil flax for own processing
2.01.06.08	Other oil seed crops	NE	No known cultivation
2.01.06.09	Flax	NE	Only hobby production
2.01.06.10	Hemp	NE	Cultivation is prohibited
2.01.06.11	Other fibre crops	NE	No known cultivation
2.01.06.99	Other industrial crops not mentioned elsewhere	NE	No known cultivation
2.01.09.02.01	Green maize	NS	Based on seed sales the area is estimated to about 200 ha
2.01.09.02.02	Leguminous plants	NS	The area of pure stand or predominately leguminous crops are assumed to be insignificant
2.02	Kitchen gardens	NS	The area was last counted in CoA 1979. It is assumed that the area later has decreased significantly. The reduction is linked to the increased standard of living.
2.03.03	Permanent grassland no longer used for production purposes and eligible for the payment of subsidies	NE	Neither the Regulation (EC) No 1782/2003 nor any similar national regulation is applicable in Norway
2.04.01.01.02	Fruit of subtropical climate zones	NE	Climate conditions
2.04.01.03	Nuts	NE	Climate conditions
2.04.02	Citrus plantations	NE	Climate conditions
2.04.03	Olive plantations	NE	Climate conditions
2.04.03.01	Normally producing table olives	NE	Climate conditions
2.04.03.02	Normally producing olives for oil production	NE	Climate conditions
2.04.04	Vineyards, of which normally producing:	NE	Climate conditions

2.04.04.01	Quality wine	NE	Climate conditions
2.04.04.02	Other wines	NE	Climate conditions
2.04.04.03	Table grapes	NE	Climate conditions
2.04.04.04	Raisins	NE	Climate conditions
2.04.06	Other permanent crops	NS	The only relevant production is Christmas trees. Cultivation takes place partly on forestry land and partly on former agricultural land. According to Norwegian legislation, planting of Christmas trees etc. on agricultural land involves approved conversion of agricultural land into forestry land and thus the area is no longer agricultural land.
2.04.07	Permanent crops under glass	NE	No known cultivation
2.05.02.01	of which short rotation coppices	NE	Not profitable
2.06.01	Mushrooms	NS	Only a few holdings produce mushrooms
2.06.03	Energy crops (for the production of bio fuels or other renewable energy)	NE	Not profitable
2.06.03.01	of which on set-aside area	NE	See 2.06.03
2.06.04	Genetically modified crops	NE	GMO crops are not approved for cultivation
7.01.01	Use of advisory services	NR	The Regulation (EC) No 1698/2005 is not applicable in Norway
7.01.02	Modernisation of agricultural holdings	NR	See 7.01.01
7.01.03	Adding value to agricultural and forestry products	NR	See 7.01.01
7.01.04	Meeting standards based on Community legislation	NR	See 7.01.01
7.01.05	Participation of farmers in food quality schemes	NR	See 7.01.01
7.01.06	Natura 2000 payments for agricultural area	NR	See 7.01.01
7.01.07	Payments linked to the Water Framework Directive	NR	See 7.01.01
7.01.08	Agri-environment payments	NR	See 7.01.01
7.01.08.01	of which in the framework of organic farming	NR	See 7.01.01
7.01.09	Animal welfare payments	NR	See 7.01.01
7.01.10	Diversification into non-agricultural activities	NR	See 7.01.01
7.01.11	Encouragement of tourism activities	NR	See 7.01.01

SAPM

Code	Characteristic		Justification
3.01.a	Hedges	NE	Prevalence is close to zero in the agricultural landscape
3.01.b	Tree lines	NS	Tree-lined farm roads infrequently exist, while tree-lines along waterways, field borders etc hardly exist. Maintenance is assumed to be of low prevalence
3.01.c	Stonewalls	NS	Old stone fences exist locally. Maintenance is assumed to be of low prevalence
3.02.a	Hedges	NE	See 3.01.a. Establishment is close to zero
3.02.b	Tree lines	NS	See 3.01.b. Establishment is assumed to be insignificant
3.02.c	Stonewalls	NE	See 3.01.c. Establishment is assumed to be close to zero
4.02.01	Total number of animals grazing on common land	NE	Common agricultural land is close to zero
4.02.02	Amount of time for which animals are grazing on common land	NE	See 4.02.01
5.02.02	On completely slatted floors	NE	Completely slatted floors are prohibited
5.03.02.03	Battery cage with stilt house	NS	Insignificant according to expert assessment
5.03.99	Other	NS	Insignificant according to expert assessment
7.01.03.02	Lagoon	NE	Prevalence is close to zero. Tank and cellar are predominant
8.01.02.02	Maize (grain and green)	NE	Climate conditions (grain maize) and insignificant prevalence (green maize)
8.01.02.03	Rice	NE	Climate conditions
8.01.02.06	Sugar beet (excluding seed)	NE	Production is not profitable
8.01.02.08	Sunflower	NE	Climate conditions
8.01.02.09	Fibre crops (flax, hemp, other fibre crops)	NE	Cultivation of hemp is prohibited. Other fibre crops are only cultivated as hobby
8.01.02.14	Citrus plantations	NE	Climate conditions
8.01.02.15	Olive plantations	NE	Climate conditions

8.01.02.16	Vineyards	NE	Climate conditions
8.02.01	Surface irrigation (flooding, furrows)	NE	Does not exist
8.03.04	Off-farm water from common water supply networks	NE	Other cheaper sources are available
8.03.99	Other sources	NE	Other appropriate sources are available

B

Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Statistisk sentralbyrå

31/2013

Landbrukstelling 2010

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 6, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8711-4 (trykt)
ISBN 978-82-537-8712-1 (elektronisk)
ISSN 1891-5906

ISBN 978-82-537-8711-4

9 788253 787114

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Design: Siri Boquist